MARIA DIANA POPESCU

dialoguri privilegiate

volumul III

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

POPESCU, DIANA
Dialoguri privilegiate / Maria Diana Popescu. – Piteşti : Tiparg, 2006-
vol.
ISBN 973-735-029-4
Vol. 3. - Râmnicu-Vâlcea : Conphys, 2009. **-** ISBN 978-973-750-151-6

008(498):929(047.53)

Consilier editorial - Ion MĂLDĂRESCU
Coperta, aranjament grafic - Ion MĂLDĂRESCU
Lector-corector - George VOICA
Corector - Claudiu POPESCU
Tehnoredactare - Maria Diana ANGKOR

MARIA DIANA POPESCU

DIALOGURI PRIVILEGIATE

***

2009

Acest volum a apărut cu sprijinul Domniei Sale, domnul MIRCIA GUTĂU, Primar al Municipiului Râmnicu Vâlcea

De acelaşi autor:

LUMEA DINTRE GÂNDURI *- poeme*
TRECUTUL DIN CLIPĂ *- poeme*
URMA DE STEA *- poeme*
ATINGEREA DE ÎNGER *- poeme*
DIALOGURI PRIVILEGIATE *(vol. I) - interviuri*
VECHIMEA VEŞNICIEI *- poeme*
CURSURI DE ŞANTAJ *- poeme*
CAI CRUCIFICAȚI LA SIMPOZIOANE *- poeme*
IMPERFECTUL PERFECT *- poeme*
DIALOGURI PRIVILEGIATE *(Vol II) - interviuri*

În curs de apariție:

... RESTUL ESTE LEGENDĂ *- poeme*

DORU BOBI

Redactor şef al cotidianului „Argeş Expres”

„PENTRU MINE IMPORTANTE SUNT TREI LUCRURI: CORECTITUDINE, CORECTITUDINE, CORECTITUDINE”

- Domnule Doru Bobi, de unde începe istoria instituției dumneavoastră? O numesc instituție, pentru că este un ziar de prestigiu.

- Nu ştiu cât prestigiu şi-a câştigat, dar istoria începe în 1999, când domnul Ionel Tache, întreprinzător particular, simțind că există un „gol” pe piața argeşeană, a căutat să-l umple şi l-a umplut. A fost o ambiție care ulterior s-a dovedit a fi benefică. Şi a fost şi ambiția omului care a pornit acest ziar, vorbim de Dumitru Augustin Doman, care şi-a format o echipă din care am făcut parte la început, apoi date fiind unele diferențe de opinie ne-am despărțit după săptămâni de zile. Am revenit la ziar în 2002, când continuitatea, practica acestui ziar a fost preluată de alți oameni. Există şi ne bucurăm că rămânem pe piață, pentru că, sigur ştiți, nu ne este uşor.

- Reprezintă acest ziar oglinda mişcărilor modei? – şi când spun modă, mă refer la moda politică, moda culturală, moda de toate facturile...

- Eu nu cred că reprezintă o oglindă a modei. Nu. Mai degrabă reprezintă percepția celor care îl construiesc asupra lucrurilor, faptelor, care se petrec în jurul nostru. Din start, obiectivul nostru a fost acela de a scrie o cronică a timpului nostru, cu bune, cu rele, şi dacă am reuşit, pot spune cititorii noştri, care ne cumpără sau ne refuză. Au fost şi momente bune, au fost şi momente mai puțin bune, aşa cum sunt în toate domeniile de activitate. Dar eu zic că nu am fost tributari unei mode şi n-am suferit niciodată de presiuni dintr-o anume parte sau alta. Totul a fost transparent, liber. Cel puțin până acum.

- Aparte de gazetărie, ce alte preocupări, provocări sau pasiuni fac obiectul muzicii de fond a existenței dumneavoastră?

- Sunt un înveterat al literaturii. Un cititor împătimit, înrăit, Deşi îmi rămâne, recunosc, puțin timp pentru aceasta. Îmi place să scriu. Tocmai de ceea am luat decizia la un moment dat, să mă rup de ceea ce făceam şi să intru în breasla aceasta a oamenilor care simt nevoia să comunice cu ceilalți. Într-o ordine, ar fi: literatura, scrisul, istoria, în general artele, care îmi solicită interesul, chemarea, dar nu ca specialist. Nu-mi arog sub nicio formă meritele unui specialist. Încerc să vibrez cu ceea ce văd în aceste domenii şi să scriu despre acestea. Probabil că de multe ori greşesc. Dar îmi asum responsabilitatea greşelilor.

- Tocmai ați răspuns cu una din întrebările mele. Sînteți, cum bine văd, un degustător al actelor culturale. Există paharul din care sorbiți preaplinul care uneori ne dă afară din ființă de prea mult frumos...

- Da, există. Eu sunt de formație umanist. Nu prea m-am împăcat cu matematica, deşi îmi place exactitatea lucrurilor şi pe de o parte sunt un perfecționist. Dar nu este un paradox, pentru că este în firea omului să facă, să fie ceea ce şi-ar fi dorit la un moment dat. Chiar dacă se întâmplă să nu iubesc matematica, rigurozitatea matematicii nu poate fi respinsă, pentru că viața trebuie aşezată pe nişte temelii solide, exacte. Trebuie să fie riguroasă dincolo de toate.

- Cît din succesul dumneavoastră, pentru că în speță este vorba despre un succes, cît datorați intervenției divine, cît contextului, acțiunii în sine?

- Eu vă mărturisesc că sunt un creştin; n-am fost şi nu voi reuşi să fiu niciodată un bigot. Nu neg Divinitatea, deşi eu am alte viziuni, poate uşor diferite de cele prezentate de religie. Sunt tentat să cred că există un destin al omului, dar dincolo de orice, nimeni nu poate reuşi fără muncă. Şi apoi nu ştiu în ce măsură am avut succes. Nu stau să mă întreb dacă am avut sau nu succes în ceea ce fac. În schimb, încerc să nu îmi fac reproşuri că n-am muncit îndeajuns.

- Dumnezeu ne-a înzestrat cu rațiune, tocmai pentru a nu ne crede captivi şi pentru a nu forța frontierele captivității noastre. Dacă ar fi să treceți dincolo de ceea ce sînteți, ce ați alege în plus?

- Probabil că mi-ar plăcea să fiu un călător, un explorator. Mi-ar plăcea să văd, să simt lumea, pe care în actualul mod de viață n-o pot vedea. Dar nu mă simt frustrat atâta timp cât pot călători cu imaginația, pe baza

lecturilor, a filmelor documentare ş.a.m.d. Uneori am ajuns în locuri unde am avut acel sentiment de deja-vu, deja conu. Deşi eu nu cred în ipoteza reîncarnării, sunt multe lucruri pentru care nu am găsit răspuns şi mă încăpăţânez încă să caut şi, foarte cinstit, nu voi fi disperat dacă nu voi găsi. Sub nicio formă nu voi fi. Este un exerciţiul al minţii, până la urmă. Trebuie să-ţi pui mintea la contribuţie. Nu trebuie lăsată să lâncezească.

- Fiecare dintre noi are principii. Avem o scară de valori ancorate desigur în sistemul universal de valori. Care sînt principiile după care vă ghidaţi în profesie, dar şi în existenţă? Ce cuprinde diferit scara dumneavoastră de valori pe primele locuri?

- Pentru mine, importante sunt doar trei lucruri. Şi acestea sunt, în ordine: corectitudine, corectitudine, corectitudine. Atâta cer celor din preajma mea. Acelaşi lucru încerc să le dau şi cred că, dacă se merge pe acelaşi principiu, putem să construim ceva valoros.

- Să ne întoarcem la presă. La presa culturală. Consideraţi că reflectă realitatea culturală a prezentului? Este ea cantonată în orgolii, în cauze învechite?

- Presa culturală, la ora actuală - e trist ce spun - este atât de săracă, aşa cum este şi societatea, aşa cum sunt şi oamenii. Mai săraci sufleteşte decât oricând, pentru că, din păcate, realităţile contemporane ne-au îndobitocit. Mulţi oameni au devenit de un pragmatism care trece mai repede prin stomac, decât prin suflet. Şi un alt aspect la fel de trist: mi se pare că şi învăţământul

o să devină un lux. Şi-n cazul acesta va fi ceva dramatic. În momentul în care vom înceta să mai învățăm, să mai citim ceea ce ar trebui să citim şi nu vom mai putea să ne minunăm de talentul care a dat viață atâtor capodopere universale, atunci lumea va deveni atât de rea şi de ticăloşită, încât ne va fi frică să trăim în ea.

- Manifestările culturale la care participați şi la care v-am zărit întotdeauna, țin de tradiție, de continuitate, de profunzime, de interes pentru cultura locală şi națională sau de „aflarea-n treabă la români”, aşa cum spunea Petre Țuțea?

- Pentru mine este, în primul rând, o nevoie să particip la toate manifestările culturale, deşi de multe ori se întâmplă şi nu reuşesc să ajung la timp sau deloc, şi regret cumplit, pentru că în cultură ne mai putem îmbogăți cu hrană spirituală, cu câte o înfățişare luminată. Dar, cum am mai spus, sunt un om al datoriei şi trebuie mai întâi să fac totul, ca lucrurile sa meargă bine la locul de muncă.

- Dacă ar fi să o luați de la o bornă kilometrică, ce ați lăsa lesne deoparte şi asupra căror lucruri ați stărui mai atent?

- Probabil aş fi mult mai necruțător cu ne-oamenii. I-aş da laoparte fără niciun regret. Am fost prea îngăduitor cu mulți şi cu mine, motiv pentru care am avut parte de multe deziluzii. Dar, pe de altă parte pot afirma că m-am imunizat. Nu la modul fatalist. Doamne, fereşte! Mi-a permis o cunoaştere profundă a caracterelor umane, şi acum sunt spectatorul exigent, care se amuză

pe seama jocurilor de culise pe care le las în voie, să văd până unde ajung; apoi lovesc cu vârful ascuțit al peniței. De mic am învățat că, atunci când îți iese în cale şarpele, nu trebuie să-i rupi numai dinții, pentru că mâine s-ar putea să-i crească alții la loc.

- Apropo de libertate: Aristotel spunea ca democrația este sistemul social în care fiecare face ce vrea. Eu vin şi spun: după cum se vede. Dumneavoastră?

- Trebuie să facem o distincție clară între democrație şi anarhie. Mulți spun: sunt liber să fac ce vreau, şi deja intrăm în altă sferă. Ieşim din rigurozitate şi oricât de claustrofobă ne-ar părea la un moment dat, avem nevoie de ea. Avem nevoie de un cadru legal, pe care să-l respectăm cu toții. Nu sunt un fanatic al regulilor, al încorsetărilor de tot felul. Ştiu totodată că unui lucru impus îi corespunde tentația eludării. Ştiu foarte bine că ne trebuie fiecăruia un sistem de valori foarte bine determinat, un sistem de legi sănătos, pe care să-l respectăm şi să-l amendăm în funcție de necesitățile de perspectivă ale societății. Altfel nu cred că se poate trăi.

- J. J. Rouseau spunea că, în virtutea legilor omul, este pretutindeni în lanțuri. Cum ați comenta aserțiunea sa?

- Avea dreptate. La situația actuală, deloc plăcută, la ceea ce vedem şi trăim, parcă am mai pune şi noi câteva zale lanțurilor respective. Eu, cel puțin mă simt tentat să adaug câteva zale. Este aberant să afirmăm că omul se poate autocenzura în condițiile date. Şi în Biblie se practică convingerea prin constrângere. În concluzie, dacă frica de Dumnezeu dispare şi ea, ce vom avea?

- *Atât de mult trâmbițata libertate s-a răsfrînt în mod nefast asupra României în general?*

- Cred că singurul drept pe care ni l-am câştigat a fost acela de a înjura, de a protesta pentru unii, pentru alții dreptul la cuvânt. În rest am câştigat libertatea de a muri de foame, libertatea de a muri de râs. Libertatea de a muri oricum mai repede decât libertatea de a trăi cum se cuvine. Au fost multe speranțe după 1990. Speranțe naive. Cine ne ia dreptul la speranța ca fiul, fiica mea va trăi mai bine?

- *Care ar fi ipotezele de lucru necesare României la intrarea în Uniunea Europeană?*

- E clar că trebuie promovate valorile autentice, în primul rând. Să nu ne mai mințim cu viței de aur, cu tot felul de oameni de trei parale şi să nu uităm că incultura naşte impostura. Să scoatem la suprafață valorile din toate domeniile, să polarizăm în jurul lor, să ne găsim un drum drept. Nu sunt un european foarte convins. Nu-mi convin constrângerile care vin dintr-acolo. Suntem tratați ca nişte cetățeni de mâna a treia, ni se impun condiții, criterii greu de adaptat la contextul dat de fapt, la dezordinea crasă din țară. Riscurile pentru popor sunt mari. Riscul de a trăi în genunchi în fața altor sisteme. O forma extinsă de sclavie. Mi se pare umilitor să te aşezi la masa bogatului cu unghiile netăiate şi cu mâinile murdare. Umilitor să intrăm pe uşa din spate, ca o rudă săracă, ca o slugă. Este ca şi cum ai vrea să fii iubit de o femeie frumoasă şi nu te primeşte decât în odaia servitoarei. Degeaba la plecare ieşi pe sub arcada de la intrare. Problematica aceasta este tratată cu multă

uşurință de către liderii politici, care nu sunt nişte lideri de substanță. Eu sunt un admirator al perioadei interbelice, care a dat personalități marcante istoriei. Azi nu găseşti un politician de talia lui Titulescu, Iorga, Mihalache. Spuneți-mi măcar unul bun, de carieră! Nu există. Atunci ce vom face în Europa? Ce le aducem noi? Cu puțin timp în urmă stăteam de vorbă cu o prietenă din Germania despre cultura noastră românească. Şi mi-a spus aşa: „Dragul meu, cultura în România a murit în anii '50".

- *Huxley spunea că civilizația este un vapor de cartofi care se încarcă într-o parte a globului ca să fie descărcată în cealaltă parte. Aşa s-a întîmplat şi cu noi. Am luat de la ruşi, de la turci şi mai nou de la americani, am împrumutat un fel de cultura şi un fel de limbaj pe care le consider o plagă pentru cultura românească.*

- Aveți dreptate. Este scandalos. Avem sărbătorile noastre tradiționale care trebuie reanimate. Am încercat în acest sens multe. Dar unii consideră că moda de peste baltă este mai atrăgătoare decât a noastră, pe care tinerii o privesc ca pe o țărăncuță desculță şi cu pământ printre degetele picioarelor. Despre iele şi mitul zburătorului nu prea mai ştiu astăzi tinerii. Este numai vina noastră. Nu ne preocupăm suficient să scoatem la suprafață legendele şi poveştile noastre. Era pe vremuri o emisiune bună la radio, „Noapte bună, copii”, perfectă pentru promovarea culturii noastre.

- *Admitem că ați ocupa o funcție în stat. Ce anume ați schimba?*

- Doamne fereşte să ajung acolo! Nu-mi doresc. Aş fi un Vlad Țepeş. Aş institui un sistem clar de valori. Aş

trage cu ochiul la Mircea cel Bătrân, un diplomat excelent, care a reuşit o performanță unică în Balcani, la Mihai Viteazul. Doamne fereşte să ajung! Aş fi revizionist. Aş rade tot răul din țară. N-aş intra în haita lupilor. Sau nu se ştie!?

- *Unde şi cum vă vedeți, printre imagin,i al viitorului?*

- Viitorul este ceea ce voi face mâine. Este atât de încărcat prezentul, încât nu merită să te gândeşti la viitor. Dacă aş merge pe o chestiune ipotetică, m-aş vedea trăind fără apăsarea zilei de mâine, undeva departe de lumea dezlănțuită, scriind ca să-mi aduc aminte de ceea ce n-am făcut. Să dau personajelor mele măcar posibilitatea să facă ceea ce mi-aş fi dorit sau ar fi trebuit să fac eu...

LUIZA BORAC
PIANISTĂ

„ŞCOALA DE PIAN ROMÂNEASCĂ ARE RĂDĂCINI ADÂNCI”

- Stimată doamnă a pianului românesc, fiți binevenită la revista Agero! Haideți să refacem împreună drumul de la primele lecții de muzică pînă la aplauzele carierei dumneavoastră de succes, care onorează România.

- Bine v-am găsit! Primele lecții de muzică le-am primit în Râmnicu Vâlcea. Am continuat la Liceul de artă „George Enescu”, apoi Conservatorul de muzică din Bucureşti. A urmat perfecționarea la Conservatorul din Hanovra, Germania, unde am absolvit cu diplomă de excelență, precum şi în numeroase cursuri de măiestrie la Juillard School, New York, Fundația Internațională Como, Italia şi Academia Mozarteum Salzburg, printre altele.

Cum v-a marcat cariera studiul pe care l-ați urmat la Conservatorul din Hanovra, Germania (Hochschule für Musik und Theater Hannover)?

- A reprezentat o perioadă importantă, care nu numai că m-a apropiat de şcoala germană de pian, dar mi-a

oferit posibilitatea de a lua parte la multe competiții şi festivaluri studențeşti naționale şi internaționale şi de a-mi îmbogăți, în acest fel, experiența.

*- **BBC Music Award**, în anul 2007, v-a acordat premiul „Oscar” al CD-urilor în Marea Britanie. Despre ce competiție este vorba?*

- Este vorba despre concursul organizat anual de revista BBC Music Magazine. Un concurs în care CD-urile participante (în jur de 1500) sunt supuse mai multor etape selective, în urma cărora se desemnează CD-urile câştigătoare. Ceea ce este deosebit în acest concurs este că ultimul vot, cel hotărâtor, aparține publicului care votează online după ascultarea înregistrărilor.

- Un studiu şi o muncă asiduă, o prietenie fecundă cu muzica, o comuniune spirituală, o fertilă colaborare v-au adus, sînt sigură, numeroase recunoaşteri internaționale. Ați putea aminti cîteva dintre acestea?

- Încă din copilărie am participat cu succes la multe concursuri naționale şi, mai târziu, internaționale. Astfel am fost laureată cu premii I, II şi III la concursurile Enescu (Bucureşti), Senigallia şi Viotti-Valsesia (Italia), Barcelona (Spania), Mendelssohn şi Tomassoni (Germania), Gina Bachauer (USA), Grieg (Norvegia), printre altele. De asemenea, recitaluri şi concerte în Carnegie Hall New York, Concertgebouw Amsterdam, Schleswig-Holstein Musik Festival precum şi în alte centre renumite pe plan internațional, care au reprezentat momente deosebite în viața mea muzicală.

- Activitatea muzicală vă topeşte, vă incorporează prin pasiune şi dăruire, dar aş vrea să ştim dacă ea corespunde integral idealului dumneavoastră de viață?

- Cred că mergând pe un drum profesional pe care ți l-ai dorit şi ales este o situație de ideal.

- Care sînt țările pe care le-a onorat prezența dumneavoastră concertistică?

- România, Germania, Franța, Italia, Spania, Marea Britanie, Irlanda, Norvegia, Austria, Elveția, Olanda, Cehia, Danemarca, USA.

- Căror personalități muzicale le poartă recunoştință pianista Luiza Borac? Mă refer la cele care v-au pus lumina în apă, să nu se ofilească, să rămînă vie.

- Lista profesorilor care mi-au dăruit cu generozitate cunoştințele şi răbdarea lor este foarte lungă... În România: Luminița Vlădescu, Irina Satchi, Anca Ştefănescu, Lavinia Coman, Şerban Soreanu, Gabriel Amiraş. În afara României: Karl-Heinz Kämmerling, Martin Brauss, Karl-Ulrich Schnabel, Leon Fleisher, Dmitri Bashkirov, Fou Ts'ong, Noretta Conci, Ion Buzea.

- Are România o şcoală muzicală bună, înscrisă în circuitul internațional, capabilă să pregătească muzicieni buni?

- Fără îndoială. Tradiția şcolii de pian româneşti are rădăcini adânci şi bogate, iar profesorii români care continuă această tradiție sunt excepționali. Eu mă

consult cu profesorii mei români de câte ori sunt în țară sau mă pregătesc pentru concerte şi înregistrări importante.

- Ce cuprinde repertoriul dumneavoastră?

- În alegerea programelor de concert mă străduiesc ca repertoriul să fie cât mai divers şi cât mai interesant. Enescu este un compozitor mai puțin cunoscut publicului internațional de concert, decât Chopin, dar nu mai puțin genial. De aceea încerc să îi cânt lucrările cât mai des în recitalurile solo, combinându-le şi cu lucrări ale compozitorilor mai cunoscuți.

- Ce aveți foarte important pe agenda concertelor de anul acesta?

- Toate concertele sunt Foarte importante pentru mine, ele fiind atât întâlniri cu muzica cât şi cu publicul meloman din oraşe diferite. Un moment deosebit va fi prezentarea în primă audiție absolută, în toamna acestui an, a unei noi partituri, descoperite recent, a compozitorului Robert Schumann.

- Despre bucuriile şi sacrificiile unei vieți pe clape de pian?

- Ca în orice meserie a artelor, nimic nu ia naştere fără truda continuă de zi cu zi, în care câteodată renunțările la unele plăceri cotidiene se împletesc cu satisfacțiile unei zile de studiu eficient.

- Putem vorbi în „re minor“ despre viața celebrei pianiste Luiza Borac? Sau care ar fi nota potrivită armoniei dumneavoastră?

- Probabil nota rapsodică mi s-ar potrivi mai bine ca descriere, o rapsodie în care tonalitățile şi temele modulează şi alternează într-un întreg complex care este... viața însăşi.

- Cine este compozitorul compozitorilor pentru dumneavoastră?

- Este greu să alegi cea mai frumoasă stea de pe cer... Ca percepere mă simt mai aproape de Chopin, Enescu, Schubert, Beethoven, Bach, Brahms, Schumann şi Mozart.

- Cum trebuie să fie viața dumneavoastră dincolo de scenă?

- O combinație reuşită între disciplina studiului, relaxare şi activități interesante.

GHEORGHE BUZATU
PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR

DOCTOR HONORIS CAUSA AL UNIV. *OVIDIU,* CONSTANȚA

- Revista Agero din Stuttgart este interesată de personalitățile care au marcat cultura şi istoria poporului român, în speță şi domnia voastră, domnule Gheorghe Buzatu. Fiți bine venit! Dar de unde veniți cu fruntea plină de lauri? Care sînt treptele pe care le-a străluminat trecerea personalității dumneavoastră prin timp?

- În primul rând, stimată Doamnă Maria Diana Popescu, vă mulțumesc pentru inițiativa de a-mi lua acest interviu, vă solicit scuze pentru prea îndelunga întârziere … dar au fost, vă asigur, obligațiile rezultate din angajamentele luate în privința proiectelor mele ştiințifice. Vă rog să-mi îngăduiți a vă felicita pentru chestionarul expediat, pentru sagacitatea întrebărilor formulate, ca şi pentru realismul şi actualitatea lor stringentă. Vă rog să admiteți valabilitatea clasicului adagiu că, schimbând ce-i de schimbat, nu numaidecât **stilul e omul**, ci, nu mai puțin, seria întrebărilor Dv. Nu-mi rămâne, de aceea, decât să-mi doresc ca şi replicile mele să fie pe măsura aşteptărilor Dv.

Pentru a ajunge, cum se spune, la… cestiune, vă mărturisesc dintru început că nu-s/nici n-am fost obişnuit cu laurii, dar, oricum, sunt convins că ați recurs la o

frumoasă figură de stil, pentru care vă mulțumesc. Ceea ce înseamnă că-mi place, deşi e… periculoasă, dacă, Doamne, fereşte!, aş începe să cred în ea. Ajungând, acum, la treptele afirmării, trebuie să precizez că ele au fost precise şi de fel fabuloase, dimpotrivă, mai precis: 1) în 1953-1956, studiile liceale la Râmnicu Sărat, cu profesori (de română, istorie şi geografie) cu totul deosebiți; 2) apoi, în 1956-1961, studiile la Universitatea din Iaşi, în domeniul istoriei, cu profesori şi modele extraordinare; 3) iar din 1962 şi până astăzi, stagiul necontenit în cercetare la Filiala din Iaşi a Academiei Române, în cursul căruia am aflat toate condițiile de studiu şi de afirmare, dar şi Oameni, aşa precum Academicienii Cristofor Simionescu, Mihnea Gheorghiu, Constantin C. Giurescu, M. Petrescu-Dâmbovița, Dan Berindei, Florin Constantiniu, Profesorii Janeta Benditer, Vasile Neamțu, D. Ciurea, N. Grigoraş, Constantin Cihodaru, Leonid Boicu, V. F. Dobrinescu, Emil Emandi ş.a., mulți dintre ei, din nefericire, trecuți de-acum în lumea umbrelor. A nu se înțelege că, pe parcurs, n-am… beneficiat şi de oprelişti, dar – privind acum în urmă – ce-au contat ele în raport cu faptul că am ajuns expert în anume probleme ale istoriei contemporane ori că studiile şi cărțile mele n-au încetat să apară, iar unele cu mare succes la cititori, mai precis cu tiraje între 100 000 şi 200 000 de exemplare, ceea ce în prezent ar putea părea incredibil… Dar, nu insist…

- Dacă istoria ne este ascunsă în parte, dacă ea ar dispărea în atacul colonizării lumii, al globalizării ei, ce ar mai rămâne din identitatea poporul român în plan ființial? – căci, evident, sînt multe încercări de această natură… sau poate mă înşel…

- Iată o întrebare foarte bună, mai ales în contextul actual. Câţi nu vorbesc despre sfârşitul istoriei, mai cu seamă prin SUA sau Anglia? Vor să şocheze sau vor să se înscrie în tradiţia lui Nostradamus? De reţinut, că unii vorbesc chiar la modul serios, în vreme ce alţii, cei mai numeroşi, se gândesc doar la posibilităţi, la variante, la scenarii. Dar, atenţie, aşa ceva a mai fost! După Războiul Mondial din 1914-1918, de pildă, se vorbea insistent despre „declinul civilizaţiei", iar azi, după Războiul Rece, în plină „epocă a haosului planetar", de ce n-am discuta despre ireparabil? Dv. faceţi o conexiune logică între asemenea … discuţii, care, dacă sunt fără efect în planul real, totuşi nu-s lipsite de anume consecinţe, ajungându-se – cum sugeraţi - la „ascunderea istoriei, a trecutului, a tradiţiilor unor popoare" etc., etc. … Şi, aici, aveţi perfectă dreptate, întrucât, făţiş ori nu, chiar se urmăreşte aşa ceva, în unele locuri cu o agresivitate sporită. În ţară, de exemplu, în emisiunile TV au dispărut temele de istorie, iar în şcoli se preconizează reducerea la limita de jos (o oră pe săptămână) a disciplinei, în vreme ce Facultăţile de Istorie intră în agonie, iar la Academia de Înalte Studii Militare din Bucureşti, **Istoria**, pur şi simplu, a dispărut, fiind „înghiţită" de Geopolitică, Geostrategie ş.a., deşi lucrurile trebuie să stea exact pe dos! Toate acestea, desigur, pe moment, în sensul tendinţelor actuale integratoare, globalizatoare, dar nu numai atât. Se va reveni la cursul firesc, întrucât din istorie nu pot dispărea, nu pot fi desfiinţate popoare şi, deopotrivă, nici cel român. Domnii care se gândesc la aşa ceva, în fond, au viziuni „de laborator", şi aşa ceva, vai!, au mai practicat Hitler sau Stalin, Truman la Hiroşima şi Nagasaki, Gorbaciov la Cernobîl ş.a.m.d. Dar e cazul să mă

opresc… Dv. m-ați provocat…

- Stimate domnule profesor Gheorghe Buzatu, dacă una din marile puteri ale lumii ar fi procedat la o reîmpărțire a zonelor de influență (dacă nu cumva s-a şi petrecut), cărui stat european credeți că i-ar fi trasat ordinul: „Ocupă-te de Europa!, cu restul lumii mă descurc eu !”…

- Din nou, excelent pusă problema şi în concordanță cu adevărurile rezultate din aprofundarea studiilor istorice! Dacă nu mă înşel, Lordul Palmerston – şi, după el, câți alții nu l-au imitat – s-a exprimat cât se poate de franc şi de … nuanțat: ***Marile Puteri au numai interese, sentimente – nu!*** Sfârşitul mileniului trecut, (dar nici cu debutul celui actual nu trebuie să ne fie ruşine !) a fost plin de împărțiri/reîmpărțiri ale aşa-ziselor zone de influență pe mapamond, detaliile şi actorii fiind, grație istoricilor, bine cunoscuți azi de mai toată lumea – Bismarck şi Wilhelm II, Churchill şi Roosevelt, Hitler şi Stalin, Bush şi Gorbaciov. Acțiunile lor au fost şi sunt, evident, blamate de opinia publică, căci cine se mai poate îndoi de faptul că toate „târgurile” au condus sau conduc lumea la război, de regulă la conflicte mondiale. Dv. îmi propuneți un „scenariu” precis şi lapidar formulat. Aşa ceva a survenit *în ultima vreme*: *cineva* (?) a dat, iar *altcineva* (?) a primit. Voi fi obligat, aşadar, să vă răspund la fel: Târgul (şubred din toate punctele de vedere) a intervenit în ultimii 2-3 ani: SUA au avut inițiativa şi, dacă-i aşa, ele nu concep să transmită ceva altcuiva ci **decât** Marii Britanii. Aşadar, „în familie”, nicidecum Uniunii Europene, Japoniei ş.a. Numai că, în perspectivă istorică, ce contează, din cel puțin două

puncte de vedere: 1) China deja este *dincoace* de limitele orizontului; 2) Regretatul mare istoric francez Jean-Baptiste Duroselle a dovedit în chip strălucit că ***orice Imperiu este menit să dispară!***

- Care ar fi, pe scurt, istoria organizațiilor non-româneşti (eventual, secrete) care, din interiorul statului, au influențat, de-a lungul timpului sau într-un moment anume, soarta națiunii noastre?

- Este de la sine înțeles că nu voi intra în detalii. De altfel, observ că Dv. personal ați formulat o parte din răspuns, întrucât mă chestionați în privința Grupului Bilderberg. Mă voi referi, în rest, la organisme şi instituții ale căror intervenții şi rosturi s-au desprins cu exactitate în urma investigațiilor istorice şi vă rog să aveți în vedere că am făcut cercetări asupra perioadei de după 1918 în toate marile biblioteci şi arhive din lume, mai precis din SUA, Marea Britanie, Germania, Franța, Italia şi Rusia, iar rezultatele le-am valorificat în bună măsură. În atare condiții, răspunsul meu are în vedere, în ordinea lor strict cronologică şi dezordinele provocate: Masoneria, B´nai B´rithul, Cominternul şi Cominformul, Coloana a 5-a nazistă, Alianța nocivă ultra-secretă Washington-Moscova. Despre rest, trimit la o carte ce se bucură de mare succes chiar în aceste zile în țară: *Istoria societăților secrete* a lui Michael Streeler (traducere, Bucureşti, Editura Litera Internațional, 2009, 240 p.).

- Ce nu ştie prea bine cetățeanul roman sau ce nu ştie deloc despre istoria noastră?

- Foarte multe lucruri şi realități. Dintre acestea, voi reține, în acest context, numai două. În prima ordine, mă

gândesc la faimosul *American dream* neîmplinit, cât timp românii tot visează de peste o jumătate de veac ***să vină americanii***, dar ei doar s-au arătat, manevrează politica Bucureştilor, România e în NATO şi luptă în Irak sau în Afganistan, dar *yankei – not yet*! În cel de-al doilea rând, după aproape 300 de ani de la vizita lui Petru cel Mare la Iaşi în 1711, succedată de nu mai puțin de 13 invazii şi ocupații (?!), cetățeanul român încă nu realizează semnificația unei butade celebre în sensul că: ***Suntem prea aproape de Rusia, şi prea departe de Dumnezeu!*** Cât priveşte situația prezentă, după prăbuşirea comunismului şi revoluție, după intrarea în NATO şi în UE, după evenimentele recente din Basarabia, ce mai - în urma unor atâția de **după**, cred că epigramistul (George Zarafu) a surprins cel mai bine esența faptelor şi fenomenelor:

Pe soldatu-acela rus,
Ridicat atât de sus,
L-am mutat şi-a doua oară
Însă… nu l-am scos din țară!

- Au habar națiunile lumii asupra a ceea ce le pregătesc interesele oculte din zona invizibilă a politicii mondiale? Sau e numai exercițiul meu de imaginație?

- Nu, cu siguranță, nu vă înşelați! Este cu totul adevărat că, în domeniul politicii mondiale, interacțiunea forțelor oculte rezervă umanității un viitor nesigur. Certitudinile nu se mai află, din păcate, în raza speranțelor noastre. Faptul reprezintă o probă esențială în sensul că am intrat – aşa cum am mai subliniat – în epoca haosului. Criza actuală îi aparține… De altfel, în urmă cu mai mulți ani, am tipărit volumul *România sub*

Imperiul Haosului, 1939-1945 (Bucureşti, Editura RAO, 2007, 700 p.). Menționez că a fost vorba de primul volum dintr-o serie, străduindu-mă acolo să justific că, în fapt, de la 1914, o dată cu declanşarea Primului Război Mondial, omenirea a intrat în ***era haosului***, căreia îi sunt proprii mai multe faze, adică: 1914-1939; 1939-1945; 1945-1989; după 1989, astfel că ciclul complet se încheie peste 4-5 ani, deci la împlinirea unui secol de la debutul celei dintâi conflagrații mondiale din 1914-1918. Sub acest raport, argumentam eu, vom consemna (dacă va fi cazul!) sfârşitul celui de ***al doilea război de o sută de ani,*** desfăşurat integral ***sub zodia haosului planetar***. La urma urmelor, nu este aşa, suntem în deplin acord cu d-l Alain Joxe, profesor la Şcoala de înalte Studii de Ştiințe Sociale din Paris şi fiul fostului ministru al lui Charles de Gaulle, în privința faptului că – după cum am mai precizat – trăim sub Imperiul Haosului, factor decisiv ce semnifică cum, în raport cu „barbaria" conflictelor anterioare, *„se poate şi mai rău, totul este posibil"*; comparativ cu epoca actuală, însăşi lumea Războiului Rece ne apare drept una… *„ordonată"*, astfel că, din ea, mai mult decât sigur, *„va muşca Istoria cu poftă"* (vezi Alain Joxe, *Imperiul Haosului,* Bucureşti, Editura Corint, 2003, *passim* – traducere după edițiile apărute simultan în Franța şi SUA: *L´Empire du Chaos/ Empire of Disorder*, 2002).

- *Ce probleme grave pentru omenire ar mai putea fi stopate?*

- În situația existentă, nici una. Fiind o nenorocire că s-au acumulat atâtea surse esențiale de conflict, agravate de **problema terorismului mondial**,

care – pusă prost şi fără şanse de soluționare corespunzător – conduce la ***un război al tuturor împotriva tuturor***… Ce se poate rezolva într-un atare context? Nu mai vorbesc de fapt că, spre deosebire categorică de alte momente decisive din trecut, în prezent ***lipsesc liderii mondiali***, cei de veritabilă capacitate şi autoritate. Aşa că soluționarea problemelor rămâne în atenția tuturora, mai precis a nici unui factor responsabil.

- Stimate domnule Gheorghe Buzatu, á propos de intrarea în UE (de parcă nu am fi fost de istorii stat în Europa şi am fi luat România în spate să intrăm cu ea pe poarta Europei), ce implicații pe termen lung are pentru țara noastră mult trîmbițata aderare?

- Înainte de-a ne gândi la consecințele „pe termen lung” ale primirii României în UE, trebuie să avem în vedere soliditatea pe viitor a organismului, seriozitatea abordării integrării de către ambele părți, eliminarea multor bariere (reale şi ireale). Aşa după cum a dovedit-o Charles de Gaulle, unul dintre marii fondatori, Europa Unită, (posibil) de la Atlantic şi până la Urali, s-a făurit greu şi, evident, se va menține şi mai greu… Abia după aceea vom putea vorbi de fapte, de realizări, de consecințe… Nici nu îndrăznim a ne gândi şi la o cale întoarsă… Fără discuție, tragedia Europei!

- *UE, „patria națiunilor” sau toți o apă şi-un pămînt?*

- Aşa ar trebui să fie, cum s-a negociat şi s-a stabilit din prima şi până în ultima clipă. Altfel, altfel tocmai ce-am vorbit despre ***tragedia Europei***… Să-nțelegem că nu va fi un nou sacrificiu al bătrânului continent?

- Ce ne poate învăța istoria despre eventualitatea instaurării unei noi ordini mondiale unice, pe care de exemplu, o avansează grupul Bilderberg?

- Nu am încredere. După exact 55 de ani de la fondarea Clubului, dar având în seamă şi experiențele anterioare, am putea consemna că trecutul în ansamblu a atestat pilduitor cum că, pretutindeni şi oricând, Marii Luminați au dovedit suficientă fantezie, penurie de forță în acțiune şi lipsă de imaginație în practică; de unde şi realizările… Ca să răspund precis la întrebare, de ce v-aş ascunde că mă gândesc uneori la „eventualitatea" – vorba Dv. – a unei instalări a „ordinii unice", da, cum să nu, dar numai atunci când, pe planetă, va rămâne… un singur om! O, nu!

- Întorcîndu-mi atenția spre biografia de plumb a personalității dumneavoastră, ştiu că vă poartă cu onoare numele un impresionant număr de titluri: peste 55 de cărți în nume propriu; 70 de volume coordonate sau în colaborare; sînteți autor a peste 500 de studii şi micromonografii, articole, eseuri, prefețe, note et caetera. Coordonați de mulți ani prestigioasa colecție „Românii în istoria universală", ediție ajunsă la volumul cu numărul 138. Aşadar, stimate domnule Gheorghe Buzatu, o viață dedicată ştiinței, cercetării, catedrei, poporului roman şi valorilor istorice care l-au consacrat ca națiune în universal. Cum ați reuşit aceste performanțe de prestigiu?

- Vă mărturisesc, iarăşi, cu sinceritate şi admirație: Să ştiți că-mi place expresia Dv. - „biografie de plumb"… N-am folosit-o niciodată, deşi m-am ocupat de biografiile

unor lideri „grei” ai istoriei noastre – N. Iorga, N. Titulescu, Ion Antonescu, Vintilă I. C. Brătianu, Iuliu Maniu, N. Ceauşescu ş.a. Cât priveşte rațiunile performanței, voi fi cât se poate de sincer şi concis: muncă şi consecvență în studiul istoriei, plus aceea ce (dar cine ştie, precis, cât?) am primit de la natură.

- Ce trebuie să cunoască națiunea română la ceas de cumpănă mondială?

- … Să se acomodeze condițiilor iar nu să îngenunche în fața împrejurărilor, să valorifice la maximum lecțiile desprinse din trecut, să impună şi să-şi urmeze liderii politici veritabili, să abjure trădările, să lupte pentru cauzele proprii, să nu se epuizeze de dragul unor proiecte ambițioase sau ireale…

- Vă rog, în final o întrebare la care ați dori să răspundeți şi nu am fost inspirată să o formulez…

- Ați fost, dimpotrivă, extrem de inspirată… Voi preciza, totuşi, în final că, în prezent, după editarea primului tom (1940-1941) în 2008, lucrez la definitivarea pentru tipar a volumelor II (1942-1943) şi III (1943-1944) din ***Jurnalul*** Mareşalului Ion Antonescu, incontestabil unul dintre Marii Români cârmuitori ai destinelor lor permanente, cum l-a calificat definitiv un sondaj național de acum trei ani.

Mult Stimată Doamnă *Maria Diana Popescu,*

Vă asigur că am fost onorat să răspund chestionarului Dv., pentru prestigioasa publicație la care lucrați. Trebuie să ştiți că am fost sincer, mulțumindu-vă şi în cadrul interviului acordat, după cum, din nou, vă prezint scuze pentru întârziere. Cu alt prilej, îmi voi lua… „revanşa”.

Cu mulțumiri, cu urări de sănătate şi fericire şi asigurări de deosebită considerație,

Gh. Buzatu

Iaşi, 18 mai 2009

DALILA CERNĂTESCU
MUZICIAN

LECTOR UNIVERSITAR DOCTOR LA ACADEMIA DE MUZICĂ DIN BUCUREŞTI

- Ați cunoscut popularitatea şi succesul scenei de la vîrsta de cinci ani. S-a vorbit la vremea respectivă despre Dalila Cernătescu ca despre un geniu. Cititorii revistei noastre ar fi încîntați să afle mai multe detalii…

- Imediat după absolvirea Conservatorului "Ciprian Porumbescu", pe lângă activitatea de profesor de muzică, tatăl meu, Miron Cernătescu, a înființat o orchestră de muzică populară, în cadrul căreia avea nevoie şi de un nai. După ce a cumpărat unul de la magazin şi a constatat ca nu este bun, a hotărât să construiască singur acest instrument, realizând primele naiuri din bambus şi trestie. Concomitent, tatăl meu a învățat mai mulți elevi să cânte la nai, în ideea ca unul dintre ei va devini solistul orchestrei. După un timp, în care naistul desemnat a lipsit de la repetiții, tatăl meu m-a ales pe mine. Aveam patru ani şi jumătate, iar la cinci ani am debutat la Televiziunea Română în emisiunea regretatului Tudor Vornicu.

- Care sînt cele mai importante realizări din perioada copilăriei?

- Emisiuni, inregistrări radio şi televiziune, turnee concerte cu diverse orchestre conduse de dirijoriconsacrați, cum ar fi: Ionel Budişteanu, George Vancu, Paraschiv Oprea şi alții, spectacole alături de mari interpreți ai folclorului românesc: Dumitru Farcaş, Veta Biriş, Efta Botoca, Toni Iordache, Nicolae Sabău, Ion Drăgoi, Maria Ciobanu, Sofia Vicoveanca, Benone Sinulescu, Viorica Flintaşu, Mioara Velicu , Drăgan Muntean, Aneta Stan , Ana Păcătiuş , etc), diferite concursuri naționale şi internaționale (la vârsta de 10 ani am devenit laureată a Festivalului Internațional de la Novi Sad iar la 14 ani, laureată a Festivalului "Radost Europe" de la Belgrad. Primul meu disc a apărut la vârsta de 10 ani, la Electrecord, şi a fost înregistrat cu orchestra condusă de George Vancu.

- De la cine ați primit codul care descifrează tainele naiului?

- Aşa cum am mai spus, tatăl meu a fost cel care m-a invățat muzica. In peste treizeci de ani de muncă, el a construit naiuri cu timbre diferite, folosind diversitatea materialelor de construcție şi modalități noi de acordaj. Pe parcursul anilor, tatăl a alcătuit o colecție unică şi impresionantă de naiuri din : salcâm, stejar, prun, paltin, larice, plop alb, tuia, fag, brad, mahon, amzac, zingana, etc. Datorită ambitusului foarte mare, el a alcătuit o orchestra unică, numai din naiuri. În această privință, amintesc de existența, in arhiva TVR, a unor filme şi documentare realizate de: Tudor Vornicu, Andrei Brădeanu, Liviu Tudor Samuilă şi alții. De-a lungul carierei, am întâlnit oameni excepționali, am lucrat cu realizatorii de radio şi televiziune ca: Monica Lenos,

Marioara Murărescu, Elise Stan, Florentina Satmari, Dumitru Moroşanu, Eugen Dumitru, Luminița Constatinescu, Adriana Rogovski...

- **Dumnezeu?, ursitoarele?, sau naiul v-a deschis drumul lumios al carierei ? Pe cine dați vina?**

- Îndrăznesc să spun că Cel de Sus mi-a dat har, a poruncit ursitoarelor să îmi pună naiul în mână, iar acestea, la un semn, mi-au deschis calea spre desăvârşire. Lor şi părinților mei le aparțin „marea vină”, iar eu m-am străduit să nu-i dezamăgesc.

- Este suficient ca un artist să aibă numai bagajul de cunoştințe necesare şi un interes dominant pentru muzică?

- Nu, există mulți factori carecontribuie, sunt chiar obligatorii: talent, muncă susținută, perseverentă, voință, anumite sacrificii şi desigur, un dram de noroc.

- Ați deprins de mică tainele instrumentului sacru, încît, ajunsă lector universitar doctor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, Catedra de instrumente de suflat, nai, la rîndul dumneavoastrar, îi învățați pe studenți cu aceeaşi pasiune…

- 1997 predau naiul la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, iar în anul 2006 am susținut teza de doctorat (*Summa cum laudae*) avându-l coordonator ştiințific pe domnul prof. univ. dr. Dan Buciu. Mă simt datoare să ofer bagajul meu de cunoştințe şi experiența acumulată pentru ca acest minunat instrument să capete noi mânuitori de talent. Lor le revine sarcina, deloc

uşoară de a fi compatibili cu factorii enumerați mai devreme şi de a promova tradiția românească..

- Concertele în străinătate nu mai sînt demult pentru Dumneavoastră pietre de încercare. Ce mari scene ale lumii s-au bucurat de prezența Dalilei Cernătescu?

- Am concertat în numeroase țări ale lumii: Iugoslavia, Austria, Elveția, Germania, Franța, Belgia, Malaezia, în cadrul diferitelor emisiuni televizate: "Musikantenstadl" - ORF1 Austria, "Fruhlingfest der Volksmusik", "Winterfest der Volksmusik", "Hitparade der Volksmusik" - ZDF Germania, "Seitenblicke"-ORF2 Austria, "Brisant"-ARD Germania, "Wie die Alten sungen"-Telefunf Elvetia , "Eurovision" - ARD Germania, "Dalila et la flute de Pan"-FR2 France, documentar despre nai "NHK"-Nippon Hoso Kyokai Japonia. Am participat la concursuri internaționalede consacrate: "Grand Prix der Volksmusik" pentru Austria, Elvetia, Germania - 1991,"Eurovision" - Germania, 1996. De asemenea, am susținut concerte în mari catedrale din Europa dintre care, remarc faimoasa catedrala Votivkirche din Viena, unde am interpretat în premiera la nai, "Anotimpurile" de Vivaldi.

- Concursuri, turnee, festivaluri, premii, o discografie bogata, colaborări cu mari case de discuri. Le puteți aminti pe toate acestea, vă rog?

- La concursurile şi festivalurile muzicale la care am participet, am abordat diverse genuri muzicale: muzica tradițională românească, clasică, pop, jazz şi nu numai. Bellaphon, Electrecord, 7 Productions, Warner-Chappell, Carrerre, Jupiter-Records, BMG Ariola, Octant

Musique & Select Canada, sunt nume ale firmelor împreună cu care am imprimat CD-urile.

- Dar care este momentul de vîrf al carierei dumneavoastră

- Au existat numeroase momente speciale în cariera mea artistică:

ocazia de a lucra cu membri ai Orchestrei Filarmonice din Viena - cu care am inregistrat un album intitulat "Magic Panflute-A Sound In My Heart" ce cuprinde lucrări de rezonanță: Mozart, Ceaikovski, Elton John, Vangelis, Vitorio Monti;

momentul când am devenit membră a Societății Autorilor, Compozitorilor şi Editorilor de Muzică (SACEM) de la Paris, în anul1992;

conferirea titlului de Cetățean de Onoare al Municipiului Râmnicu Vâlcea, în anul1993, pentru merite deosebite în activitatea artistică;

colaborarea în 1995 cu producatorul şi compozitorul Ralph Siegel compozitorul piesei muzicale "Echos" pentru Eurovision, ocazie cu care am realizat un duo nai-voce cu interpreta Angela Wiedl;

şansa de a lucra şi înregistra cu unul dintre cei mai mari muzicieni ai lumii, maestrul chitarei clasice Pedro Ibanez;

Un moment aparte îl constituie evenimentul inedit, consumat în anul 2002, când m-am întâlnit cu un grup de naişti dintr-un unui trib din Insulele Solomon, din Oceanul Pacific. Pentru aceştia, a dansa şi a cânta la nai reprezintă un ritual destinat exclusiv barbaților. Femeile nu au voie să atingă naiurile şi cu atât mai puțin să cânte la ele! După îndelungi tratative cu şeful lor, am reuşit să-l înduplec, şi mi-a permis să le cercetez

naiurile, dar surpriza cea mare pentru toată lumea a fost ca am şi cântat cu acest grup.

- Numele dumneavoastră este o carte de vizita pentru România. Cît de multe sacrificii, cîte bucurii sînt înscrise pe ea?

- Am muncit mult, dar satisfacțiile au fost pe măsură, atât pentru mine personal, cât şi pentru România, care a avut de câştigat ca imagine.

- Dar, părinții?, părinții Dalilei Cernătescu, cum au purtat frumoasa povara de celebritate a "copilului minune"

- Părinții mei sunt nişte oameni minunați, amândoi artişti. Tata este profesor de muzică iar mama este pictorița, profesor de desen tehnic şi artistic, absolventă a Institutului de Arte Plastice "Nicolae Grigorescu", secția pictură, la clasa lui Corneliu Baba; ei mi-au dăruit multă iubire , m-au sprijinit şi s-au bucurat de fiecare realizare din cariera mea .

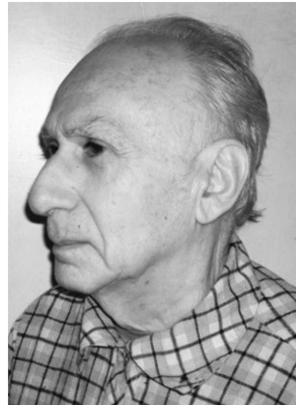
- Cîteva imagini de viitor cu Dalila Cernătescu şi naiul fermecat?

- Concerte, înregistrări , colaborări cu muzicieni de seamă… totdeauna este loc pentru mai bine.

MIRCEA C. DINESCU
UMORIST

„UNII SCRIITORI, ADULAȚI NU DE MULT, ŞI-AU PIERDUT DEJA VALOAREA!

- Cu ce anume probați că sînteți umoristul Mircea C. Dinescu, nu Dinescu celălalt, poetul?

- Îmi sunt străine insulta, calomnia. Eu comit umor cu premeditare; poetul - involuntar.

- Concurența în gen este acerbă. Aveți rivali direcți, sînteți țintit din umbră. Cum rezistați pe o piată concurențională, nu concurențială?

- În UER concurența nu este acerbă. Dacă toate arbitrajele la concursuri ar fi corecte şi cu discernământ, acces la premii ar avea numai 30-40 de autori. Din păcate, multe concursuri sunt arbitrate de persoane care ori nu au cultură epigramatică, ori dau premii pe bază de reciprocitate sau de funcții. Dacă am spus aceste lucruri am devenit de mult indezirabil şi i-am mai păcălit numai pe bază de pseudonime. De cinci ani am renunțat să mai particip, să nu mai fac păcate. Se practică ipocrizia şi osanalele, iar cei care nu le folosesc sunt puşi la colț, sau la zid. În revista „Epigrama" au fost două pagini cu epigrame ale medicilor. Au avut loc şi cadrele medii sanitare, eu nu. I-am trimis redactorului-şef şi unic acest catren, care a rămas inedit:

Pedeapsă

Spre-a dovedi că nu mă bagă-n seamă,
Un domn redactor - mare pişicher! –
Ne-având cum să mă scadă-n epigramă,
Tot m-a retrogradat: brancardier.

Țintit din umbră am fost de mulți, pe față numai de unul, furios că l-am denunțat pentru plagiat. Într-o lucrare teoretică de mari pretenții, m-a atacat dovedind că nu ştie ce este cesura. Necunoscătorii probabil că i-au dat dreptate.

- Mai în glumă, mai în serios, cu ce vă lăudați, domnul Mircea C. Dinescu, în materie de umor?

- Nu-mi place să mă laud. Nu sunt scriitor profesionist, precum tizul meu. Literatura a fost un hobby. Cred că nu contează câte kilograme de premii ai luat, sau câte volume ai scos, ci dacă rămâne ceva de apreciat în urma ta.

- Pe cine arătați cu degetul, domnule Mircea C. Dinescu?

- E urât să arăți cu degetul. Totuşi, nu m-am putut abține să nu arăt pe cei care au contribuit la decăderea umorului, mai ales a epigramei, despre care se spune că este în mare înflorire. Mi-am mai făcut păcate cu diletanții şi plagiatorii, precum şi cu cei care le prefațează la superlativul absolut volumele.

- Ce se întîmplă şi ce nu se întîmplă în lăcaşul umoristic contemporan?

- Am constatat cu întristare ce rol important a căpătat în umor prostul gust şi vulgaritatea. Artişti importanți se pretează la interpretarea unor texte penibile, iar televiziunile particulare se consideră obligate să facă emisiuni „de tot râsul”, pe motiv că acesta este gustul marelui public şi doar astfel creşte audiența.

Printre mini fabulele mele este şi următoarea:

Şi-a găsit chemarea
Dihorul e-o ființă pură;
Azi face doar literatură,
Sperând să lase-n urma sa
Ceva.

Din epigramă vă dau un singur exemplu. Despre un autor care a umplut volume cu producții de genul „S-a dus soacra la Galați/ Şi s-a-ntors cu păduchi lați.”, preşedintele UER afirmă în revista „Epigrama”:...”este un umorist prin natura sa, încadrându-se cu asupra de măsură în preceptele călinesciene. Pe de o parte. Pe de alta, scrierile sale din aria umoristică sunt străbătute de o undă de umanitate ce la face nu doar accesibile, ci şi instructive, formatoare”. Curat instructive !

- Dar între epigramişti, apele se tulbură? E pace totdeauna?

- Dacă ar fi pace, nu ar mai exista duelurile. Unii au ajuns să se dueleze şi cu decedații. Pe de altă parte, între noi este o confrerie. Şi Cain cu Abel au fost frați...

- Ce dreaptă răsplată pretindeți de la societate, luându-i în derîdere fisurile?

- Scriitorul nu ar trebui să aştepte răsplată de la

societate. Ar trebui să fie numai un cronicar al timpului său. Răsplata o dă timpul, dacă este cazul. Unii scriitori, adulați nu de mult, şi-au pierdut deja „valoarea”.

- *Cum vă inspiră, satiric, realitatea timpului?*

- Istoria a demonstrat: cu cât timpurile au fost mai aspre, cu atât sursa umorului a fost mai bogată. Acum sunt, din nefericire pentru popor, surse inepuizabile, mai ales în sfera politicului.

- *Toți cei înregimentați în UER fac umor de caliatate? Sau mai sînt şi din cei care fac umbră umorului?*

- Când a înființat Mircea Trifu Uniunea Epigramiştilor din România, toți membrii se încadrau în această denumire. Acum sunt membri toți cei care plătesc cotizație. Ion Heliade Rădulescu lansase apelul “Scrieți, băieți, numai scrieți!” La noi s-a modificat: “Tipăriți, băieți, numai tipăriți!” Pe vremuri se spunea că o epigramă bună justifică apariția unui volum. Astăzi apar volume fără nici o epigramă. Petre Chiva Coadă a publicat aproape 60 de volume groase, cu sprijinul preşedintelui UER. În “ANTOLOGIA EPIGRAMEI ROMÂNEŞTI”, 2007, figurează cu 4 epigrame, rezultând mai puțin de o epigramă la 10 volume.

- *Ne-am luat cu vorba, nu mi-ați spus mai nimic despre cărțile pe care v-ați pus apostila, cînd ați debutat, ce reviste de gen ați onorat cu prezența?*

- Primele epigrame mi-au fost trimise de Mircea Trifu la revista „Urzica”, cred că în 1975. Am apărut în

majoritatea culegerilor alcătuite de Mircea Trifu şi în antologia „Epigramişti români de azi”, 1979. Apoi am publicat în mai multe ziare şi reviste, dintre cele care nu modificau textele şi în majoritatea culegerilor ulterioare. Nu am ținut o evidență şi nu m-am luptat să fiu publicat. În „ANTOLOGIA EPIGRAMEI ROMÂNEŞTI”, 2007, cei trei mari antologişti nu au vrut să-mi publice pseudonimele. N-am avut motiv de supărare, întrucât mi-au tipărit cinci epigrame dintre cele pe care le-am semnat Gheorghe Pătraşcu. Cum maximum de epigrame/autor a fost de 12, am un total de 17, astfel că m-au uns, fără voia lor, cel mai mare epigramist român. Am scris şi poezie şi proză scurtă umoristică, parte din ele publicate în cele două culegeri ale Clubului Umoriştilor „Ion Ionescu Quintus” Ploieşti: „Mozaic umoristic”, 1998, şi „După 20 de ani – umor major”, 2002. Sunt coautor împreună cu soția la două volume de epigrame: „Pas de deux”, 1997, şi Singuri în tranziție”, 2002. Am şi un volum de proză în curs de apariție: „Urmaşii lui Esculap – Jurnalul unui medic de țară”.

- *E un fel de razboi şi în literatura umoristică de gen. În sensul unei victorii, pe ce mizați? Pe poantă sau pe prozodie?*

- Epigrama adevărată are obligatoriu atât poantă cât şi prozodie perfectă. Mai sunt şi epigrame a căror poantă inteligentă şi indirectă este mai greu de perceput de unii. Război poate fi, pe de o parte între cei care respectă canoanele şi, pe de altă parte, cei care, din lipsă de posibilități, le ignoră, precum şi cei care îi susțin.

- *Lucrurile, în umorul scris, sînt privite unitar sau*

sectar, aşa cum se întîmplă pe teritoriul poeziei, de pildă?

- În tagma noastră, intoleranța şi exclusivismul se manifestă numai față de cei care nu practică ipocrizia, osanalele nemeritate, nu suportă diletantismul şi impostura.

- *Ce responsabilități vă arogați ca umorist?*

- Nu îmi arog responsabilități; cei care şi le-au arogat nu le respectă. Nu am făcut decât să trag un semnal de alarmă asupra anomaliilor care au apărut şi continuă să apară.

- *Țineti la umor? Dacă da, oamenii care țin la umor, nu se supără?*

- Aşadar, cum e cu halterele, domnule Mircea C. Dinescu? Nu sunt supărăcios. V-am spus că m-am antrenat la haltere, spre a avea condiția fizică necesară pentru a face față la întrebări grele. S-a dorit a fi o glumă.

- *„Să punem capăt acestui dialog, e inutil ca să mai insistăm!, alegeți cu umor un epilog, de vreți să vă antologăm”.*

- Îmi place definiția dată de acest autor celor care scriu, eu doar am comentat-o:

„Ecrire c'est une prison”
Louis Aragon
Scrisul este-o închisoare

Care ține sub zăvoare
Criminali mult căutați
Şi destui nevinovați.

MARIANA DOBRIN

PROFESOR, POET

„EXPERIMENTE SORTITE EŞECULUI, ACEASTA E REFORMA ACTUALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT”

- Ce acuză crizele repetate din învățămîntul românesc?

- Lacunele sunt multe şi grave. Am să enumăr câteva: această pseudo-descentralizare, conducere şi organizare (aşa-zisul management, doar termenul este nou), politicile de finanțare cu repercursiuni în infrastructură, resurse umane, relația deficitară şcoală-comunitatea locală-inspectorat şcolar şi, ca tabloul să fie complet, trebuie să menționăm inadvertențe la nivel de curriculum național, curriculum la decizia şcolii, programe şcolare, manuale alternative (o afacere oneroasă), eliminarea învățământului paralel (meditațiile) şi în final sisteme de evaluare neperformante şi acute probleme de mentalitate, chiar cronice. Pentru că sunt o persoană optimistă, încerc să văd partea plină a paharului, nu-mi plac termenii categorici, radicali, aşa că vă rog să-mi dați voie să o numesc etapă, o etapă mai grea prin care trece învățământul şi societatea. Este nevoie de o analiză corectă, obiectivă a stării învățământului şi găsirea unor soluții viabile, de perspectivă.

- Cum credeți că se va reuşi depăşirea acestei situații de criză?

- Lucrul acesta trebuie făcut de către toți factorii implicați în sistemul de învățământ: Minister, inspectorat, consiliul local, agenți economici, directori, cadre didactice, părinți şi copii. Observați, pe copii i-am aşezat la urmă şi ştiți de ce? Pentru că ei au cea mai mică parte de vină. Copiii sunt, ca-ntotdeauna, cu mai mare dorință de joacă, dar noi, dascălii, trebuie, nu să ne plângem că nu mai învață, ci să încercăm să găsim împreună cu ceilalți factori enumerați mai sus, toate pârghiile pentru a-i atrage spre misterele cunoaşterii. Cred că profesorii ar trebui să renunțe la „rigorile catalogului", la imaginea aceea distantă, scrobită, scorțoasă; cred că s-a dus vremea şcolii în care profesorul este „cel care le ştie pe toate", iar copilul trebuie să i se supună lui întru-totul. Dacă aş fi în situația în care să decid anumite schimbări aş începe prin transformarea şcolii într-un palat al copiilor minat cu PC-uri conectate la internet. Nu doar în cabinetul de informatică să fie calculatoare. Acolo elevul intră o dată pe săptămână, aceasta înseamnă foarte puțin. Calculatoarele sunt necesare în toate clasele, la toate orele. Altfel poți preda o lecție, altfel îl atragi pe elev. Ba mai mult, aş transforma biblioteca într-un club în care elevul să vină de acasă de drag, să ştie că la bibliotecă are cărți suficiente, reviste, internet şi îşi poate petrece, împreună cu alți colegi, o oră, două, chiar să-şi facă temele, nu să stea pe stradă, prin baruri sau la televizor.

- Impactul exploziei audio-vizuale îi face pe elevi mai indiferenți la procesul de învățămînt?

- Din păcate, televiziunile fac un mare deserviciu procesului de învățământ prin promovarea non-valorii, ne dublează munca. Trebuie să-i convingem pe elevi că anumite lucruri pe care le-au văzut acolo nu sunt bune. Noi încercăm să le cultivăm nişte valori pe care o singură emisiune văzută într-o seară le dărâmă. Poate că era munca mea de o lună... Ei se uită la televizor duminica, iar eu luni trebuie să o iau de la capăt. Alt efect nociv, ca urmare al timpului îndelungat petrecut de către elevi în fața televizorului, îl constituie sedentarismul cu tot cortegiul de boli, de aceea n-ar trebuie să mai existe şcoli fără săli de sport dacă vrem o populație şcolară sănătoasă, şi mai târziu, adulți sănătoşi. Din păcate, nici şcoala mea nu are, deşi am făcut foarte multe demersuri, dar de atâția ani am fost tăiați de pe lista consiliului local.

- Pe fondul unei atitudini europeniste, ce-i lipseşte unei şcoli româneşti?

- O altă dotare necesară în şcoli ar fi o stație de radio cu circuit închis. Avantaje: o informație ajunge la toți cei vizați, fără intermediari, nedeformată şi în timp record. De asemenea, dotarea şcolilor cu sistem de supraveghere prin camere video, aşa cum au toate băncile. Oare este mai de preț banul din bancă? Un copil este cea mai de preț investiție de pe pământ. Prin instalarea camerelor de supraveghere video s-ar asigură securitatea elevilor şi a patrimoniului şcolii, elimină actele de violență şi în final calitatea actului educațional sporeşte. Chiar şi adulții ar avea un comportament mai civilizat în prezența lor. La început, comportamentul se va îmbunătății dintr-o anumită constrângere, dar, cu timpul, va intra în reflex, se va automatiza; este chiar

ceea ce ne dorim.

- Care ar trebui să fie obiectivele reale ale procesului de învățămînt?

- Obiectivul educațional este ipostaza cea mai concretă a finalităților şi desemnează tipul de schimbări pe care procesul de învățare îl aşteaptă sau îl realizează. Întotdeauna, obiectivele educaționale se referă la achiziții de încorporat, redate în termeni de comportamente concrete, vizibile, măsurabile şi exprimabile. Raportate la influențele manifestate asupra tuturor componentelor strategiei didactice, obiectivele educative pot exercita mai multe funcții: *cea de orientare axiologică* – prin care se realizează o orientare a elevilor către valori educaționale dezirabile. Ceea ce se doreşte de la elev nu este arbitrar. Pretinzând unele comportamente de la elevi, se comunică în mod clar că aceste achiziții sunt valoroase şi importante pentru existența lor. *Funcția de anticipare* a rezultatelor educației. Obiectivul trebuie să treacă de la formulări generale la cele specifice, concepute sub forma unor rezultate concrete, rezultate ce trebuie să fie testabile, după o perioadă convenabilă de timp. *Funcția evaluativă*. Odată cu proiectarea obiectivelor, profesorii vor concepe şi tehnici de evaluare, adică felul în care vor şti dacă ceea ce trebuie realizat va fi realizat. Obiectivul educațional fixează nu numai reuşita, ci şi criteriul de măsurare a acestei reuşite. *Funcția de organizare şi (auto)reglare a proceselor didactice.* Obiectivele educaționale sunt implicate în procesul de proiectare, desfăşurare şi evaluare, având un rol însemnat în controlul şi autoreglarea activității instructiv-educative.

Obiectivele de formare sunt scopuri de atins, exprimate în termeni de cunoştinţe, competenţe şi atitudini indicate ca fiind necesare într-o situaţie dată (la încheierea unui ciclu). Obiectivele de învăţare se exprimă în termeni de achiziţii concrete în situaţii educative organizate şi se realizează la diferite discipline de învăţământ. Din aceste puncte de vedere trebuie subliniat regândirea unor priorităţi cu privire la fixarea obiectivelor, deplasarea acestora către achiziţii ce asigură autonomia intelectuală şi spirituală, exprimarea corectă a obiectivelor. Un obiectiv este operaţional atunci când s-a delimitat secvenţa care poate fi evaluată şi când s-a enunţat în mod comprehensiv respectiva secvenţă.

- Ce ar trebui să presupună reforma învăţămîntului românesc?

- Reforma învăţământului presupune un ansamblu de transformări care au ca scop modernizarea activităţii didactice şi alinierea acestui sector la standardele europene şi mondiale. Diverse provocări ale lumii contemporane au impus o reevaluare a conceptului de educaţie şi, de aici, a procesului de predare-învăţare. Reforma învăţământului românesc ar trebui să urmărească în principal dezvoltarea liberă şi armonioasă a individualităţii umane şi creative, să asigure creşterea competenţelor profesionale în acord cu nivelul şi cerinţele europene şi mondiale. Se impun preocupări privind dezvoltarea unui curriculum în concordanţă cu actualele cerinţe, elaborarea unor manuale bazate pe sinteză, descentralizarea şi ameliorarea infrastructurii. În opinia publică din România, în primul rând în presă, a apărut deseori un gen de opoziţie faţă de terminologia

reformei. În opinia responsabililor Ministerului Educației Naționale, „opoziția” față de reforma învățământului a fost nu de puține ori una de natură semantică. În acest context, termenul de “curriculum” a fost cel mai des pomenit. Ideea era că schimbarea propusă s-ar petrece numai la nivel superficial al termenilor şi conceptelor şi ar fi lipsită de consecințe reale sau că noua terminologie nu face decât să complice lucruri care, altfel, ar fi fost limpezi. Asemenea idei sunt însă contrazise de realitate, cred aceiaşi responsabili, schimbarea în învățământ dovedindu-se a fi deopotrivă şi practică. Aici s-au naturalizat cu timpul termeni precum: arie curriculară, ciclu curricular, abordare modulară, manual alternativ etc., care sunt utilizați fără nici un fel de reținere de către profesori. Aici s-ar fi impus o părere şi din partea profesorilor – nu numai din partea Ministerului şi presei – care, dacă ar fi fost mai cu atenție consultați, cu siguranța multe situații s-ar fi limpezit mai repede în beneficiul învățământului. Consider că încă se mai fac multe experimente sortite eşecului şi cei mai afectați sunt elevii.

- Despre procesul de învățare, ce ne puteți spune?

- În ceea ce priveşte învățarea, s-a produs o lărgire a atenției, a preocupărilor dinspre centrarea pe structura formală, instituționalizată a educației, către procesul mai vast al învățării. Este nevoie de o abordare mai largă în acest sens, de vreme ce a construi şi a da în folosință mai multe şcoli, cu mai mulți profesori, deşi sunt necesare şi importante, ele nu conduc în mod automat către rezultate performante la nivelul învățământului. Învățarea nu are loc numai în şcoală. cea mai mare parte

a învățării în societățile contemporane pare a se petrece, de fapt, în afara şcolii: familiile, comunitate, „grupurile de egali" şi chiar mass-media constituie într-o măsură tot mai semnificativă medii de învățare. Procesul de învățare înseamnă, de fapt, a învăța să ştii/să cunoşti, a stăpâni instrumentele cunoaşterii, instrumentele esențiale ale învățării pentru comunicare şi exprimare orală, citire, scris, socotit şi rezolvare de probleme; a poseda în acelaşi timp o cunoaştere vastă, dar şi aprofundată a unor domenii principale; a înțelege drepturile specifice unei societăți democratice, dar cel mai important este faptul de *a învăța să înveți.* Înseamnă a-ți însuşi deprinderile necesare pentru a practica o profesie, a-ți însuşi competențele psihologice necesare pentru a lua decizii adecvate diverselor situații de viață; a te integra în viața sociala şi în lumea muncii, participând la piețele locale şi globale, a folosi instrumentele tehnologiilor avansate, a-ți satisface nevoile de bază şi a acționa pentru îmbunătățirea calității vieții personale şi sociale. Înseamnă a învăța să munceşti, a învăța să fii, a învăța sa te transformi pe tine şi să schimbi societatea.

- Care sînt dificultățile majore ale sistemului educațional?

- Aflându-se într-un continuu proces de transformare, în căutarea calității, educația nu reprezintă doar implicarea copiilor în şcoală, organizarea de examene, elaborarea de manuale sau îmbogățirea periodică a programelor şcolare. Astfel, subsistemele de învățământ trebuie tratate în modalitate didactică, recunoscându-se dublul caracter, independent şi dependent în raport cu sistemele sociale în care sunt integrate şi cu

comunitatea mondială. O dificultate majoră în creşterea coerenţei sistemelor educaţionale o reprezintă stabilirea unei relaţii optime între schimbare şi continuitate. Nu se poate pune accent doar pe „salturile spectaculoase” fără a nu le integra în continuitate, în specificul social, în posibilităţile de răspuns. Sunt principii şi criterii pe care şi sistemul nostru de învăţământ trebuie să le ia în calcul în vederea asigurării unei dezvoltări durabile şi a unei reforme coerente. Instrucţia şi educaţia elevilor este asigurată prin învăţământul general obligatoriu, prin învăţământul liceal şi prin cel profesional, prin învăţământul superior, precum şi prin alte forme de instrucţie şi de perfecţionare. Subliniez două verigi ale sistemului de învăţământ: profesorul şi elevul. Elevul are dreptul să poată învăţa împreună cu ceilalţi colegi, să primească manuale, să aibă un loc în bancă, să beneficieze de explicaţiile profesorilor, să adreseze întrebări, în cazul în care nu a înţeles ceva, să împrumute cărţi de la biblioteca şcolii, să participe la toate activităţile şcolii, să se bucure de dragostea familiei, să aibă o cameră sau un colţ de studiu, să aibă unele păreri personale, să se bucure de timpul liber... Toate bune şi frumoase prin şcoală, dar dacă analizăm puţin mai atent programa şcolară, o să constatăm că şcolarul nostru nu prea mai are timp liber şi nici bucuria de a se folosi de toate aceste drepturi mai sus menţionate. Programa şcolară este încărcată, elevul actual este tot timpul zilei ocupat cu învăţătura şi la şcoală şi acasă. Nici dsouăzeci şi cinci de ore, dacă ar avea ziua, şi tot nu ar fi suficient pentru atâtea sarcini şcolare! Şi ce face elevul? Îşi pregăteşte lecţiile acasă, merge la şcoală 5-6-7-8 ore, vine acasă, mănâncă, îşi face temele şi se culcă. Rar elev care îşi permite o oră

de odihnă activă (joacă), deşi bine i-ar prinde (aşa cum scrie şi în drepturile lui). În alte țări, chiar şi temele se fac la şcoală, iar acasă, cel mult lectură (dacă se face) şi se scriu referate. În şcoala românească, elevul ascultă lecția ce se predă, de obicei luând notițe, deşi manualul conține lecția. Deci, notițele sunt o dublură a manualului şi un efort suplimentar. Parcă ar fi o frică de expresia „verba volant, scripta manent". Şi atunci, elevul scrie, şi scrie! S-a constatat că A VEDEA ceea ce înveți (de preferat în realitate, filmat video sau stimulat pe calculator) este cea mai eficientă metodă de a asimila cunoştințe. De exemplu: înveți despre acizi, baze, săruri, le vezi şi chiar lucrezi cu ele (faci experiențe). Înveți despre pârghii, plan înclinat, scripeți, circuite electrice, le vezi, le ei în mână, lucrezi cu ele. Văzându-le, îți formezi în creier imaginea lor, crezi în legile şi cunoştințele care se predau. Dar pentru asemenea lucruri sunt necesare dotări, o mare durere a şcolilor noastre şi atunci ne rezumăm la nişte manuale stufoase, cu multă încărcătură, umplutură, în care elevul se pierde. Iată câteva aspecte care se impun urgent: restructurarea planului de învățământ, a programelor şcolare, pieptănarea manualelor şi a informației inutile, contopirea unor discipline înrudite, aerisirea săptămânii de lucru a bietului şcolar; mă refer la şcolarul silitor, care chiar este hotărât să învețe, cel care merge la concursuri, olimpiade şi mai târziu doreşte să ajungă la o facultate. Mândria şi visul elevului român este să ajungă student. Statutul social de student este atât de onorabil în mintea şi conştiința poporului român, încât nu e important ceea ce urmează, ci anii de studenție dau întreaga mulțumire elevului ajuns student şi părinților. Pentru această falã, părintele face cele mai mari sacrificii. E adevărat că

studenția are o frumusețe şi un farmec aparte, prin tot ce înseamnă ea, în afară de cunoştințele acumulate. Studentul român a devenit, în primul rând, o maşină de scris, care aude şi scrie cursuri. În alte țări există cursuri tipărite; la facultate doar se punctează anumite aspecte şi atunci, studentul interesat a studiat cursul deja şi urmăreşte ideile în cunoştință de cauză. La astfel de cursuri se prezintă imagini, filme ştiințifice, mai nou cu ajutorul calculatorului. La ei, marii profesori se ocupă de laboratoare, de seminarii, de cercetare şi de elaborarea cursurilor, iar de susținerea acestora se ocupă asistenții; la noi e invers. Deci, ei consideră că laboratoarele formează specialiştii, nu cursurile. La noi, fiecare profesor îşi face cursul cum vrea el, iar dacă un student a studiat după cursul altui profesor, de aceeaşi specialitate, e mai greu la examen, deoarece profesorul preferă cursul propriu şi nu neapărat adevărul, ştiința, valoarea. E bine ca studentul să dea un sens cunoştințelor pe care le primeşte, trebuie să-şi spună: acestea sunt bune pentru cutare treabă, acestea sunt bune pentru cutare situație, etc.. Într-o societate a formalismului şi a luptei pentru impresie, studentul trebuie să devină un căutător al concretului, al practicii şi al aprofundării, al calităților necesare unui specialist de care să se țină seama.

- Cine mai e profesorul azi? Cum mai este perceput?

- Fie că este vorba de învățământul obligatoriu, liceal sau universitar, *profesorul* reprezintă o verigă importantă a sistemului. Petre Țuțea spunea că „profesorul seamănă cu un tâmplar care ia un lemn murdar din noroi, îl spală şi face din el mobilă de lux”. Pentru

aceasta, cred că dascălul are dreptul să se bucure de mai mult respect; are dreptul la o recompensă mai justă a muncii sale şi a efortului depus pentru formarea generațiilor; are dreptul să i se acorde o mai mare importanța şi recunoaştere socială profesiei de dascăl.
Şcoala este instituția prin care trece aproape întreaga populație a unei țări; este cea care formează caractere şi şlefuieşte generații, luând în parte fiecare om şi ajutându-l să se bucure de carte. „În afară de cărți nu trăiesc decât dobitoacele şi sfinții: unele pentru că nu au rațiune, ceilalți pentru că o au în prea mare măsură ca să mai aibă nevoie de mijloace auxiliare de conştiință.” - Petre Țuțea.

Integrarea europeană a României ar trebui să înceapă cu învățământul. Trebuie să avem o mai mare deschidere spre toate problemele mondiale, să devină puncte de reper şi de motivație în conceperea şi mersul înnoirii învățământului şi anume: progresul ştiințific şi tehnologic în era informaticii, reaşezarea valorilor, punerea în valoare a cetățeniei democratice, necesitatea unei pedagogii alternative şi eficiente. Asigurarea compatibilității cu sistemul de educație european presupune un efort din partea M.T.E.C. materializat printr-o activitate continuă în multiple planuri de cooperare: promovarea parteneriatelor internaționale între unități de învățământ din România şi cele similare internaționale de cooperare europeană în domeniul educațional; echivalarea certificatelor şi diplomelor de studii; elaborarea curriculei pentru unitățile de învățare în relație de parteneriat cu unitățile din străinătate; participarea la crearea unităților de cercetare multinaționale; facilitarea şi încurajarea mobilității internaționale a elevilor, studenților şi profesorilor;

participare la rețeaua europeană a expertizării în domeniul învățământului şi evaluării; participare la proiecte educative ale Consiliului Europei; alinierea şi integrarea activităților educative şcolare şi extraşcolare româneşti în structuri europene; facilitarea accesului cât mai multor şcoli la programe şi schimburi internaționale în Europa. Cetățenia europeană nu mai este astăzi o utopie, un vis pentru copiii şi tinerii din România. Din această perspectivă, şcoala are menirea de a-i forma în spiritul valorilor şi exigențelor europene, pentru a deveni competitivi. Ei vor constitui prima generație a integrării europene cu toate drepturile şi obligațiile ce decurg din aceasta. „Buna educație a tineretului este garanția cea mai sigură a fericirii unui stat.” (Pensees.II.)

MATEI ENRIC

PICTOR

„EXPOZIȚIA DE LA NEW YORK MI-A DESCHIS NOI ORIZONTURI PENTRU ARTA MEA”

- *Domnule Matei Enric, ce trebuie să ştie pămînteanul iubitor de artă despre dumneavoastră?*

- Cred că tot ceea ce este important de ştiut despre un artist se află în opera lui. Ceea ce vreau eu să fac, unde vreau să ajung prin lucrările mele, este să recreez legătura dintre privitor şi lucrare. Tabloul a fost văzut, de-a lungul istoriei, ca o fereastră spre absolut, ca o fereastră spre noi înşine. Privitorul trebuie să refacă această fereastră, în cazul lucrărilor mele, din mai multe fragmente. Ca într-un joc de puzzle.

- *Cum trăieşte un pictor tînăr în România? Îi sînt înşelate idealurile?*

- Şi în pictură sunt aceleaşi probleme ca în orice alt domeniu din România. Există suişuri şi coborâşuri… Dacă–mi sunt înşelate aşteptările? Când eram mai tânăr speram la mai mult. Acum am mai multă experiență şi am învățat să fiu mai răbdător.

- Am vizitat „Clipa de artă”, forța dramatică a goticului mi-a fascinat incursiunea în universul unui stil artistic care îşi are existența de pe la anul 1200. Cum ați reuşit aceste punți revelatorii între arta unui trecut îndepărtat şi arta modernă?

- În fiecare din noi există ecouri ale unei alte lumi. Eu am încercat să preiau, să traduc aceste elemente care țin de alt timp. Dar le aşez în altă cheie, ce ține de limbajul propriu artei contemporane. Le aduc astfel în actualitate.

- Mă gîndesc cu nostalgie la epoca romantică a picturii, cînd arta îl învăța pe pictor să „vadă” şi îl desfăta cu generozitate. Cum este pictorul Matei Enric? Un postmodern romantic sau un romantic gotic?

- Într-adevăr, spiritul evului mediu există în pictura mea. Formula plastică pentru care am optat are dramatismul şi forța goticului, dar rezolvările plastice sunt specifice artei contemporane. Eu aş spune că este un gotic contemporan.

- Blaga spunea că stilul este o dogmă pe care o respectă artistul cu personalitate puternică. Matei Enric are libertatea de a nu fi conform cu niciun stil, de a fi el însuşi în pictură?

- Un artist ajunge la maturitate în momentul când a reuşit sa se autodefinească. În fapt, aceasta este menirea fiecăruia pe lume, chiar dacă e artist sau nu, să devină cât mult el însuşi. Eu nu aş numi stil, ci mai

degrabă o anumit tonalitate, un anumit „timbru” al vocii tale interioare, care face ca arta ta să aibă un caracter mai personal şi ca publicul să-ți recunoască maniera de abordare a picturii. În final, stilul cred că este de fapt o mixtură între elemente ce par la prima vedere adverse. Trebuie să ții cont de toate regulile plastice, care fac o compoziție armonioasă, şi de toate regulile tehnice, care fac o lucrare durabilă. Peste toate acestea se adaugă libertate şi curajul de a încălca regulile. Rezultatul final este în funcție de cum dozezi aceste elemente contrarii, libertatea şi tehnica.

- Sînt sigură, cititorii ar dori să afle mai multe despre demersurile dumneavoastră. Ce merite vă încadrează onorant în chenarul valoric al artei contemporane?

- Demersul meu este să încerc cât mai mult să devin Matei Enric. Iar pentru aceasta înseamnă a-mi asuma libertatea mea.

- Prioritară este grija pentru ce?, în pictura dumneavoastră, domnule Enric?

- Ceea ce mă interesează în prima fază este compoziția. Ritmul elementelor, raportul plin/gol, cald/rece etc. Dar aceasta nu se opreşte la o singură lucrare, izolată. Această grijă are şi ca măsură, raportul dintre mai multe lucrări care, într-o expoziție, trebuie să comunice compozițional, să aibă o legătură nu numai tematică, ci şi plastică. Astfel, în fiecare expoziție personală încerc să ajung la o formulă în care mai multe lucrări creează un ansamblu, un tot unitar, iar cel ce vizitează expoziția să participe la un adevărat festin vizual.

- Picturile dumneavoastră țin, mi se pare, de o necesară trimitere recuperatoare în profunzimea imnică a unui timp de mult apus. Este grea, este fascinantă această aducere în pictura dumneavoastră a goticului?

- Goticul are un anumit dramatism care cred că este un teren foarte fertil pentru artă. Consider că încărcătura dramatică este ceea ce dă forța unei lucrări. Este şi greu, şi fascinant deopotrivă.

- Măreția unui tablou stă întotdeauna în motiv sau în tratarea motivului?

- Într-o lucrare totul trebuie să aibă o armonie naturală. Orice lucru forțat, ce nu se află în concordanță cu creşterea naturală a lucrării, creează o impresie neplăcută. Astfel, o lucrare creşte precum un copac. Trebuie ca ideea de la care se porneşte să fie lăsată să se „coacă”, să prindă rădăcini. Şi cu cât rădăcinile sunt mai puternice, cu atât lucrarea va fi mai impunătoare.

- Să vorbim puțin despre expoziții, despre participările care v-au încoronat cariera artistică...

- Cele trei expoziții personale (Somnul Demonului, Vulcan şi Gotic) au însemnat, fiecare, o piatră de hotar în cariera mea. Prezența mea în mai multe expoziții de grup, atât în Bucureşti, la galeriile Apollo şi Artis, precum şi în afara Bucureştiului, au făcut numele şi arta mea destul de cunoscute pentru publicul român. Expoziția de la New York, în 2008, a deschis noi orizonturi pentru arta mea. Anul acesta prezența mea în expozițiile internaționale va fi mai puternică.

- *Cu prejudecățile gustului curent, ați reuşit să durați o punte între opera dumneavoastră şi receptivitatea publicului?*

- Cei care sunt în poziții cheie în arta plastică mă văd diferit. Cei din zona tradițională, U.A.P. sau Academia de Artă, situează arta mea în zona avangardei contemporane. Galeriile noi, care promovează arta contemporană, situează arta mea în zona tradiționalistă. Mă aflu cumva într-o situație bizară, undeva la mijloc. Dar nu e un lucru foarte grav, pentru că publicul nu stă să îngrădească opera unui artist într-o formulă, stil etc. Publicul este receptiv la pictura ta, dacă e de calitate.

- *Domnule Matei Enric, la ce lucrați, pentru ce vă pregătiți? Sau e secret?*

- Acum am câteva proiecte în lucru. Pregătesc o nouă expoziție personală, ce va avea numele *Festinul,* iar ideea de la care plec este Banchetul lui Platon. Am câteva lucrări şi unele idei. Cred că, undeva pe la finele anului expoziția va fi gata. Pe de altă parte, lucrez la un alt proiect, pe care încerc de câțiva ani să-l realizez. Ideea porneşte de la experiențele la limită din timpul comunismului şi, mai exact, de la ceea ce se cunoaşte a fi „Fenomenul Piteşti”. Găsesc în acest groaznic eveniment, elemente dramatice, care au o structură ce te duce cu gândul către gotic. Găsesc că e o idee interesantă, dar încărcătura ei istorică mă face să analizez mult mai bine cum va arăta viitoarea mea expoziție.

ILIE GORJAN

GENERAL-MAIOR, DOCTOR ÎN DREPT CONFERENȚIAR UNIVERSITAR LA ACADEMIA DE POLIȚIE DIN BUCUREŞTI, MEMBRU AL UNIUNII SCRIITORILOR DIN ROMANIA

- *Stimate domnul Ilie Gorjan, vă rog să vă prezentați, pe scurt, cititorilor revistei noastre.*

- Devenirea mea profesională are ca punct de plecare Şcoala de Ofițeri a Ministerului de Interne, o prestigioasă instituție de învățământ, unde am deprins tainele profesiei de instructor şi educator al tinerilor militari încorporați pentru a-şi satisface stagiul militar obligatoriu în arma „trupe de securitate”. Această structură organizațională, componentă a Ministerului de Interne, era succesoarea Jandarmeriei, instituție ce fusese desființată în mod samavolnic în 1949 de către trupele sovietice „eliberatoare”, care au impus cu forța în România un regim totalitar de tristă amintire. Şi pentru ca nedreptatea să fie completă, i s-a adăugat la titulatură termenul de „securitate”, fapt ce a făcut să fie confundată după revoluție cu o altă structură a M.I., securitatea, componentă ce instrumenta infracțiunile contra securității statului prevăzute în codul penal (precizarea mi se pare necesară pentru că, din păcate, confuzia este la ordinea zilei, ajungându-se până acolo încât cetățenii care şi-au îndeplinit stagiul militar la trupele de securitate să fie

catalogați drept „securişti”). Meseria de instructor şi educator al tinerilor, deloc facilă, mi-a oferit posibilitatea de a fi subiect al unui proces continuu de perfecționare a deprinderilor, abilităților şi atitudinilor necesare unei astfel de profesii, asemănătoare cu aceea a unui dascăl, dar mult mai complexă, întrucât militarii se găseau sub incidența acțiunii mele educative 24 de ore din 24. Din acest motiv, în afara celor 6 ore de pregătire ce se desfăşurau zilnic, trebuia să mă implic altui gen de activități colaterale pregătirii, cum ar fi: activitățile cultural-educative şi sportive, starea administrativ-gospodărească a spațiilor interioare şi exterioare, portul uniformei militare, respectarea regulilor igienico-sanitare, gestionarea relațiilor interumane, regulile de conduită în diverse împrejurări (în incinta şi în afara unității), rezolvarea problemelor de ordin personal, modul de servire a mesei, programul de odihnă etc.Toată această diversitate de activități solicita cunoştințe pe măsură, şi întrucât multe dintre ele nu fuseseră însuşite în timpul şcolii, am fost nevoit să acord o atenție sporită studierii unor discipline şi ramuri ale celor şapte arte, ca : psihologie, pedagogie, filosofie, istorie, sociologie, gramatică, literatură, muzică, teatru, film etc, studiu care, pe de o parte, m-a făcut să realizez veridicitatea dictonului socratian „ştiu că nu ştiu nimic”, iar pe de altă parte să-mi dezvolte apetitul pentru cercetarea ştiințifică şi pentru creativitate în domeniile mai sus menționate. Aşadar, diversitatea mea de preocupări gravitează în jurul celei de bază, aceea de instructor şi educator, celelalte devenind necesități stringente ori pasiuni deloc trecătoare, creîndu-se între ele raporturi dialectice de interferență uşor de acceptat şi benefice întregului meu eu.

- Societatea românească se tot clădeşte, se reclădeşte după evenimentele de la `89. O muncă de Sisif, pentru că nu ştiu ce duhuri anarhice simt bucuria s-o cojească pînă la temelii. Niciun Manole contemporan nu e dispus să-şi mai îngroape femeia în şi var piatră pentru interesele țării...

- În doctrina de drept administrativ se vehiculează „teoria adamismului”, care, în esență, constă în a începe reformarea şi reconstrucția societății româneşti de la Adam, adică de la zero, pornind de la premisa că tot ce s-a clădit anterior este perimat. Exemplificând, putem afirma că regele Carol al II-lea a dat vina pe partidele politice pentru neajunsurile grave cu care se confrunta în epocă societatea românească şi le-a interzis, instaurând dictatura regală şi constituind un partid unic. Antonescu, după preluarea puterii, a învinovățit dictatura carlistă şi şi-a instaurat propria dictatură. Regimul comunist, instaurat la 6 martie 1945, a dat vina pe greaua moştenire lăsată de „regimul burghezo-moşieresc” şi a reformat țara după modelul sovietic impus cu forța. Ceauşescu a găsit drept cauză a neîmplinirilor statului român greşelile şi abuzurile trecutului, insinuînd că vinovatul principal era predecesorul său, Gheorghe Gheorghiu-Dej. Regimurile post-decembriste, rând pe rând, au găsit drept vinovați, atât societatea socialistă în ansamblul ei, cât şi guvernările anterioare, care „n-au făcut nimic pentru progresul țării”. Şi atunci, retoric vorbind, cum să progreseze societatea românească în condițiile în care totul începe mereu de la zero, fără să se țină seama că o societate, în evoluția ei, acumulează şi valori care trebuie prezervate şi dezvoltate ?

- Filozofii antici vorbeau despre democrație ca despre o formă de guvernare degenerat, ca despre un sistem socială în descompunere, iar Petre Țuțea amintea de sufragiul „turmei” democratice. Aristotel spunea ca este sistemul social în care fiecare face ce vrea, Petre Țuțea vorbea despre „sufragiul turmei”. Părerea dumneavoastră?

- Democrația este un cuvânt care, de la Pericle încoace, este pe buzele tuturor, interpretându-se diferit de la o epocă istorică la alta, de la un regim politic la altul. Paradoxal, şi Ceauşescu perora adesea că în România exista „o democrație originală, unică în felul ei”, în realitate fiind vorba doar de nişte structuri formale, esența regimului său bazându-se pe existența unei crunte dictaturi, poate cea mai cruntă dintre toate statele socialiste. Deşi în România, Constituția conturează un profil democratic de netăgăduit, de la vorbe la fapte e cale lungă, profeția brucaniană cu cei 20 de ani pe care trebuie să-i parcurgă „stuped people” pentru a o înțelege se pare că s-a adeverit, românilor fiindu-le necesară chiar o perioadă mai lungă pentru a atinge reperele reale ale unei societăți democratice. Stau mărturie în acest sens nerespectarea într-o anumită măsură a principiului separației puterilor în stat, ingerința uneia dintre puteri în treburile celorlalte două, independența formală a justiției şi interminabila ei reformă, nesfârşitele căutări în stabilirea unui sistem de vot democratic şi eficient, dezavuarea şi condamnarea unor canale media de către unii reprezentanți ai clasei politice şi altele.

- Cum re răsfrîng toate acestea asupra culturii române contemporane?

- Pertinentă întrebare, deoarece se pare că democrația şi cultura se află într-un real raport de interdependență. Dacă democrația socialistă a creat cadrul propice creării şi afirmării unei multitudini de valori în diverse domenii ale spațiului nostru cultural (excluzând, totuşi, anii 80 ai secolului trecut, când aceasta a fost politizată şi subordonată cultului deşănțat al lui Nicolae şi Elena Ceauşescu), în democrația actuală, pornindu-se de la afirmația eronată că înainte de 1989 în România a existat un veritabil „deşert" cultural, nonvalorile s-au apucat să conteste adevăratele valori ale spiritualității româneşti. Numai aşa se explică afirmații oribile făcute de către unii slujitori ai statului, potrivit cărora „Eminescu este cadavrul de lângă debara", „Radiografia plaiului mioritic este ca a fecalei, o umbră fără schelet, o inimă ca un cur" sau „româna este o limbă în care trebuie să mai încetăm să vorbim sau trebuie s-o folosim numai pentru înjurături". Oricine consultă pe internet capitolul „Românii şi invențiile lor", nu poate decât să fie mândru atunci când constată cât de lungă este lista cu marii noştri creatori, chiar dacă din cauza neglijenței autorităților aceştia se zbat într-un nemeritat anonimat. Acest fapt demonstrează potența creatoare incontestabilă a poporului nostru, care, cu nimic mai prejos decât alte popoare, este un izvor nesecat de talente în toate cele şapte ramuri ale artei, un veritabil depozitar de valori care nu aşteaptă decât să fie scoase la iveală şi valorificate. Cum? Să reinventăm, de exemplu, „Cântarea României" şi „Daciada", cu alte denumiri şi scoase de sub imperiul cultului personalității. Cu siguranță, rezultatul benefic nu se va lăsa aşteptat.

- Într-o societate a concurenței neloiale între sisteme oscilante, aşa cum se prezintă societatea noastră, mai

putem vorbi despre egalitate a şanselor?

- Despre ce egalitate de şanse poate fi vorba într-o societate călăuzită de principiul lui Plaut „homo homini lupus”(omul este lup pentru om) şi nu de cel al lui Seneca „homo homini homo”(omul este om pentru om)? Într-o societate în care primează lupta pentru ciolan, goana după avere, în care fiecare este lăsat să se descurce cum poate, iar dacă nu e în stare, e lăsat în voia sorții ? Cinstea, în zilele noastre, a devenit o ruşine, iar a fi „şmecher” e o virtute, personajele din această ultimă categorie devenind modele de conduită pentru mulți dintre români, îndeosebi pentru o bună parte dintre tineri, care au ajuns la concluzia că nu învățătura, nu cultura te ajută în devenirea socială şi profesională, ci şmecheria, şpaga, învârteala, cămătăria, jecmăneala etc, diplomele pe care le obțin constituind doar un paravan pentru aceste apucături.

- Un mare sociolog francez, Carboner, considera că cea mai bună definiție a dreptului este aceea de coexistență a drepturilor şi libertăților. Legislația actuală conferă pe deplin cetățenilor cadrul exercitării acestora?

- Sigur că legislația din România conferă un cadru larg de afirmare a drepturilor şi libertăților cetățeneşti, titlul II din Constituție fiind un argument elocvent în acest sens, numai că ignoranța, lipsa culturii politice a unora dintre concetățenii noştri fac ca legislația în cauză să devină ineficientă, chiar desuetă pe alocuri. Kant spunea că „omul lipsit de educație nu ştie ce să facă cu libertatea sa”. Oamenii din această tagmă, trezindu-se după revoluție cu posibilitatea de a-şi exercita liber drepturile

pe care le câştigaseră, au înțeles că şi-au dobândit libertatea de a da în cap, cum plastic s-a exprimat poetul Adrian Păunescu, şi n-au priceput că încă din 1789, Declarația Drepturilor Omului şi Cetățeanului preciza în art. 4 că „libertatea constă în a putea face tot ce nu dăunează altuia...”, această libertate nefind, deci, absolută, ci limitată la rândul ei de libertatea celui alături de care conviețuim. Şi aşa se face că mulți dintre români, trecând peste faptul că democrația se traduce chiar prin dictatura legii, îşi fac dreptate singuri, ignoră prezența şi acțiunile purtătorilor de autoritate a statului, înspăimântă opinia publică prin acte huliganice (a se vedea comportamentul extrem de violent al galeriilor echipelor de fotbal), transformă strada dintr-un loc public civilizat într-un pericol public ş.a.m.d.

- Stimate domnule Ilie Gorjan, considerați că există diferențe valorice între cultura juridică din România şi cea a celorlalte state europene, cum ar fi, de pildă, cea depăşirii formalismului în aplicarea legii?

- Formalismul în aplicarea legii este determinat de ingerința celorlalte două puteri în treburile puterii judecătoreşti. Independența reală a justiției, eliminarea corupției din rândul magistraților, creşterea competenței acestora, protejarea lor de către stat sunt factori care vor influența considerabil modul de aplicare a legii în România. Dar mai e mult până departe...

- Mulțumită de scara pe care stă aşezată, clasa politică actuală nu priveşte decît cu un singur ochi spre probleme reale ale contextului, dar şi acela orb ca a lui Polyfem...

- Scopul fundamental al celor care conduc un popor, pe care, de altfel, îl reprezintă în diverse categorii de autorități publice, este realizarea binelui comun, a interesului general, acțiunea permanentă pentru înlesnirea traiului celor conduşi, pentru progresul societății în ansamblul ei, progres care, în final, se răsfrânge tot asupra nivelului de trai al celor mulți. Dar când te trezeşti în fața unui butoi cu miere, cum să nu ridici capacul şi să te înfrupți cu voluptate din el, fără să-ți pese de albinele care l-au umplut? Prima grijă a celor ajunşi, cu acordul nostru, „sus” este să apuce un ciolan cât mai mare, şi din când în când, să arunce câteva zgârciuri şi celor rămaşi acolo de unde au plecat ei cândva, adică jos.

- Care ar fi cea mai mare extindere de jurisdicție suverană pe care a obținut-o România după `89?

- Fiind membru cu deplin drept a două structuri suprastatale (N.A.T.O. şi U.E.), e lesne de înțeles că suveranitatea noastră e limitată. Dintre cele două elemente ale suveranității, independența şi supremația, rămâne în picioare doar supremația, cealaltă fiind sub semnul supunerii noastre deciziilor care se adoptă de către conducerile celor două structuri suprastatale la care am făcut referire.

- Kant spunea că trebuie să se acționeze în aşa fel încît legea unui stat să valoreze oricînd ca o lege universală…

Da, cu o condiție, însă: ca acel stat să fie lăsat în pace. Să nu mai fie obiectul jocului marilor puteri care, periodic,

îşi împart sferele de influență, iar statul respectiv este râvnit cînd de unii, când de alții dintre cei care fac jocurile, iar dacă îşi manifestă cumva tendința de independență economică şi politică, este certat, admonestat, izolat, arătat cu degetul şi pus la zid (eventual la Târgovişte).

- Un eminent jurist român, Mircea Djuvara, spunea că prima sarcină a dreptului constituțional şi a legiuitorului în materie este să țină seama în mare măsură de realitate. În concepția dumneavoastră, consacrarea şi protecția drepturilor omului au în prezent cadrul legislativ adecvat? Şi nu întîmplător vine această întrebare…
decavat?.

- Legiuitorul nostru nu numai că nu ține seama de realitate, dar în multe cazuri este depăşit de aceasta. Un singur exemplu este edificator. Actul normativ care reglementează circulația pe drumurile publice conține obligația conducătorilor auto de a circula în localități cu viteza de 50 km pe oră. Prevedere justă, corectă şi necesară pentru prevenirea accidentelor auto, inspirată din legislația comunitară. Numai că, în ce fel se descurcă şoferul unui TIR care traversează România şi trece numai prin localități, întrucât autostrăzile noastre sunt sublime, dar lipsesc cu desăvârşire ?! Ori conducătorul român al unui autoturism care se deplasează de la Bucureşti la Botoşani numai prin localități, în cât timp parcurge acest traseu, în condițiile în care dacă ar merge pe autostradă ar ajunge în câteva ore ?! Iată cum se adoptă acte normative care nu țin seama de condițiile socio-economice din România şi care pun în situații mai mult decât neplăcute o bună parte dintre cetățenii acestei

țări, amendați, sancționați, lăsați fără permis, întrucât „dura lex, sed lex”, nu?

- Vă rog, ne abatem puțin şi prin mult trîmbițata criză mondială. Ce repercusiuni va avea asupra țării noastre?

- Nu trebuie să ne speriem prea mult de această criză mondială, care se pare că e „telecomandată” de undeva din afară, deoarece țara noastră de când se ştie s-a aflat mereu în criză, cu toate fațetele ei : economică, financiară, politică, administrativă, de autoritate, morală, etică etc. De altfel, ghearele acestui vultur devorator, care se cheamă criză, doar ne-au zgâriat puțin, în comparație cu alte țări, unde deja au început să sfâşie.Poporul român este destul de abil ca să depăşească şi acest moment dificil, aşa cum a făcut-o în nenumărate rânduri de-a lungul istoriei sale.

- O ultimă întrebare, întorcîndu-ne la registrul personal: ce aveți pe masa de lucru?

- Câte o poezie, atunci când apare starea de grație, şi două lucrări : „65 de ani de la luptele jandarmilor pentru apărarea Bucureştilor” şi „Din istoria autorităților administrației publice din jud. Vâlcea”.

FLASH
CU

LUCIAN HETCO

POET ŞI ESEIST ROMÂN DIN GERMANIA
EDITOR AL REVISTEI AGERO- STUTTGART

- *Ce vă place la dumneavoastră?*

- Perseverenţa mea, curajul de a fi emigrat şi de a fi răzbit în Germania.

- *Cu ce realizare personală vă mîndriţi?*

- Cu faptul că am învăţat limba germană, care nu e tocmai uşoară şi că m-am integrat nu numai într-o societate democratică, dar am şi conştientizat mentalitatea acestui mare popor, pe care îl respect şi îl admir.

- *Ca şi copil, aţi fi dorit să fiţi ca ...?*

- Avocatul Virgil Hetco, tatăl meu.

- *Cui i-aţi acorda o distincţie şi de ce?*

- Regizorului şi scriitorului Corneliu Leu, pentru activitatea sa de o viaţă.

- *Cu cine aţi schimba pentru cîteva zile?*

- Cu fiul meu, Patrick, care tocmai a împlinit 11 ani.

- *Maxima dumneavoastră preferată?*

- Am chiar două: „Nosce te ipsum” şi „Carpe Diem”.
- *Ce v-aţi cumpăra pe moment cu cea mai mare plăcere?*

- Un BMW nou - nouţ.
- *Ultima carte pe care aţi citit-o?*

- Richard Dawkins – Die Gotteswahn (în germană).

- *Numiţi o personalitate din istorie care v-a impresionat.*

- Nelson Mandela.

- *Unde v-ar plăcea să aveţi a doua reşedinţă?*

- Undeva într-un sătuc idilic, la poalele Carpaţilor, între ai mei.

- *Ce vă impulsionează în activitatea dumneavoastră?*

-Speranţa într-o lume mai bună.

- *Ce vă relaxează?*

- Muzica şi vocea lui Jose Carreras.

- *Mâncarea dumneavoastră preferată?*
- Mititei cu muştar.

- *Ce ştiţi să gătiţi foarte bine?*

- Omletă cu şuncă.

- *Scriitorul dumneavoastră preferat?*

- Sadoveanu.

- *Poetul dumneavoastră preferat?*
- Nichita Stănescu.

- *Dacă ați fi nevoit să vă schimbați meseria, ce ați alege să fiți ?*

- Barman.

- *Ce proiect social sau politic ați sprijini cu ardoare?*

- Mai multe: eradicarea corupției din România, integrarea rromilor şi reeducarea mitocanilor.

- *Actorul dumneavoastră preferat?*

- Sergiu Nicolaescu.

- *Actrița dumneavoastră preferată?*

- Alexandra Maria Lara (Berlin, Germania)

- *Ce melodie fredonați sub duş?*

- Nessun dorma, din Turandot... chiar dacă nu sunt tenor.

- *Ce se bîrfeşte despre dumneavoastră?*

- Că aş fi şarmant, dar germanizat şi de aceea, rece ori distant; după situație, arogant.

- Este adevărat ce se spune despre dumneavoastră?

- Nu. Dar nimeni nu e perfect, nu-i aşa?

- *Ce nu vă place la dumneavoastră?*

- Sunt câteodată repezit şi mă entuziasmez mult prea uşor.

MARIA HETCO

„IUBESC SRISUL, CARTEA, STUDIUL, ADEVĂRUL ŞI BISERICA MEA”

- Stimată doamnă Maria Hetco, ce mai înseamnă patriotismul pentru contemporani? E o noțiune perimată?

- Eu m-am căsătorit cu un fiu de preot, o personalitate cunoscută în viața Bihorului, pentru că tata era canonic, protopop greco-catolic în Oradea şi mutat de la catedrala noastră, Sfântul Nicolae, la cererea lui, în Beiuş. Prin soțul meu iubit, Virgil, am aflat lucruri necunoscute mie despre viața episcopilor de Oradea, Demetrin Radu, Valeriu Traian Frentiu şi Ioan Suciu, informații care-i aşezau într-o lume aparte. Ei îl iubeau pe Dumnezeu mai presus de viața lor. Am început să iubesc lumea aceasta, voiam să o cunosc, să o aprofundez, să o trăiesc, să devină parte şi model al vieții mele. Aşa am început studiul metodic al materialelor despre prigoana contra Bisericii mele. La început, materialele erau rare, subțiri, greu de aflat. S-a dus o politică de intimidare, de denigrare a greco-catolicilor după 1989, în special a preoților rămaşi în viață după ieşirea din închisori. Acum, cel puțin în Oradea, în Bihor, toți au murit. Treptat, cu scurgerea anilor, am găsit o bibliografie mai bogată, pe care am respectat-o în consemnările făcute pentru presa religioasă locală şi în expunerile mele. Prin Lucian, ele

au depăşit cadrul care le era destinat - în principal pentru credincioşii parohiei „Maica Domnului” din Oradea. Selectez bibliografia. Sunt mărturii din interior, cunoscători ai problemelor şi cu acces la documente valoroase. Scriu pentru că iubesc scrisul, cartea, studiul, adevărul şi Biserica mea. O iubesc obiectiv prin documente, prin adevărurile ei, prin sacrificiile fără număr. Poate o iubesc parte şi subiectiv, pentru că:

- aparțin trup şi suflet acestei biserici, pe linia familiei mele, în primul rând prin tatăl meu, dar şi prin căsătoria mea, cu legăturile de familie cu adevărat deosebite, existente încă în familia în care am intrat. Prin tatăl meu, fiu, nepot şi strănepot a trei generații de cântăreți bisericeşti în unica biserică din satul natal al tatălui meu;
- elev în clasa a şasea la şcoala din sat, cu ocazia unei vizite a P. S. Valeriu Traian Frentiu, tatăl meu, elev foarte bun la învățătură, s-a evidențiat prin participarea şi răspunsurile date la lecțiile asistate de P. S. A fost selectat, încurajat şi susținut ca elev foarte bun, dar provenit dintr-o familie săracă, absolvind în 1933 Şcoala Normală de Învățători di Oradea;
- era cel de-al doilea învățător din sat, susținut moral şi material de Episcopia Greco-catolică di Oradea, prin Episcopii ei;
- tatăl meu a avut față de P. S. Valeriu Traian Frentiu – de sfântă amintire - o recunoştință puternică, neclintită şi dovedită în timpul prigoanei declanşată de statul comunist român, dar şi de cei care aveau ca scop în sine al activității lor desființarea Bisericii Greco-catolice;
- eu am crescut în acest climat de recunoştință, devotament şi respect pentru Biserica Greco-catolică

reprezentată de acest ierarh, pentru care familia mea avea un adevărat cult;

- ajuns dascăl în localitatea natală, a rămas până la pensionare şi după, dascălul-fiu al satului, azi cu locul de veci în pământul strămoşilor noştri, pe care-l numea „sfânt şi odihnitor”;

- familia mea a ajuns în satul drag tatălui meu, când eu am început clasa a treia. Aici l-am cunoscut pe preotul satului, Eugen Pantea. L-am îndrăgit pentru prietenia ce-o purta familiei noastre, pentru prezența sa caldă şi luminoasă în şcoală, către noi, copiii, care-i fugeam în întâmpinare când intra în curtea şcolii. Purta întotdeauna reverenda, care-l făcea unic în peisajul satului, în viața noastră de elevi;

- de la sfinția sa am învățat salutul specific credincioşilor noştri greco-catolici: „Lăudat fie Isus!” şi răspunsul „În veci, amin”. Acestea erau întotdeauna cuvintele întâlnirii cu părintele, cu sătenii, oriunde ne întâlneam, salut creştinesc, care a devenit obişnuință de atunci şi până acum.

- devenită şi eu fiică a bisericii, a satului, părintele m-a introdus într-o lume necunoscută mie: citirea Afântului Apostol, în duminici şi sărbători, pe fragmente, unu-doi elevi; Taina Sfintei Spovedanii şi primirea Sfintei Euharistii! Ce impresie extraordinară au avut asupra vieții mele cele trăite atunci, cu ecouri prelungite, până la cei peste 72 de ani ce-i am. În frumoasa biserică cu boltă albastră, înstelată, pictată, caldă şi curată în simplitatea ei, împodobită de jur-împrejur cu tablourile reprezentând „Calea Crucii” – drumul Calvarului, rămâneam de multe ori plângând în fața chinurilor Domnului, în fața neputinței mele de a-l mângâia pe Domnul...

- pe fiecare tablou, discret într-un colț, erau trecute

numele, prenumele familiilor donatoare din trecutul satului, unde mi-am găsit şi eu rădăcinile: străbunicii mei, care trăiau acum, mângâietori, în sufletul meu...

- în corul elevilor, instruit de părinții mei şi de părintele Eugen, am participat la oficierea Serviciului Divin, cântam priceasna, frumoase cântece mariane, Paraclisul Maicii Domnului, pregăteam Viflaemul. Viața mea era plină de trăiri sufleteşti înălțătoare, puternice şi luminoase, trăiri de bucurie, fiindcă făceam parte din viața bisericii, a satului... Pentru acele trăiri şi evenimente în care mă contopeam, dragostea, recunoştința şi respectul meu față de această biserică au devenit puternice, statornice, o temelie pe care nu a dărâmat-o arestarea tatălui meu, pentru că a stopat cu cuvântul şi autoritatea lui prădarea bisericii satului de Cărțile ei, de Calea Crucii, după anul de tristă referință din viața Bisericii Române Unite: 1 decembrie 1948 şi ceilalți care i-au urmat...**Acesta este şi patriotismul meu**. O mică parte a lui, bineînțeles...

Ce înseamnă „patria" pentru contemporani, pentru mine este o problemă de gândire. Mai înseamnă patria „pământul", „limba" pe care o vorbim, învățătura de la mama, ca prim dascăl, părinții noştri, oamenii, poporul în mijlocul căruia trăim şi cu care ne înfrățim. Azi pământul țării nu mai e iubit şi prețuit. Ruperea țăranului de pământul lui, începând cu grădina casei, care nu mai era „proprietatea" lui aparținătoare casei în care locuia, până la păşunea unde-şi creşteau împreună animalele, pădurea care-i dădea lemnul pentru construcția casei, a porții, a gardului împrejmuitor, materialul cu care se încălzea şi folosit cu drămuire – toate i-aui fost luate brutal, cu mii de victime produse, a neputinței de a

înțelege că a fost despuiat de patria lui, limitată la ceea ce era al lui, bunuri moştenite sau obținute cu foarte mari sacrificii. Toate i-au fost luate şi au devenit bunuri de furat, în numele statului român. Țăranul, fiii lui, mutați în oraş, deveniți proletari. Satele, unde fiecare gospodărie era o mică fabrică de asigurare a tuturor bunurilor produse de „pământul lui” prin hărnicie – această realizare a devenit ceva derizoriu pentru noile generații de orăşeni, oraşe mereu lărgite prin noi cartiere pentru oamenii satelor depopulate. Oraşele nu au dat caractere, ca şi satele unde ai crescut în hărnicie, în moralitate, în credință, legat prin existența ta de pământ, de muncă, de familie, de satul tău, sat care te lăuda sau te lua în derâdere, dacă te abăteai de la legile nescrise, dar respectate de-a lungul generațiilor. Rupți de bogăția satului, la propriu, dar şi la figurat, bogăție care însemna pământul însuşit prin furt şi nedreptate (de regimul politic), s-a ajuns să iubeşti, ca proletar, puținul pe care îl ai şi pe care l-ai dobândit atât de greu dacă eşti cinstit şi corect. „Patria” a devenit ce ne putem însuşi ca să trăim de azi pe mâine, mereu cu plasa la cumpărături.

Ce să iubeşti, dacă nu ai ceva „al tău”?!

Aşa s-a stins în suflete patriotismul!

Pământul a devenit povară de lucru sau de plătit, dacă vrei ceva de la el, pentru că foştii oameni harnici, părinții, au îmbătrânit şi ei, nu mai pot munci, nu au ce munci, nu au nici bani de plătit; ca şi pământul, au devenit şi ei „povară” pentru copiii lor. Acest lucru este un cumplit adevăr azi, în lumea satelor populate doar de bătrâni – fantome ale unui trecut mult prea bine organizat, dar devenit „anacronic” pentru lumea „modernă” a oraşelor. Limba țării şi cultivarea ei prin simțul patriotismului s-au degradat, s-au micşorat.

Orăşenii au devenit aşa de cosmopoliţi, încât îşi botează copiii, magazinele, afacerile doar cu nume şi expresii din afara vocabularului limbii române, care e „demodată”, „depăşită”, şi iată că devenim altceva decât suntem. Cum să fii tu „patriot”, „român”, când nu ai modele, nici pe treptele înalte ale societăţii, nici la nivelul tău social? Şi de ce să fii patriot, la ce îţi foloseşte? Niciodată nu a fost „implementată” mai puternic ca acum axioma „ubi bene, ibi patria”.

- Ce vă spune acest prezent dezolant, umilitor pentru aproape toţi românii?

- Azi trebuie să devii „practic”, să te descurci, indiferent cum; scopul scuză mijloacele – aceasta devine coordonata de gândire, de acţiune, viaţa însăşi. Snobismul, parvenitismul, „telectual” atât cât poţi pentru a te pune în evidenţă, nu prin şi pentru cultura ta, educaţia ta, a copiilor, prin carte şi comportament măcar de bun simţ, ci dimpotrivă, tot mai jos, spre degradarea morală care ne acoperă şi ne îneacă în nemulţumire, teamă, în degradarea întregii naţiuni, devenită pesimistă, instinctuală, superficială, dar modernă, occidentală...

- Cum vedeţi România anului 2008?

- Timpul anului 2008 în România se încheie pentru mine cu aceste usturătoare considerente morale, dar „glorioase” că se armonizează cu ceea ce am descoperit despre occidentul de la care am preluat, prin televiziunile comerciale, violenţa şi numai mizeriile lui morale, comportamentale.

- Dar viitorul ei?

- Cum va fi viitorul? Sper că va fi mai aproape de specificul nostru, ca popor; că țara va redeveni pământul plin de istorie, cu frumusețile lui naturale, neprelucrate, cât mai puțin modernizate. Sper că vom înțelege, după aceşti ani degradanți, că avem nevoie de pământ curat, de ceea ce natura a creat în mii de ani, de frumusețea acestui pământ şi de relieful lui atât de variat. Sper să revenim la râuri şi locuri nepoluate, neinfestate de nesimțirea celor fără de bun simț, a celor fără de minimă educație ecologică. Sper să învățăm din greşelile acestor ani, tulburător de degradanți pentru noi, românii, precum şi din ceea ce au pierdut occidentalii prin mutilarea, de fapt, desființarea naturii. Ei au revenit, vorbesc despre această greşeală, se luptă pentru cultivarea pădurilor, pentru aer curat, parcuri, hrană ecologică. Au reuşit să schimbe, să educe, să ecologizeze întregul peisaj al țării lor. Au devenit patrioți prin politica ecologică, prin respectul şi protecția pentru pământul şi limba țării lor. Străinii sunt buni, îi tolerează, fiindcă muncesc mai din greu ca ei, dar copiii lor devin fii doar ai patriei unde cresc, învață „doar limba țării", limba lor maternă, devenind „jenant de oficioşi", aproape nu se mai vorbeşte nici în familie. Ar fi bine să învățăm de la nemți, francezi, italieni şi alții cum să ne purtăm cu minoritățile naționale, care duc o politică de deznaționalizare în propria noastră țară, local, în teritoriile locuite de ei.

- Ce reproşați societății? Ce ar trebui evacuat din societate pentru ca să funcționeze normal?

- Societății române actuale îi reproşez degradarea morală şi sărăcia materială la care a ajuns populația satelor şi faimoasa clasă muncitoare, azi fără loc de

muncă, pentru că au dus o politică economică falimentară pentru economia țării; că a creat o minoritate mai presus decât o permite legalitatea, extrem de bogată, dar neproductivă.

- *Dar clasei politice?*

- Clasa politică a acestor ani e o ruşine națională. Statul Român a fost deposedat de putere. Politicienii români joacă în comedii de prost gust; agenda lor e diferită de cea a maselor; şi-au realizat interesele lor de înavuțire, de parvenire politică şi economică; interesul național a fost uitat. Legile le-au făcut pentru ei în Parlamentul țării, nu pentru români, dovadă că politica economică a acestor ani nu a produs efecte pozitive pentru cetățeni. Adierea rece a crizei economice va fi resimțită greu, pentru cei mulți în primul rând prin lipsa industriei, a locurilor de muncă, ce influențează existența, nevoile permanente ale cetățeanului. Trebuie eliminată politica disoluției statului român, a instituțiilor şi autorităților lui, prin reconsiderarea autorității lor şi prin depăşirea nivelului minimal actual de autoritate.Trebuie pedepsite abuzurile, pornirile violente ale oamenilor fără elementara moralitate, fără educație, pentru că abuzurile şi violența coboară până în spațiul public, pe drumuri, parcuri, stadioane, săli de spectacol, până în casele noastre. Aceste măsuri de siguranță cer legi şi soluții clare; proiectele politice să aibă suport popular; parlamentarii să atragă investiții pentru cei ce i-au ales, nu să le întoarcă spatele, făcând legi pentru grupuri de interese. Noua clasă politică, aflată acum în chinurile facerii, să fie de o bună calitate morală, patriotică; să facă politică pentru oameni, pentru că, dacă viața

poporului rămâne neschimbată, degeaba se face politică în România.

- Stimată Doamnă Maria HETCO, sînteţi un militant pentru adevăr şi lumină, tot respectul pentru dumneavoastră. Am citit serialului pe care îl semnaţi în revista ***Agero****. Istoricii tac, vă felicit. Ce vă motivează demersul?*

- Dacă aţi urmărit materialele consemnate de mine în revista Agero: viaţa şi sacrificiile Bisericii Române Unite cu Roma, aveţi şi răspunsul demersului meu. S-a păstrat o tăcere totală asupra adevărului istoric, adevăr care cei mai în vârsta ca mine din sânul Bisericii mele îl ştiau în mare, dar din respect pentru majoritatea ortodoxă, l-am păstrat în memoria şi în sufletele noastre, pentru armonia relaţiilor între noi, românii. În 25 martie 1993, P. S. Vasile Hossu al Oradiei, primul episcop după intrarea în legalitate a Bisericii Unite, a înfiinţat prima organizaţie religioasă din eparhia de Oradea: Reuniunea Mariană „Neprihănita Zămislire”, cu scopul de formare, de educare a cultului marian (al Preacuratei Fecioarei Maria). Am activat cu foarte mult drag în reuniune, având foarte multe expuneri în acest context tematic. Reluam, după patruzeci şi cinci de ani de întrerupere, cultul marian, început în copilărie, ca elevă în satul natal al tatălui meu, în clasa a III-a. În noiembrie 1998, în parohiile greco-catolice din Oradea, noul episcop Virgil Bercea (P. S. Vasile Hossu a decedat în 1997) organizează activităţi pentru credincioşii aparţinând vârstei a treia. În cartierul în care locuiesc (zona de vest) s-a construit o biserică nouă, deservită de călugări

franciscani, numită „Maica Domnului”. Aici conduc activitatea cu cei de vârsta a treia care au dorit să afle adevărurile ascunse despre teroarea începută în 1945 şi finalizată, după măsurile luate, în 1 decembrie 1948, prin desfiinţarea Bisericii Române Unite.

Era o temă ce o purtam în suflet, cunoscută ca realitate a acelor ani, pe care nu o bănuiam în complexitatea ei, în murdăria ei. Aşa au început pentru mine lecturile despre cauzele ilegalizării bisericii noastre greco-catolice şi martiriul episcopilor noştri. Cele aflate m-au întristat prin perfidia lor, faţă de ceea ce se numea fals – „sora noastră, Biserica Unită” de către Biserica Ortodoxă Română, şi, pe cealaltă parte, suferinţele morale şi fizice, ale episcopilor, preoţilor, călugărilor şi credincioşilor greco-catolici care nu au semnat trecerea la ortodoxie. Am aflat bibliografie nouă, editată în străinătate; am început să consemnez, să dezvălui adevărurile tăinuite. Studiindu-le, nu puteam să mai tac. Prezentarea acestor realităţi, în ambele faţete (puterea comunistă cu aliata B.O.R. şi Biserica Unită în curs de lichidare), am făcut-o respectând dorinţa autorilor cărţii, menţionată în prefaţă. De exemplu, părintele călugăr bazilitan Silvestru Prunduş, unul din cei doi autori ai cărţii „Cei doisprezece episcopi martiri ai Bisericii Române Unite cu Roma, greco-catolice”, menţionează că „prezentarea episcopilor martiri şi mărturisitori ai Bisericii Române Unite dorim să fie considerată exclusiv un act istoric, fiindcă o facem numai pentru a fixa în timp şi în istoria Bisericii şi Neamului jertfa lor, şi nu cu titlu de festivism, cum le plăcea unora să taxeze orice apariţie legată de marea prigoană dezlănţuită de comunism asupra Bisericii Greco-catolice, adevărat genocid la care

au fost supuşi clericii şi credincioşii rămaşi fideli convingerilor lor, şi, cu deosebire, conducătorii ei, ierarhii. Departe de noi gândul de bravadă, în sensul de a diminua importanța jertfelor Bisericii Ortodoxe Române, atâta timp cât şi ea a avut mucenicii ei, valori umane ireproşabile, care au înfruntat la fel teroarea anchetelor, puşcăriilor şi trimiterile la case de nebuni. Dar păcat că unii dintre ei au fost aruncați în „groapa leilor" de către proprii lor superiori, uneori ierarhi, slujitori oportunişti ai persecutorilor. Nu avem dreptul să omitem nimic din cele ce s-au petrecut în timpul celor aproape cincizeci de ani împotriva Bisericii noastre, pentru ca posteritatea să fie pe deplin informată...".Acest îndemn şi poruncă explică motivația şi demersul meu.

De ce tac istoricii? Dintre ai noştri cel puțin, cei rămaşi în viață, unii au scris, alții şi-au oferit Divinității sacrificiul vieții. Erau preoți şi s-au comportat ca Fii şi Apostoli adevărați ai Bisericii. Au tăcut, aveau exemplul lui Cristos, care a tăcu şi când a fost scuipat, biciuit, încununat cu spini şi răstignit. Ei şi-ai oferit suferințele pentru Biserica lor, preamărind pe Dumnezeu pentru ceasul „Vinerii Mari" al vieții lor. Cele ce vă scriu le-am auzit de la preoții bătrâni orădeni, pe care i-am cunoscut şi i-am rugat să scrie cele prin care au trecut. Nu mai aveau putere să retrăiască descriind chinurile; voiau să le uite, le oferea Celui de Sus. Aveau o stare interioară de pace, de mulțumire, de recunoştință că au avut prilejul să fie ai lui Isus, mărturisitori ai credinței, fii ai Bisericii lui Isus, în Neamul Românesc, şi nu trădători ai lui Isus, ca Iuda. De ce tac (dacă tac) istoricii ortodocşi? Adevărul doare, şi dacă e inconfortabil de ce l-ar spune? În catedrala noastră Sfântul Nicolae, reprimită atât de greu,

episcopul ortodox al Oradei P. S. Sofronie şi-a cerut scuze, în numele credincioşilor lui, pentru suferinţele prin care au trecut credincioşii greco-catolici. Noi plângeam de bucurie, de recunoştinţă, şi rezultatul..., poate îl ştiţi. La fel de elocvent cazul Mitropolitului P. S. Corneanu, care s-a cuminecat împreună cu greco-catolicii la sfinţirea unei biserici parcă... mai ştiţi poate represaliile în ambele cazuri... Şi atunci... ce să facă istoricii BOR?

- *Cum vedeţi viitorul religios al omenirii?*

- Viitorul religios al lumii îmi pare sumbru, pentru că a slăbit influenţa acestei instituţii divine pe pământ: Biserica. [...] Serveşte Biserica doar întăririi credinţei în Dumnezeu, când cei ce au fost ierarhi din 1946 încoace sunt neschimbaţi, cu excepţia celor care au trecut în lumea de dincolo? Nu se vrea primenirea, cum apare în politică din patru în patru ani. Au rămas înţepeniţi în vechile funcţii de ierarhi. Poporul de jos, sărac, e mai credincios. A merge acum la biserică a devenit o modă pentru cei mari, dar şi pentru cei mici; sfinţim pietre, nu suflete. Cultura neamului este o necesitate majoră, dar ne trebuie şcoli serioase, unde se face carte, educaţie, caractere, modele de urmat. Trebuie reaşezat învăţământul pe clasici, pe valorile ţinute în afara programei de învăţământ liceal şi universitar.

- *Cui i-aţi acorda un premiu şi de ce?*

- Dacă ar fi să acord cuiva un premiu, mi-ar fi foarte greu să selectez instituţia şi persoana pentru premiere. Contactul meu cu lumea, cu oamenii, e destul de restrâns. M-am retras de pe această scenă, voit, dar şi

silită de multe cauze: decepția în oameni, în speranțele legate de ei. Am înțeles orbirea mea de până acum, că mi-am fixat toate aspirațiile asupra oamenilor, a lucrurilor, a realităților care trec, şi destul de puțin mi-am înălțat speranțele spre cele ce nu apun: harul lui Dumnezeu şi Veşnicia lui. Viața mi-a dat lecții uluitoare, din care am înțeles că e o mare greşeală să apelezi mai întâi la oameni, la forțele naturale atât de slabe, şi să nu te încredințezi dintru început Puterii lui Dumnezeu. Experiența înțelegerii dreptății limitate a omului, neputința şi limitele puterii omeneşti m-au învățat să nu mă bazez decât pe Dumnezeu, căci El este marea speranță creştină, mai presus de orice.

- *Maxima dumneavoastră preferată.*

- Maxima mea, probată de însăşi viața mea, este „Nimic fără Dumnezeu". Pe un plan secundar aş putea scrie şi alte maxime care m-au cucerit prin inteligența şi experiența de viață cuprinse în ele: „să trăieşti în lume, dar să nu ai legături strânse cu pulberea lumii"; „chiar şi când eşti singur, poartă-te ca şi cum ai avea alături un oaspete nobil"; „sărăcia este comoara ta, nu o schimba cu o viață îmbelşugată"; „virtuțile sunt fructul autodisciplinei, nu cad din cer"; „modestia este baza tuturor virtuților"; „cuvintele tale să fie pietre prețioase şi cu mare valoare"; „petrece-ți fiecare zi într-o contemplare plină de seninătate". Mi-au fost coordonate şi ale vieții sufleteşti şi ale comportamentului, şi implicit, a retragerii de acum într-o viață trăită în reculegere, în credință.

- *Numiți, vă rog, cîteva personalități culturale româneşti care v-au impresionat.*

- Dintre personalitățile culturale româneşti care mă impresionează în prezent este domnul H. R. Patapievici, pentru cultura lui filosofică ce mă depăşeşte; îl ascult deseori pe TVR Cultural, pentru că mi-e drag pentru etica, morala lui. Îmi plac câțiva ziarişti pentru dovada culturii lor politice şi sociologice: domnii Hurezeanu, Chirieac, Ungureanu, Popescu şi alții.

- *Scriitorul dumneavoastră preferat?*

- Am citit până nu de mult toate genurile literare, dar în ultimul timp citesc şi recitesc literatură religioasă. M-au impresionat viețile unor sfinți: Padre Pio, Sfântul Francisc de Azizi, Tereza Neuman, Sfânta Tereza, Ecaterina de Siena şi alții; de fapt viețile unor sfinți cu stigmate. Stigmatele sunt miracolul prezentării rănilor Domnului în lumea necredincioasă, ca ea să vină la lumină şi să creadă. Viețile lor sunt minuni vii, predici însuflețite, care mijlocesc orice ştiință şi care răstoarnă îngâmfarea minții omeneşti. În cazurile lor, cercetate îndelung, ştiința constată şi tace mută; se retrage, lăsând loc teologiei. Numai în Biserica Catolică sunt oameni stigmatizați, ca dar al lui Isus, pe care El îl rezervă ca semn al identificării lor cu Biserica adevărată, cu trupul lui mistic. Recent am citit şi îmi place doamna Alis Ventoni cu cartea „Timpul care ni s-a dat”. Acum citesc cartea „Biruința unei iubiri”, de Monica Pillat - o frumoasă corespondență între părinții ei, Dinu şi Neli Pillat. Îmi lipsesc scrierile noi. Lucian şi le procură când vine acasă şi le duce cu el; mi-a spus însă că e orientat în ultimul timp către publicațiile în limba germană. Ca scriitor preferat, am mulți, aş nedreptăți pe mulți, indicând doar unul. I-am adorat şi memorat pe Coşbuc, Eminescu,

Alecsandri, Topârceanu, Şt. O. Iosif, Goga. Mereu i-am recitit pe romanticul Teodoreanu. H. P. Bengescu, Călinescu, M. Preda, şi am avut mare slăbiciune pentru Tolstoi, Dickens, Hugo, Proust, Flaubert, Hardy, Maurois, Stendhal, surorile Bronte şi alți autori ai literaturii universale.

ION C. HIRU
PROFESOR, SCRIITOR
EDITOR AL REVISTEI „PIETRELE DOAMNEI”
„MAI MULTĂ UNITATE, MAI PUȚINĂ INVIDIE, MAI MULTĂ COLABORARE!”

- *Stimate domnule Ion C. Hiru, după 1989, guvernele şi-au îndreptat sporadic atenția spre învățămîntul românesc şi asta, numai sub presiunea străzii. Ce este de făcut?*

- Greve să facă cei care îşi cunosc adevărata lor menire, cei care învață şi educă bine tânăra generație. N-au ce căuta în stradă „spoiții”, cei care îşi găsesc un loc călduț în plapuma învățământului românesc, cei care la examenele de suplinire sau titularizare obțin note de 1, 2, 3, 4, nici chiar cei cu 5, 6, 7, 8. Un profesor adevărat este cel de 9 şi 10. Câți elevi n-am auzit spunând: „Ăsta e cel care a apărut în ziar cu nota 2 la examenul de titularizare!”

- *Ce acuză crizele repetate din învățămîntul românesc? Schimbările repetate de substanță, încotro conduc?*

- Ar fi multe de spus. În primul rând, dascălii scoşi peste noapte în universități şi facultăți, te miri în ce oraşe, cu examene plătite în valută, diplome false, cu restanțe din anul I, date în anul III, studenți care se „trag

de brăcinare” cu profesorii, negociază prețurile pe coridoare, soții care se prezintă la examene în locul soțiilor, care nici nu ştiu unde este facultatea. Aceştia sunt dascălii – sau o parte din dascălii – din învățământul românesc al anului 2009. Manualele alternative defectuoase. Trei clase dintr-o şcoală învață după trei manuale diferite, licitate acolo, sus, cu mari prețuri şi comisioane. Manualele de istorie ciuntite, lipsite de iluştrii, de măreții făuritori ai adevăratei istorii, manuale supraîncărcate cu balast, ore puține de educație fizică, lipsa orelor de educație sanitară. Ca să nu mai vorbim de acei dascăli, fii buni ai lui Bachus, care vin amețiți în clasă, adormind pe catedră, sau bătându-se în parte cu elevii, profesoare îndrăgostite de elevi, unele făcând striptis, arătându-şi ce au mai „bun”, din păcate nu capul. Şi să nu mai vorbim despre aceste teze unice, în urma cărora se intră la liceu – pe calculator – adunând, împărțind note ce nu ilustrează cunoştințele elevilor. Subiecte transmise chiar de profesori, prin telefon, după ce le rezolvă şi ei, cu greu. Indulgență din partea supraveghetorilor, pentru a se număra şcoala lor în rândul şcolilor fruntaşe din județ, incompetența evaluatorilor, care ajung la diferențe de punctaj de peste trei puncte, şi câte altele. Cei ce obțin note bune pe aceste căi, obțin şi locuri la marile licee, iar acolo unde este corectitudine şi conştiință şi notele sunt cele adevărate, calculatorul îi aruncă pe elevi la Şcoli de arte şi meserii. Acesta este învățământul românesc. Păcat! Se zvârcolesc în morminte cei ce ştiau carte, erau exigenți! Noi, ca elevi, îi uram atunci, dar acum îi stimăm, îi iubim. Poate doamnei ministru Andronescu îi va da Dumnezeu mintea românului cea de pe urmă, să se întoarcă la zilele bune ale învățământului şi educației.

- *În mod sigur, cititorii ar vrea să ştie cîte ceva din biografia dumneavoastră.*

- Biografia mea este simplă, deşi labirinturile vieții nu m-au ocolit. Sunt sigur că m-am născut în ziua de Pantelimon, 1942, în glia basarabă Domneşti, în plin război, când părinții mei se refugiaseră în pădurea Tudoranului, ferindu-se de bombardamente, urcând în Pakard toată familia, protejata fiind mama, însărcinată în „ultimul grad” şi care, datorită emoțiilor, a născut. Am crescut în „de toate”, îmbuibat cu bunătăți, chiar în timpul ucigătoarei secete din 1947. Am învățat – nu excepțional – primele clase în şcoala satului, sfințită, în 1904, de Spiru Haret. Liceul, în două oraşe, datorită spiritului meu expansiv: „Vlaicu Vodă” din Curtea de Argeş şi „Zinca Golescu” din Piteşti, fiind prima promoție mixtă a liceului, fost de fete. După liceu, în 1960, bursa de regiune mi-a fost suspendată, datorită „binevoitorilor” care au sesizat poziția de fost chiabur, comerciant, posesor de autocamioane, a tatălui meu. Trei ani în producție – învățământ – la Ciomăgeşti, Ştefăneşti, Moldova Nouă, unde am fost exclus din partid, mai ales pentru că m-am abătut de la „morala proletară”. Facultatea de limba şi literatura română, terminată în 1966, m-a scos profesor, pe la Nucşoara, Făgețel, Domneşti. Am fost director de Cămin cultural, chiar viceprimar al Domneştiului. Căsătorit, o dată şi pentru ultima oară, cu învățătoarea Mariana Toma, pe care, de ce să nu fiu sincer, o cam plăceam din copilărie. Am doi copii, un băiat şi o fată, copii deosebiți, pe care îi iubesc mult. Acum, pensionar, mângâind cu drag nepoții, simt, uneori, melancolia anilor trecuți ca o părere, care îmi provoacă nostalgii. Cam atât!...

- *Cum era învățămîntul de altădată?*

- Cum să fie, un învățământ adevărat, cu verificări anuale, examen de la ciclul primar la gimnaziu, examen adevărat la admiterea în liceu, examen veritabil de maturitate, examen drastic la admiterea în facultate, ca să nu mai vorbim de examenul de licență. Toate examenele erau adevărate sărbători, cu ghirlande împletite din frunze de stejar şi cu multe flori. Dascăli adevărați, iubitori ai meseriei, pregătiți până în plăsele, pedagogie cât cuprinde, seriozitate, uniforme şcolare, disciplină impusă de sobrietatea oamenilor de la catedră, fără palme şi beldii, carte cât cuprinde, chiar dacă studiam „Bazele darwinismului”, economie politică socialistă sau socialism ştiințific. Şi acum, când îmi apar în minte dascălii I. Bărboiu, Gh. Chirvasiu, Mihail Ionescu, Ion Răvescu, Elisei Avram, I. Spinei, Peligrad, Morțun, Şerban Cioculescu, Ovidiu Râureanu, Augustin Z. N. Pop, Gh. N. Dragomirescu, Gabriel Țepelea şi, nu în ultimul rând, M. Z. Mocanu, duc mâna spre cap pentru a-mi ridica pălăria.

Învățământ adevărat, adevărați dascăli...

- *Despre şcoala din Domneşti, despre evoluția ei în timp, ce ne puteți spune?*

- Învățământul din Domneşti a început cu aproape două secole în urmă, după 1830, primii învățători fiind Nicolae şi Bucur Domnescu – frați - apoi preoții, excelând Duhovnicul Ion Sân Pavel, care învăța copiii pe prispa casei sale, unde se găsea lada cu nisip fin, pe care şcolarii trasau primele cifre şi litere. Tot ei au făcut şcoli, biserici, educație şi chiar un cor, la început

bisericesc. În timpul revoluției de la 1848, când şcolile din țară şi-au întrerupt activitatea, la Domneşti nu s-a pierdut nici măcar o oră. Au urmat apoi corifeii învățământului domneştean: Luca Paul, Ion Stăncioiu, N. Hănescu şi Moise Moisescu, fost senator. Ei au înființat prima bibliotecă din țară în mediul rural, pe la 1883. Primul bibliotecar, Luca Paul, era un apropiat al marelui Haret, mulți ani Inspector general al băncilor din România. Şcoala nouă a fost inaugurată în 1904, chiar de ministrul reformator Spiru Haret, care a fost încântat de tradițiile şi obiceiurile domnişanilor, mai ales de pastramă şi bulzul ciobănesc, stropit cu „spânzuratul" plin de licoarea din prună a Tudoranului, servit la masa din grădina învățătorului Luca Paul, la umbra părului pepenesc, după cum îmi povestea fiica învățătorului, frumoasa Aurelia Şuța. Şcoală cu tradiție, cu mari dascăli. În 1962 răsare Liceul teoretic, unde se făcea carte la nivelul celor mai bune licee din regiune, argumentul fiind rezultatele excepționale obținute. Dintr-o clasă de 30 de elevi, poate cinci, şase nu intrau la facultate.

- *Ce personalități a dat țării şcoala domnişană?*

- Ce personalități? Este greu să-i numesc şi, la urma urmei, pentru mine sunt personalități şi cei care au rămas acasă, oameni cinstiți, demni, buni pomicultori, crescători de animale, muncitori forestieri, agricultori etc. După cum sunt personalități mari profesori, militari, slujitori ai tuturor armelor, ingineri, jurişti, medici, oameni politici, ziarişti, profesori universitari ca, de exemplu, prof. univ. dr. Petre Ionescu Muscel, Iosif Ionescu Muscel, Gh. Mencinicopschi, Ion I. Petrică, Corneliu Hianu, Vasile

Răvescu, Ion Şuşală, Moise Mitulescu, Ion Gegiu, Ion Rizescu, generalii Gh. Toma, I. Nicuț şi Nelu Samoilă, I. Felea, I. Sorescu, N. Tomescu şi multe alte nume. Tare mi-e teamă că supăr pe cei neamintiți, deci îi rog să mă ierte.

- Profesorii sunt recompensați suficient pentru dăruirea de sine, pentru conştiința cu care pun pe primul plan educația copilului şi nu condiția lor?

- Vreți părerea mea sinceră? Dacă da, am s-o spun deschis, în câteva vorbe. Să fie recompensați dascălii care îşi fac datoria, să primească bani mulți şi meritați. Criteriile de departajare să vină de la Ministerul Învățământului, în aşa fel încât calificativele să fie reale, bine cântărite, fără rabat. Cel ce nu-şi face datoria – începător sau cu multă vechime – să simtă lipsa banilor. Trebuie să ştiți că învățământul este, totuşi, un loc sigur de muncă, în această societate a capitalismului sălbatic românesc. Să se ajungă până acolo, încât cel incapabil să fie scos fără milă din sistem. Fiindcă dascălii formează societatea de mâine.

- Ați putea face, vă rog, o pledoarie pentru Domneşti, ca loc de cultură şi de istorie națională?

- Pentru a pleda pentru Domneşti, ca loc de cultură şi de istorie națională, mi-ar trebui timp cât pentru a scrie o carte. Domneştiul a fost, şi încă mai este vatră de cultură şi educație. La noi, aici, în ocina Basarabilor e cu totul altceva, bate un alt vânt, chiar dacă, pe ici, pe colo, buzunarul a luat-o înaintea capului, ca peste tot. La Domneşti – leagăn al culturii văii Râului Doamnei – mai

bântuie încă spiritele înaintaşilor: Duhovnicului Pavel, corifeilor învățământului, Petre Ionescu Muscel, Iosif Ionescu Muscel, marilor teologi N. Ionescu, Gh. Ionescu, Radomirescu, Venescu, ale învățătorilor martiri Gh. N. Şuşală şi Gh. Petrică, care au cunoscut răcoarea lagărelor comuniste. Avem chiar exemplul celor care azi sunt pensionari: N. Samoilescu, I. Hirică, M. Mecu, I. Şuța. I. Nistorescu, El. Buceloiu şi alții, care nu-şi mai găsesc locul în mijlocul mai tinerilor lor colegi, cel puțin din condescendență. Se simte, de departe, o uşoară punere la zid, o nepăsare. „Cine a descoperit ghilotina, de ghilotină a murit”. Atenție!

- *Cine sunt cei care încearcă să desființeze reperele morale şi culturale, şi chiar modelele?*

- Mi-e greu să încerc a aminti pe cei care caută să desființeze reperele morale şi culturale, şi chiar modelele, aici, la Domneşti, cu toate că aş avea multe de spus. În primul rând consider că ar trebui mai mult liant între intelectualii acestei aşezări, care sunt destul de numeroşi. Nu mi-a venit să cred că dascăli ai Domneştiului n-au auzit de revista Pietrele Doamnei a Fundației „Petre Ionescu Muscel”, revistă cu o vechime de trei ani şi atât de apreciată, chiar şi de Academia Română. Nu-mi vine să cred faptul real că dascălii domnişani nu participă la lansările de cărți organizate de fundație sau de bibliotecă, lansări destul de multe, autorii fiind tot dascăli, colegii lor. Nu-mi vine a crede încă multe lucruri, dar asta este realitatea şi de aceea îl invoc mereu pe Țepeş...Mai multă unitate, mai puțină invidie, mai multă colaborare, mai puțină răutate, mai multă animație intelectuală şi mai puțină indiferență. Cancerul este

mic copil pe lângă aceste boli ale sufletului.

- *Ştiu că ați semnat mai multe cărți şi că gestionați, împreună cu profesorul George Baciu, „fenomenul cultural Domneşti”, precum şi o revistă culturală de mare impact.*

- Eu zic că răspunsul la această întrebare ar fi o lipsă de modestie din partea mea, a noastră. E drept că nu am stat degeaba, morfolindu-mi pensia, în cuibul meu şi ținându-mă de poalele nevestei, sau aşezându-mă la bârfa satului, pe banca din fața casei. Cu toate că, mărturisesc, îmi place, din când în când, să aud, să aflu cine cu cine mai trăieşte, cine şi-a prins bărbatul cu alta, cine a mai murit, ce spargeri s-au dat, aşa, ca într-o „poiană a lui Iocan”...Am şi scris – şapte cărți, fie ca autor, sau coautor (trei coautor, patru autor). Ultima este cea despre medicul Teja Papahagi. Am scris cărți de specialitate, un roman autobiografic şi cărți monografice. Revista *Pietrele Doamnei* ne ia mult timp, dar nu ne văităm. Profesorul George Baciu a publicat cartea „Agresiuni, bătălii, campanii din istoria lumii (mileniul al III-lea î.Hr. – 2 septembrie 1945)” şi romanul „Tristețea unei iubiri”. Nu stăm chiar cu brațele încrucişate, la poartă. Şi, la urma urmei, nu este uşor să ridici pe soclul istoriei busturile de bronz ale personalităților Petre Ionescu Muscel şi Alfons Popescu. Concursul național de literatură „Pe aripi de dor Domnesc” a fost răsplătit de fundație cu premii de 100 de milioane lei. Premianții şcolilor au primit şapte zile de linişte la mare. 25 de elevi au primit 8 calculatoare Pentium IV, iar 20 de elevi au primit calculatoare Pentium III. Au fost şi multe alte acțiuni ale fundației ai cărei preşedinți suntem. Nu pot să

trec cu vederea numele doamnei avocat Catia Rădulescu care, preşedinte de onoare al fundației fiind, s-a aflat mereu aproape de noi, atât material, cât şi sufleteşte. Împreună cu profesorul George Rotaru, director la „Rotarexim” – Vâlcea, am reuşit să acționăm din punct de vedere cultural şi chiar edilitar, făurind un mic parc în fața Casei de cultură, aici având tot sprijinul din partea domnului Stănică, prof. univ. dr., prorector al Institutului Agronomic Bucureşti şi al ing. Cr. Lemnaru, fiu al comunei.

- *Ce anume mai pregătiți Domneştiului cultural, pentru că ştim că la Domneşti cultura este acasă la ea?*

- Ce pregătim? Înălțarea pe soclul istoriei Domneştiului basarab a bustului din bronz al marelui cărturar, dascăl şi colaborator al marelui reformator Spiru Haret, al domnişanului, fost controlor al băncilor din România, Inspector general Luca Paul, pentru înnobilarea grupului statuar existent cu încă o personalitate. Va urma ediția a II-a a Concursului național „Pe aripi de dor Domnesc” şi lansarea cărții „De la străbunic, la nepoți. Duhovnicul Sân Pavel – vârf de lance al culturi domneştene”, semnată de I. C. Hiru şi George Baciu. Şi vor mai fi şi multe altele, dar mă opresc aici, că şi aşa ne-am lăudat destul!

RELU ILEA
OM DE CULTURĂ
„DACĂ AI O IDEE TRĂZNITĂ, ÎN AMERICA GĂSEŞTI UN NEBUN ŞI TE FINANȚEAZĂ”

- Cine trebuie să fiți pentru cititorii noştri?

- Creangă zicea aşa: “Sunt un boț cu ochi din Humuleşti”. Eu sunt un boț cu ochi din Chijasa de Sus, Sibiu, fost deținut politic la 16 ani, fost tînăr, fost student, fost inginer-şef la Uzina de Autoturisme Piteşti, fost director Electroargeş, actualmente pensionar, soț, tată, bunic la trei nepoți, iubitor de țară şi de cultură, şi patronul unei firme prospere în alimentație publică. Nu fac parte din cei trei sute milionari în dolari. Sunt sănătos la minte şi la trup, lucru pentru care-i mulțumesc lui Dumnezeu.

- Să ne referim puțin la sistemul actual. Sînteți democrat? Credeți în valorile democrației?

- Pe undeva, aşa este. Eu nu pot fi mai democrat decît alții. Democrația, de fapt, este o cărare foarte îngustă care duce în vîrful muntelui. Cine merge pe scurtătură e genial sau deviaționist. Iar dacă vei căuta curenții ascendenți, eşti ori vultur ori nebun. Democrația are şi ea capcanele ei. Depinde de cel care face evaluarea.

- *Care sunt ipotezele de lucru de care are nevoie România ca să prospere?*

- Nevoie ar fi să ne apucăm serios de muncă. Detaliile le rezolvă specialiştii din toate domeniile în care am mare încredere. Comunismul a văduvit țara de cele mai multe valori. Nu trebuie să ne temem de elite. Cînd vom pune toate valorile la locul lor, atunci vom putea spune că suntem pe drumul cele bun.

- *Care este rețeta succesului dumneavoastră în viață şi în afeceri?*

- Am o rețetă de chei. Acuma depinde cine fabrică lacătele. Dacă punem lacăt la toate, cheia succesului devine buimacă. Trebuie să crezi în asta şi pe urmă vor crede şi ceilalți.

- Procentual, cât dintre realizările dumneavoastră țin de ajutorul divin, cît de efortul personal şi cît de un context favorabil?

- Contextul nu a fost prea favorabil, eu nefiind oportunist; nici „tovarăşii de drum” nu-mi întind nici un deget. Dumnezeu îți dă, da-n traistă nu-ți bagă. Mai rămîne efortul personal, care trebuie să fie substanțial, altfel nici nu s-ar putea vorbi despre realizări. Lui Dumnezeu să-i ceri sănătate, iar oamenilor să nu le ceri mai mult decît le dai şi atunci totul o să meargă bine.

- *Ce ne puteți spune despre omul Relu Ilea ca politician?*

- În primul rînd sunt un bun român, iar cultura este pentru mine ca o prăjitură pe care o consum cu plăcere şi cu interes pentru ingredientele din care e făcută. Politica este pentru mine un viciu, dacă nu chiar o obligaţie sau un rău necesar. Propria viaţă este familia. Mă simt ca o tulpină pe care cresc copiii şi nepoţii mei, muguri, lăstari şi flori în devenire. Prin ei mă ţine veşnicia de mînă şi cred că trebuie să-mi fac datoria pînă la capăt. Chiar şi după aceea, prin imaginea care rămîne despre mine. Punct.

- În politică, în cultură este nevoie de o orchestră. Cine sunt cei care dau tonul azi în aceste domenii?

- Unii sunt meşteri, alţii maeştri, dar depinde şi de orchestră. Acest lucru îmi aduce aminte de bancul cu dirijorul nou angajat la o orchestră din provincie. Vine omul, face o repetiţie, după care le spune instrumentiştilor: „M-am lămurit, nu aveţi instrumentele acordate, cîntaţi fals, nu intraţi toţi odată, dar fraţilor cîntaţi toţi aceeaşi bucată!”.

- Cum e cu civilizaţia poporului român? O vreme am luat de la ruşi, apoi de la turci, acuma de la americani. Are nevoie scara de valori românească de adaosuri?

- Din cînd în cînd mai are nevoie. Aşa cum strămoşii noştri romani au luat fetele şi nevestele Sabinului, aşa cum ceilalţi strămoşi, dacii, treceau şi ei Dunărea şi luau din Moesia superioară ce le mai trebuia de la romani, apoi romanii, supăraţi, au luat Dacia cu totul. Ziceam că mai avem nevoie de cîte ceva. Dar de aici pînă la groapa de gunoi a lumii civilizate ar mai fi ceva de spus. De luat,

luăm noi cam multe, dar la români năravul e că minunile țin trei zile, şi vorba poetului: „Ce e val, ca valul trece”. În creuzetul românesc s-au topit multe metale, şi mai grele şi mai uşoare şi, ca să ne mai consolăm, înghițim noi şi adaosurile astea. În alimentație se cheamă E-uri, în cultură, kitsch-uri.

- Nu cumva a devenit astăzi o dezonoare în a vorbi despre rolul statului ca instituție în slujba cetățeanului?

- Instituția în sine ar trebui să fie în slujba cetățeanului. Întrebarea ar fi: care cetățean?

- *Care este motorul existenței dumneavoastră?*

- Motorul este dorința de a rămîne în memoria generațiilor viitoare ale familiei, ale oraşului. Cine nu face nimic, pleacă definitiv. Familia, afacerile, politica sunt toate la un loc fluvial în care înotăm, plutim sau ne îneacă pîna la urmă. Asta este.

- *V-ați întors recent din America, „țara tuturor posibilităților”. Ce ne puteți spune despre ea?*

- Nu poți face chiar tot ce vrei. Nu poți muri de foame, decît dacă ții neapărat, altfel din sărac lipit pămîntului, dacă ai imaginație, dar ai şi forță psihică şi fizică deosebită, poți ajunge milionar, evident în dolari. Dacă eşti negru, poți ajunge alb (Michael Jackson), dacă eşti bogat poți deveni foarte bogat. Dacă eşti politician, poți deveni preşedinte, chiar dacă nu te scoate inteligența afară din lume. Şi îl avem exemplu pe Bush. Dacă eşti regizor şi nu poți face carieră în România, acolo eşti

ajutat. De exemplu, Andrei Şerban. Dacă eşti medic şi nu poți ocupa un post pe măsură în România, poți face carieră deosebită în S.U.A. De exemplu, fata mea. Dacă ai o idee trăsnită, acolo poți găsi un nebun şi te finanțează. Dacă munceşti, indiferent ce, eşti apreciat, nu disprețuit. Acolo toată lumea colaborează fericit cu poliția, sesizînd tot ce pare în neregulă. Şi cu Justiția e la fel. După 11 septembrie, America nu mai este chiar ceea ce a fost. Totuşi, poți face ceea ce doreşti, cu condiția să nu-i deranjezi pe ceilalți cu nimic. Asta e democrația cu D mare. În S.U.A. legea e lege pentru toți, aşa că dacă eşti vinovat poți fi sigur că suporți consecințele. Exemplu? Clinton.

VIVIANA ILEA
POETĂ
„STATUL ESTE URIAŞUL CU PICIOARE DE LUT”

- Stimată doamnă Viviana Ilea, omenirea trăieşte marile cataclisme ale civilizației. Se propovăduieşte violența şi goliciunea. Cultura trece şi ea printr-o criză. Toți vor să schimbe lumea. Aşa cum a vrut Marx s-o schimbe, sau cum Rimbaud a vrut să schimbe viața. Ce se va reuşi?

- Cum să nu se schimbe nimic? Păi, noi de ce ne-am mai bătut pe burtă cu toți „burtă-verzii” ăştia? De ce i-am bătut pe spate pe toți foştii, săracii? Aşa tovarăşu', aşa! Zii, că zici bine! Şi bate-te, române, cu pumnii în pieptul de aramă, să vadă lumea că ai şapte vieți… Cataclisme, bunînțeles, sînt cu grămada. Aşa a şi început acest mileniu trei. Dacă a făcut şi mămăliga explozie, ce mai vreți, doar nu se face gaură în cer. Ba s-a făcut gaură în ozon. Şi e grav. Apoi El Niño, apoi cutremure, apoi tsunami, războaie religioase. Orice ar fi, nu ne mai înțelegem nici om cu om, nici cu natura pe care am siluit-o pînă s-a răscolit tot pămîntul. L-am dat jos şi pe Marx, că şi ăsta a greşit. Experimentul lui n-a reuşit. Uite că nu mai vrea nimeni comunism, dar nici capitalism sălbatic. Mă gîndesc aşa că, dacă bunul Dumnezeu ar coborî pe Pămînt într-o noapte şi ne-ar întreba pe fiecare ce vrem şi chiar ne-ar îndeplini dorința, a doua zi ar fi dezastru pe Pămînt. Nu

omul se află în criză, ci toată lumea asta nebună, nebună, nebună.

- Ştiu sigur, cititorul va primi de la dumneavoastră răspunsurile pe care le aşteaptă. Aşadar, CULTURA este liberă? Putem vorbi despre o cultură de dreapta şi una de stînga? Una a orgoliilor şi alta care respiră greu şi trebuie animată?

- Este liberă să respire prin aparate. Aparate de stat, de alte state, „de la” structurile paralele, de la Ministerul Culturii. Ce-i ăsta? Tot o structură, care, dacă mai e liberă mult, nu mai are multe zile. Cum face omul o ulcică de lut, gata e om de cultură; cum scrie unul două versuri, e om de cultură, cum scrie cineva la o fiţuică de ziar, e om de cultură. Are o diplomă, fie ea şi cumpărată cu bani verzi de la facultăţile particulare crescute ca ciupercile peste noapte… Cultură de stînga? Da, comandată politic. Se purta în socialism şi în comunism, dădea bine şi la public - partea de sub linia de plutire, cei intraţi la apă, şi la propriu şi la figurat. Cultură de dreapta? Păi şi asta e la fel, dar în oglindă, se vede pe dos. E o mare încrengătură. Nimic nu poate fi liber – nici moleculele în mişcarea browniană. Pînă şi ele se influenţează unele pe altele, chiar de nu-s legate chimic. Totul se leagă, se încurcă, se influenţează. Sîntem ca la cazanul lui Skaraoschi. Cum ridică unul capul, îl trag ceilalţi de picioare înapoi în smoală. După multe încercări, mai iese cîte cineva din cazan, apoi stă pe margine şi îi îndeasă pe ceilalţi. Uite, bunăoară, un dramaturg, care la un moment dat a fost preşedintele televiziunii române, a scris o piesă grozavă, „Coada” - dar nu prea se poate juca de ani de zile. Acolo, „sus”, deciziile le iau unii care

au de plătit polițe. Şi le plătesc cu dobîndă mare: „lasă-l să mai aştepte, dacă mai are timp, dacă nu, treaba lui”. Să moară şi capra vecinului şi mistreții ex-premierului şi, mă rog, să moară toți, numai noi cu ai noştri să trăim. Care ai noştri? Că prea le-a mers bine. Au publicat la cărți, chiar dacă au făcut-o pe banii lor. Nu e bine să se ridice unii prea sus, că rămînem noi, ceilalți, în urmă sau în umbră. Pe acest principiu se marşează în cultură.

Se invidiază şi prietenii şi duşmanii. „Uite şi la ăştia, fac pe sponsorii culturali, mare lucru!”, zic unii. „Dacă tot o fac, să mă ajute numai pe mine. De ce să-i ajute şi pe alții. „A, m-a ajutat şi pe mine? Şi ce-i cu asta? Am uitat deja”. Cam aşa ne pisăm unii pe alții cu ciocanul de şnițele, de ne-am trezit de tot. Totuşi, cultura e liberă. Din cînd în cînd se mai produc cutremure, furtuni pe mări învolburate. Dar cînd s-o rupe cîrma bărcii, s-or zdrențui pînzele, s-or rupe catargele, atunci să vezi libertate! O ia cultura la vale, pe val, pe sub val. Colaci de salvare nu sînt şi ne mai aruncă cîte unul de la U.E. manualul de învățat înotul fără profesor. Cultura e liberă să trăiască sau să moară. Se mai ambiționează cîte unul să-i facă respirație gură la gură. Chiar dacă gura îi miroase groaznic. Cui? Lui sau ei?

- Fericirea de stat am trăit-o cu toții. Ştim bine la ce a dus. Dacă ar fi să vorbim despre fericirea supremă a scriitorului de provincie, cum ați contura-o?

- Fericirea de stat a stat ea cît a stat pe loc, apoi s-a tot dus învîrtindu-se ca şi călugării rotitori, care se învîrtesc pînă ametesc privitorii, nu ei. Ce fericire supremă? Noi n-am avut decît un comandant suprem, dar şi ăsta s-a urcat la cer, vorba vine. Scriitorul de

provincie oricît talent ar avea, oricîtă muncă ar risipi, cine să-l citească, cine să-l ajute? Din provincie pleacă mulți. Ori sînt specialişti, ori oameni de afaceri, politicieni sau simpli fripturişti. Statul nu poate face nimic. El este uriaşul cu picioare de lut. Cine să ia un scriitor din provincie să-l ducă în capitală, să-i dea de lucru, să-i dea locuință, să-l introducă în structurile culturale destul de rigide, de altfel. Cînd şi-a terminat de scris volumul, el trebuie publicat. Cine să-l ajute cu bani, cînd cei bogați țin baierele pungii bine legate, că, altfel, ar rămîne cu punga goală. Cei cu punga goală ar da ei, dar de unde, şi uite aşa ne învîrtim în cerc. Tot e bine că nu ne uităm horele şi sîrbele şi bătuta pe loc în strigătura veche şi actuală: „tăt pi loc, pi loc, pi loc, să răsară busuioc”. Apoi cine ar mai avea răbdare să-i răsară busuiocul sub tălpi, să tragă nădejdea că va drege busuiocul şi se va boteza, nu în Iordan, ci în Dîmbovița, se va boteza scriitor de Bucureşti. Aferim.

- Nietzsche ne învață că fericirea trebuie căutată în adîncul nefericirii. Totuşi, prea multe adîncuri, prea multe nefericiri şi prea puțini salvatori, cum este cazul dumneavoastră, care ați oferit mereu „nefericiților artişti” adăpost şi hrană…

- De cînd e lumea, omul umblă după himere. Asta e fericirea. O himeră, o fantomă care-şi flutură aripile prin fața ochilor noştri. Noi ne îmbătăm cu apă rece alergînd cu tălpile goale pe cuie – fachirii, nebunii, pictorii, scriitorii, artiştii vor să-l concureze pe Dumnezeu. Nu vor să-l creeze pe Adam şi pe Eva, pentru că deja au fost făcuți, nu vor să se facă lumină, pentru că deja a fost făcută. Apoi cuvîntul a fost şi el descoperit. Doamne,

măcar pe ăsta să-l fi ținut pentru Tine! Am mai fi avut vreo şansă, dar aşa… De aici o să ni se tragă toate - „Cuvinte să-mi arunci în cale” - m-am autocitat. De aici pînă la declarații de război, cuvîntul le acoperă pe toate. De la cuvînt o să ni se tragă toată fericirea sau nefericirea, tot binele sau răul.

- Aristotel spunea că „democrația este sistemul social în care fiecare face ce vrea”. Eu spun că este o mare aventură, căreia nu i se poate sustrage nici geniu,l nici săracul. Dumneavoastră ce spuneți?

- Democrația este cea mai îngustă cărare de pe lume. Cum să faci ce vrei? Pot să fac ce vreau, dar să respect toate legile scrise sau nescrise. Dar, dacă mă gîndesc bine, chiar nu pot să fac nimic. Nu pot să-mi permit să vreau ceva. Cuvîntul „democrație” l-aş lăsa numai în seama politicienilor, care, de altfel, au pus stăpînire totală pe el. Nu pot să nu zîmbesc cînd îmi aduc aminte de un cîntec popular din copilărie: „Nu fi mîndro democrată,/lasă poarta descuiată”. Sau de tabla mare de lemn de la marginea satului Mănăştur de lîngă Cluj, pusă acolo de țărani după 23 August 1944, care glăsuia aşa: „Aici se termină democrația şi începe Mănăşturul”. Sau atunci cînd îmi aduc aminte epigrama lui Ludovic Ilențiu: „Democrația: Stă o lume şi-o admiră/ Ce tentantă-i, ce aleasă!/ Toți ce ieri o siluiră/ O vor astăzi ca mireasă.”

- În Venera, Praxitel a pus frumusețea tuturor femeilor Atenei. Poeta Viviana Ilea pune în poezie frumusețea clipelor. N-am mai întîlnit un poet care să construiască adevărate bijuterii la minut…

- Nu le construiesc chiar la minut. Există în mintea mea ca nişte minunate păsări închise în colivie. Probabil că versurile abia aşteaptă să fie libere, să zboare. Asta-mi aduce aminte de Nichita Stănescu care scria cîteva versuri, sau o poezie mai lungă la diverse întîlniri cu prietenii, cu oamenii de litere. Apoi le citea şi spunea: „Poezia asta se dăruieşte lui…”, apoi rupea hîrtia sau îi dădea foc. Versurile dispăreau; ele erau dăruite; nu-i mai aparțineau nici lui, nici posterității. Sculptorul Rodin spunea că statuile se găsesc gata făcute în blocul de marmură. El nu face decît să înlăture materialul de prisos, astfel eliberînd statuia. Nici nu contează cît de mult se lucrează la un vers. De multe ori, o piatră semiprețioasă e mai plăcută la vedere decît un diamant prost şlefuit. E simplu totul, dacă reuşeşti să-i surprinzi pe ceilalți cu ceva. Aşa că, dacă vreți să-i faceți cuiva plăcere, arătați-vă surprins, nu şi dominator.

- Risipirea talentelor este apanajul actualei societăți rigide şi închise, în care domneşte o atît de flagrantă disparitate a concurențelor între sistemele oscilante de valori.

- Se risipesc talentele şi mai rămîn cîteva procente din fiecare categorie. Nici nu s-ar putea altfel. Talentul e moştenirea, putința. Reuşita este altceva. E putința şi dorința la un loc. Acelaşi lucru se întîmplă cu somonii întorşi din ocean, care urcă rîurile unde s-au născut. Toți au dorința, dar nu ajung toți la izvoare. Cei mai mulți se pierd pe drum. Sau îi mănîncă peştii cei mari în ocean. În rîuri, îi mănîncă urşii, îi prind oamenii. Cei rămaşi urcă stîncile cu apă mică, depun ouăle, le fecundează, îşi împlinesc menirea şi pot muri. Atîta timp cît se nasc

talente, putem muri liniştiţi. Atîta timp cît nici închisorile comuniste nu au putut opri un Radu Gyr, un Nichifor Crainic, nici paranoia capitalismului sălbatic nu va putea opri din cale toate talentele. Astfel, aş zice ca babele, la ţară: „Copilul ăsta e prea deştept, prea frumos şi prea cuminte; precis nu trăieşte”.

- Aduceţi într-un mod nobil pace pe tărîmul măcinat de controverse al culturii, prin întîlnirile de ţinută pe care le organizaţi uneori chiar acasă la dumneavoastră.

- Nu am timp să organizez prea multe întîlniri, dar buna înţelegere se realizează respectînd cîteva criterii simple. Nu se pun împreună în barcă lupul, capra şi varza. Nu se invită prea multe persoane. Atunci se stînjenesc reciproc. Nu trebuie uitată hrana spirituală şi hrana-hrană. Băuturile alcoolice nu se servesc în exces, gazda trebuie să fie garnisită cu calm şi politeţe. Nu-i permis să-ţi tratezi un invitat cu indiferenţă. Încrederea se transmite numai prin telepatie, nu prin cuvinte. Astfel totul va fi perfect sau aproape perfect. Mărşăluim cu încredere tot înainte, chiar dacă podu-i rupt. Nu trebuie să fii chiar Sfîntul Ioan Gură de Aur, dar cuvintele unse cu unt şi cîteodată cu miere nu-i pot strica nimănui, iar pacea se cîştigă cu simplitate şi cu modestie.

VALERIAN LICĂ
REDACTOR-ŞEF LA REVISTA „EPIGRAMA„
„UMORUL ESTE ŞI TREBUIE SĂ RĂMÂNĂ UN LUCRU FOARTE SERIOS”

- Stimate domnule Valerian Lică, fiţi binevenit în paginile volumului!

- Sunt deosebit de onorat de posibilitatea care mi se oferă, de a răspunde întrebărilor formulate de stimata doamnă Maria Diana Popescu, redactor-şef, omonimul meu la revista AG PE RIME, redactor editorialist la revista AGERO (Stuttgard) şi redactor la revista ROMÂNIA VIP şi profit de ocazie de a-i aduce felicitări pentru iniţiativa de a aborda, prin interviuri, unele personalităţi ale genului epigramatic, ca şi domnului Constantin Mîndruţă, directorul revistei, pentru receptivitate în publicarea acestor interviuri!

- Este demodat să vă întreb despre biografia dumneavoastră, aşa că, vă rog, împărtăşiţi cititorilor cîteva repere portretistice care v-au făcut preţuit şi apreciat sau, de ce nu?, de temut ca scriitor şi ca redactor-şef la prestigioasa revistă “Epigrama”.

- Reperele portretistice care mă reprezintă ca scriitor şi redactor-şef, făcând abstracţie de subiectivismul inerent, se rezumă la un tip mucalit, discret, cu simţ artistic, cu idei şi iniţiative duse la îndeplinire cu multă dăruire şi un pic de talent, fără a omite simţul umorului şi echilibrul.

Am fost atras de epigramă din perioada liceului; am continuat în facultate, ca membru în colectivul de redacție al revistei de satiră şi umor „Ariciul”şi regizând şi compunând textele umoristice pentru două spectacole la concursul dintre facultăți. La întreprinderea unde am lucrat am redactat o gazetă de perete de satiră şi umor, care a obținut şi un premiu național şi am realizat o serie de spectacole şi întâlniri cu caracter umoristic. În anul 1984, participând la un concurs organizat de revista „Urzica”, am fost cooptat de către Mircea Trifu în Clubul Epigramiştilor „Cincinat Pavelescu” (până atunci nu ştiam de existența acestui club), participând activ la şedințele de cenaclu,cu câteva creații apreciate. În 1997 mi-a apătut volumul de epigrame „Gloanțe oarbe”, după care ideile şi inițiativele s-au concretizat unele după altele. Pe scurt, au apărut volumele personale: „Epigrame cu şi fără adresă” (1999), „Florilegiu epigramatic” (2004) şi „Licăriri spirituale” (2009), ultima, cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani şi am publicat 16 culegeri şi antologii de epigrame, unele în colaborare, dintre care 12 în seria „Epigrama 2009”, inițiată de mine, sub egida Uniunii Epigramiştilor din România. Din acest grup de volume colective nu pot să nu amintesc „Antologia epigramei româneşti” de la începuturi până în anul 2007, anul apariției, redactată în colaborare, în care sunt cuprinşi peste 740 de epigramişti . Desigur, cea mai importantă realizare a mea, ca redactor-şef şi a colectivului de redacție, apreciată de majoritatea epigramiştilor, a fost şi este editarea revistei EPIGRAMA, publicație a UER, preluată în anul 2002 după decesul fostului redactor-şef Vasile Matei. Revista are 40 de pagini, apare trimestrial, cu o grafică plăcută, cu un conținut bogat şi variat şi este difuzată, deocamdată, în cerc restrâns, din cauza

greutaților financiare la difuzare spre publicul larg. Pe lângă epigramele şi materialele primite de la epigramişti sunt publicate şi o serie de interviuri luate de la personalități ale culturii româneşti, care îşi expun opiniile privind starea şi statutul epigramei.

Revista Epigrama a primit mai multe premii iar redactorul-şef diploma de membru de onoare al UER, în anul 2004 şi diploma de merit pentru aportul excepțional la promovarea epigramei româneşti şi pentru asigurarea neîntreruptă în ultimii cinci ani şi la un remarcabil nivel calitativ a revistei „Epigrama”, acordată în anul 2007.

Mi-am permis să aduc unele dovezi la afirmațiile privind reperele portretistice pe care mi le-am atribuit, cum, de fapt, se obişnuieşte mai nou. Că sunt un scriitor şi un redactor-şef de temut este prea mult spus, nu fac decât să fiu corect, exigent într-o oarecare măsură, fără să mă consider un om perfect în tot ceea ce fac. Perfecțiunea nu poate genera decât orgoliu, care ar perturba activitatea şi ar compromite intențiile şi împlinirile.

- Dacă n-ați fi scris,ce altă pasiune, ce alt talent v-ar fi dat ghes?

- Să spun sincer, nu m-am gândit niciodată la aşa ceva.Totuşi, pentru că aşteptați un răspuns, dacă mă gândesc mai bine, cred că profesia de regizor la un teatru de comedie sau revistă mi s-ar fi potrivit, având în vedere unele din reperele portetristice enumerate mai sus.

- Umorul intră în definiția inteligenței. Adică domnul Valerian Lică este inteligent, extrem de critic, extrem de

atent la tot ceea ce se întâmplă în societatea prezentului. V-am citit „Licăririle spirituale”. Aveți dreptul la apărare împotriva capetelor de acuzare sau puteți pleda vinovat, spre binele umorului.

- Am primit o serie de aprecieri de la epigramişti, transmise telefonic, poştal sau prin Internet, au apărut două articole, din care unul în ziarul „Făclia” din Cluj-Napoca, semnat de doamna Silvia Popescu, şi altul în revista „Cugetul”, publicație a Clubului Epigramiştilor Olteni (CEO), semnat de domnul Nicolae-Paul Mihail (Nicomah), am primit o diplomă de excelență din partea CEO şi a revistei „Cugetul”, am primit două premii la Concursurile Naționale de epigramă, secțiunea carte. Am informații că în revista „AG PE RIME”, numărul care urmează să apară, vor fi publicate o cronică şi interviul la întrebările puse de dumneavoastră acum, toate favorabile cărții mele „Licăriri spirituale”, fără să mai vorbesc despre ce va urma, probabil. Ce aş putea să zic față de toate acestea şi totuşi pledez VINOVAT!, pentru că se putea mai bine, dacă aş fi aplicat o exigență mai mare la selectarea epigramelor introduse în carte.

- *Cum se vede umorul românesc de la înălțimea domniei voastre? A dat prea mult în clocot? A dat pe dinafară?*

- Înălțimea mea, fizic vorbind, este una obişnuită -1,73m- ceea ce-mi permite să-l percep la dimensiuni normale. Dacă aş fi fost mai înalt, precum Ghiță Mureşan, poate că îl vedeam mai mic. Umorul imediat înconjurător, cel din mass-media, a revenit oarecum la matcă, după derapaje gen „Vacanța Mare” - cea mai

neagră pagină din istoria umorului postdecembrist de la noi. Grupurile Divertis şi Vouă promovează un umor mai acătării, deşi l-aş vrea „concesionat” în mai mare măsură spiritului. Concurenţii sau concurentele lor (bancher sau şomer, de pildă) sper să fie sezonieri(e) şi să dureze cât durează criza, după care să se volatilizeze. Ansamblurile de estradă, atunci când n-au fost desfiinţate, îşi fac încă prezenţa. Revistele umoristice, drastic diminuate, abia de mai amintesc de…ce umor era odată (când era bunica fată şi când se purtau…puşca şi cureaua lată!...).

- Ce viaţă poate avea un scriitor umorist în România culturală de azi? Un scriitor, în general…

- Apreciez, sincer, că aveţi umor, vorbind de România culturală de azi. Din păcate, România nu mai e nici economică, nici turistică, nici industrială, nici măcar „eminamente agrară” şi, desigur, nici literară. Dar despre viaţa scriitorului umorist ar fi în măsură să vă răspundă Cornel Udrea, Viorel Cacoveanu,Paul Everac şi încă unul sau doi…mohicani. Un lucru e limpede: viaţa şi, implicit, soarta scriitorului roman, indiferent dacă este umorist sau nu, nu este deloc veselă.

- Am auzit că scriitorii umorişti trebuie să suporte concurenţa neloială a poli-
ticienilor, care creează un umor extrem, fără să gândească, fără să respecte
limba română.

- Umoriştii pot fi întâlniţi la toate nivelele societăţii, inclusiv şi mai ales la cel politic. Oriunde s-ar găsi însă, sunt savuroşi. Vreţi să vă convingeţi? Citiţi cartea lui

Radu Paraschivescu, „Fie-ne tranziția uşoară„ (Ed.Humanitas,2007, Col. Râsul lumii), în care numai anul apariției a făcut să rămână pe dinafară perlele odraslei prezidențiale, tânăra politiciană în devenire râvnind „succesurile" din eurocariera-i viitoare. Să nu fim însă prea duri cu politicienii. Ei sunt concurați de maneliști; maneliştii de sportivi, sportivii de miliardarii de carton şi aşa mai departe. Toată lumea aspiră, cum se vede, voluntar-involuntar, la statutul sau demnitatea de umorist. Breasla poate fi liniştită, pentru că, aşa cum se ştie, ce e val, ca valul trece! De aceea,umoriştii trebuie să fie şi să rămână la post, încercând, pentru că un alt Caragiale eu nu văd ivindu-se prea repede, să-i fixeze pe „concurenții" lor în opere de durată, ajutându-i, în chip absolut colegial, să depăşească epoca şi pe toți cei care, recurgând la fel de fel de tertipuri, ajung să-nchipuie tipuri, propunând prototipuri.

- Umorul creează, spun specialiştii, acte de conştiință. De aceea, dumneavoastră, umoriştii, îl cultivați, pentru că este şi o formă de corectare, de apărare împotriva haosului din această Vale a Plângerii. Sau cum, cît şi ce înseamnă umorul pentru domnul Valerian Lică?

- Ați intuit cum nu se poate mai bine rostul umorului pe lume sau, în orice caz, unul din rosturilor lui. Ați numit una dintre văi, care denumeşte metaforic locul de situare a condiției umane. Până când nu vom avea, fie şi ipotetic, o Vale a Râsului, confortul nostru nu va fi deplin. Pentru mine, umorul este, deci, medicamentul pe care mi-l administrez zilnic pentru întreținerea sănătății spirituale şi pe care îl recomand, cu încredere, celor care încearcă să afle cum şi cât se pot salva onorabil din

ghearele haosului actual-mondial şi național în acelaşi timp, în speranța că nu ne vom mai întoarce la haosul primordial din care am evoluat, precum se vede, nesatisfăcător.

- *Sînt prea mulți umorişti în fruntea bucatelor contemporane?*

- Nu ştiu dacă sunt prea multe bucate, în ciuda consumismului pe care îl exhibăm cu ostentație. Oricum, „bucatele" contemporane sunt preparate după rețete ce ne rămân străine, cel puțin deocamdată. Cei care ni le servesc, şi, implicit, le impart, au grijă în primul rând de ei ("cine-mparte, parte-şi face"). Umoriştii „fără portofoliu" precum Traian Băsescu, Adrian Năstase, Corneliu Vadim Tudor şi alții (vedeți câte tipuri, identificabile, de umor există pe scena politică?!) dau spectacole ca orice comedian, făcând o concurență reală umoriştilor de profesie, aşa cum o dovedeşte ratingul emisiunilor TV în care aceştia apar sau tirajul în creştere al gazetelor în care îşi „localizează" creațiile. Cum umorul este şi trebuie să rămână un lucru foarte serios, poate cel mai se

serios din punct de vedere al evoluției unei societăți, umoriştii ar trebui să existe în proporție mai mare (stirpea e, totuşi ,în descreştere) şi s-ar impune ca măcar o parte dintre aceştia să fie implicați în treburile publice.

- *Cum simte scriitorul Valerian Lică tranziția „veşnică" de după `89 şi condi-*

țiile de austeritate ale nou-născutei crize?

- M-aşteptam la o viață mai bună, la un nivel de trai superior orânduirii sociale de tristă amintire, o societate

nouă, prosperă, în care libertatea să descătuşeze chingile cu care am fost încorsetați. N-a fost să fie aşa. Eu, ca pensionar, cum de obicei sunt optimist, am trăit cu speranța că tranziția nu poate fi veşnică, dar criza nou-născută, cu condițiile ei de austeritate, m-a adus cu picioarele pe pământ. Dar să facem puțin ”haz de necaz”: nu este vorba de picioarele de vers „operate”, când e cazul, de dr.Elis Râpeanu, ci de cele ale unui pensionar cu rotulele genunchilor fracturate şi operate, care „merge” înainte, orice s-ar întâmpla. Numai revista „Epigrama” poate fi afectată financiar privind editarea şi difuzarea ei, însă sperăm să depăşim perioada nefastă în care ne aflăm.

- *Aş fi vrut să mă alătur doamnei Silvia Popescu, căreia, de altfel, îi apreciez pledoariile, să vă urăm” La mulți ani” într-un glas şi să vă atenționez că prea vă pricepeți să existați şi să faceți din umor o inginerie savantă. De aceea astfel de scriitori devin incomozi, precum spunea ilustrul pesimist Cioran. Am dreptate, domnule Valerian Lică?*

- Am fost incomod la începutul exercitării profesiei de inginer, când scheciurile muzicale compuse şi prezentate, cu diverse ocazii, satirizau pe drept pe unii conducători din întreprinderea în care lucram. Acestea mi-au cauzat promovarea în funcție, primele de merit şi plecările în străinătate. Cu timpul, şarjele mele s-au axat pe o satiră generală, evitând atacurile la persoană, respectând, de fapt, sloganul părintelui epigramei, Marcus Valerius Marțialis, care spune: „Parcere personis, dicere de vitiis.”, motto-ul care se află şi pe frontispiciul revistei „Epigrama” şi de care, în principal, se ține seama.

- *Dacă am omis să vă întreb ceva despre umor, îmi puteți răspunde cu umor. Puneți ceva la cale? Premeditați vreo faptă editorială spre sfânta dezarmare a celor ce se aşteaptă mai puțin?*

- În ultima mea carte, „Licăriri spirituale”, este un catren intitulat „Liberul arbitru”, în care se spune: „Oricine are dreptul/Să fie prost. Preceptul/Are si paranteze:/Fără să abuzeze. Îi previn pe cititorii mei obişnuiți sau întâmplători, să nu abuzeze, pentru că intenționez să alcătuiesc o culegere de epigrame despre prostie şi n-aş vrea să se recunoască în aceasta.

- *În final, vă rog, o profeție despre soarta umorului românesc.*

- Nu sunt eu cel mai îndreptățit să fac asemenea profeție. Trebuie să apelați la critici sau la scriitori de renume. În ceeace priveşte umorul epigramei, aş avea de spus câteva cuvinte. În momentul de față, starea epigramei româneşti este bună. Uniunea Epigramiştilor din România are 25 cluburi/cenacluri, 250 membri activi, în țară sunt organizate 20 de festivaluri cu concursuri naționale de epigramă, în anul 2008 au fost publicate peste 55 volume de epigrame şi mixte, apar 14 reviste la nivel de cluburi şi revista „Epigrama, pulicație a UER, în trim.I, 2009 au apărut deja 15 volume de epigrame şi au avut loc 4 Festivaluri de epigramă, ş.a. Ceea ce ne îngrijorează este viitorul mai depărtat al epigramei. Majoritatea epigramiştilor sunt oameni de vârsta a treia, iar membrii mai tineri nu sunt atraşi în cluburi sau nici nu au cunoştință despre epigramă, existând pericolul iminent ca peste câțiva ani epigrama să dispară din viața

românilor. E nevoie ca publicul larg să cunoască epigrama adevărată, prin difuzarea atât a revistei „Epigrama”, cât şi a carților de valoare, prin librării şi centrele de difuzare a presei, pentru ca tinerii să cunoască şi să fie atraşi mai mult de epigramă. Dar pentru aceasta sunt necesare mijloace financiare mai mari, iar cluburile să-şi organizeze pepiniere proprii.

ION MĂLDĂRESCU

„GLOBALIZAREA ÎNSEAMNĂ PIERDEREA IDENTITĂȚII PERSONALE ŞI GEOGRAFICE”

- Domnule Ion Măldărescu, m-am bucurat să vă descopăr biografia, impresionanta dumneavostră biografie de plumb. Ce considerați că ar fi relevant să se ştie despre dumneavoastră?

- Sunt un om mărunt, asemenea miliardelor de pe această planetă, iar biografia mea nu este altceva decât o simplă şi comună poveste de viață.

„Relevant” nu este faptul că exist... poate doar că sunt suprasaturat de politică şi fals patriotism, de incompetența conducătorilor țării, de intoxicare şi de falsele valori, de comoditate şi de îndobitocire, de prejudecăți, de laşitate, de hoție... Din nefericire, „relevantă” ar mai putea fi constatarea tristă că în România, pentru cei „bogați în numărul anilor”, verbul „a trăi” se impune a fi înlocuit cu „a supraviețui”.

*- Domnule Ion Măldărescu, intrând direct în miezul dialogului, ce vă spune criza financiară mondială? **Este una reală sau este alimentată artificial de noii slujbaşi ai unei alte ordini mondiale?***

- Războaiele de agresiune ale imperiului numit USA, eşecurile războiului din Vietnam şi, ajungând în prezent, din Afganistan şi Irak, precum şi de generos mediatizata luptă împotriva terorismului au pregătit, cu exces de minuţie, declanşarea „evenimentului” apoi, la momentul oportun, l-au „plantat” pe terenul devenit fertil. Într-un fel, „criza” asta aduce tare mult cu fantomatica „gripă aviară” ce bântuia prin lume de colo colo şi de care sper că vă amintiţi. Atunci a fost o repetiţie pregătitoare pentru etapa pe care o trăim acum, ambele fiind cuprinse în acelaşi vast şi studiat scenariu .

Folosind drept pretext „terorismul”, tranzacţiile de peste 10.000 USD sau Euro au fost şi sunt monitorizate, însă atât timp cât încasarea de comisioane substanţiale a funcţionat, băncile americane au vândut, fără reţinere, asemenea de credite nesigure, iar administraţia s-a abţinut de la orice ingerinţă. Acum, când avalanşa a pornit, când şandramaua se clatină din încheieturi, bănci americane şi europene, de-a valma, dau faliment sau sunt naţionalizate.

Liderii institutiilor financiare ale lumii emit insistente şi repetate mesaje despre necesitatea stringentă de a se construi **„o lume nouă”** (parcă şi protagoniştii celui de-al treilea Reich promovau **„o nouă ordine”**, nu-i aşa? ***„Ein Volk, ein Reich, ein Führer!”***

Următoarea nouă ordine nu se vrea declarată „pentru o mie de ani”, ci pentru TOTDEAUNA!

La sfârşitul anului 2008, un înalt funcţionar al Băncii Naţionale a României, membru in Comitetul Executiv al Comisiei Trilaterale - (grup format din 300 de persoane proeminente în domeniile de afaceri, politică, intelectuali cu putere de decizie în cele trei mari centre Europa de Vest, America de Nord si Japonia), definea astfel „criza”

din România: *„Criza este ceva, ca şi cum ți-ai da singur foc la casă... Cine vrea, va putea înțelege ce vreau să spun!” ş...ț* iar în urmă cu câteva zile: *„Nu pot să scap de ideea de ciclicitate. Experiența şi senzația de deja-vu, tind să dea fluiditate întregului proces. S-ar putea să fim la sfârşitul unei epoci mai îndelungate şi începutul alteia. (…) Există, intr-adevăr, ceva ce va schimba definitiv lumea.”*

Un alt marcant economist român nu are nici un fel de rețineri, afirmând că *“piețele libere nu mai pot aduce soluții la probleme globale“.* Mesajul este clar: impunerea unui **“leadership global”** pentru soluționarea problemelor, pentru o „lume nouă” …

Asemenea apeluri au un accentuat impact emoțional, însă discursul falsifică realitatea în totalitate şi creează orizontul de aşteptare necesar pentru intervenția în forță a instituțiilor mondialiste. Comandamentele ocultei sunt amplasate în băncile mondiale, de unde dirijează operațiunile financiare, iar **ONU** (UN Headquarters), instrumentul de „oficializare” la nivel planetar.

Nimeni altcineva decât actualul sistem financiar-monetar mondial, sistem realizat şi intreținut de aceiaşi finanțişti, care acum se prefac disperați de soarta omenirii, au creat, în mod deliberat, criza actuală. Dacă aşa-numitele piețe libere au existat sau nu vreodată, de acum inainte, va pieri orice urmă a libertății economice.

„Vom avea de-acum înainte dominația banului internațional, impusă de străini; libertatea de muncă şi tranzacțiuni; teoria de luptă pe picior, în aparență egal, în realitate, inegal. Şi, în această luptă învinge cel pentru care orice mijloc de câştig e bun.” (Mihai Eminescu - Scrieri politice)

- Dar sintagma intrarea României în U.E. nu-i cumva o altă formă de servilism la o postmodernă „Înaltă Poartă”?

- Din păcate este vorba de ceva mult mai serios. Asistăm la transformări radicale şi bulversante pe toate planurile: economic, social, juridic, tehnologic, politic, procese în care societatea românească pare a fi lipsită în totalitate de reperele fundamentale care valorizează persoana umană, o protejează şi îi conferă demnitate.

În opinia mea, deosebirea dintre expansiunile Imperiului Roman, Campaniile lui Napoleon Bonaparte, blitz-krieg-ul celui de-al doilea război mondial si extinderea Uniunii Europeane constă doar în modalitatea de abordare. Scopul este identic: crearea imperiului european sau, dacă doriți o exprimare „modernă”, a unui superstat european. El face parte din programul globalizării agresive, programul creării de super-state-imperii: EUROLAND-ul - Uniunea Europeană, (NAFTA) North American Free Trade Agreement (Canada, SUA, Mexic) despre care Henry Kissinger spunea ca este: *“o piatra de temelie la construirea Noii Ordini Mondiale“* şi a unui similar mamut asiatic, creat în jurul Japoniei.

Înființarea lor oficială constituie o altă etapă inevitabilă, precursoare a declarării „Statului Planetar”, în care totul va fi controlat, în care nu va mai exista intimitate sau libertate. Noul imperiu va fi condus de superpotentații planetei, autoerijați într-un fel de „şefi de familii” şi autoinstalați confortabil în fotoliile guvernului mondial (deja existent), sub egida ONU (UN Headquarters) - instrumentul de „oficializare” la nivel planetar.

În privința servilismului, aveți dreptate: România a cerşit aderarea la UE, dar a şi ignorat autoritățile de la Bruxelles, neezitând să se prosterneze la picioarele Unchiului Sam. (Cele doua organizații aparent concurente, sunt, în realitate, elemente componente ale aceluiaşi sistem). În contrast cu situația de la noi, o țară mică a avut demnitatea şi curajul să înfrunte colosul, respingând prevederile controversatului Tratat de la Lisabona. Lecția de verticalitate a Irlandei, de ea este vorba, nu a căzut bine şi de aceea se doreşte ascunsă „sub preş”.

- Ne ia, încetul cu încetul, în primire şi globalismul pan-american, alt Big Brother. Mai e ceva de făcut?

- Întrebarea dvs. se mulează perfect pe subiect. Personal, nu agreez sintagma - „Big Brother” - mediatizată, aplicată şi mâzgălită prea des şi total neadecvat, cu inspirații „grafitti”. Cândva ne plăcea să ne mândrim cu Franța - „sora mai mare” a României, dar asta a fost însă demult, acum... Atunci aveam o „soră” mai mare, astăzi avem un „frate” mai mare... Astăzi nu numai că dansăm dupa cum ne cântă "orchestra" Ocultei Big Brother, dar mai arborăm şi o grimasă tâmpă...

Globalizarea inseamnă, pierderea identității personale şi geografice, anularea suveranității naționale, spălarea creierelor şi imprimarea unei noi ideologii în scopul dominării, a conducerii lumii, cu forța, de către unica putere: GUVERNUL MONDIAL.

De *„luarea în primire”* putem vorbi *„la trecut”.* Din păcate, după 1989, cu ajutorul „vătraielor” autohtone, tăvălugul globalizării a adus deja România în pragul falimentului, oferind condiții optime dezastrului

şi **„viitorului globalizat”** al omenirii.

- Ce-au făcut cu România conducătorii de după 1989?

- Răspunsul este pe cât de simplu, pe atât de dureros: conducătorii postdecembrişti, unii incompetenți, alții interesați doar de propriul profit material şi nu în ultimul rând, cei „avizați” - cu toții, nocivi şi cu influențe nefaste asupra viitorului României - au vândut aproape tot ce se putea vinde. Faptul că la nivelul anului 2009, la două decenii de la evenimentele decembriste, ponderea economică a României se situează la jumătatea celui mai prost an „ceauşist” (1989), demonstrează mai elocvent decât orice altă statistică.

După frustrări prelungite ale locuitorilor mioritici, „dictatorul” a lăsat țara fără datorii, ba chiar cu creanțe de recuperat şi o economie concurențială. „Postdecembriştii”, au deformat realitatea, au devorat economia României sistematic, cu lăcomia lăcustelor nesățioase şi au demolat-o ireversibil, pas cu pas.

NATO şi Occidentul ne-au pricopsit cu „beneficiile” războiului, împotriva Serbiei, respectiv ale embargoului impus, măsurile discriminatorii fiind aplicate, evident, în favoarea vest-europenilor... *„turcu' plăteşte!”* ...

Pentru că am adus vorba de războiul împotriva Serbiei, permiteți-mi o scurtă divagație: Madeleine Korbel Albright personal, fără a avea vreun scrupul, a influențat bombardarea Serbiei, transformată în poligon. Vă reamintesc cinismul „democrației” contemporane: pe bombele lansate în ziua de Paşti asupra oraşelor sârbeşti era scris “Paşte Fericit!“ După încetarea ostilităților, „aliații” nu au putut ierta şi uita faptul că sârbii le-au tras o mare păcăleală, „invitându-i să bombardeze

şosele din folie de plastic, tancuri, baterii de tunuri din carton sau din din lemn şi doborându-le cele mai moderne avioane.

Revenind la subiect, „aliatul” de conjunctură al României, SUA, după ce şi-a văzut sacii-n căruță, a spus României să-şi ia adio de la datoria irakiana. Fabricile, intreprinderile, uzinele „comuniste” au fost transformate în fier vechi, apoi „lichefiate” şi îndrumate spre buzunarele „îmbogățiților de război”, sau concesionate pe durata deceniilor în favoarea celor generoşi cu comisioanele...

Vastele rețelele de irigarții, cândva funcționabile şi eficiente, pe suprafațe cumulând mii de hectare fertile, s-au „volatilizat”, iar peste pământul Bărăganului şi al Olteniei bate astăzi vântul deşertizării.

A patra flotă comercială a lumii a „intrat la apă”, dispărând fără urmă, asemenea enigmaticului „Zbor 19” în raidul neterminat spre Bahamas, din „Triunghiul Bermudelor”.

Armata României, care cândva impunea respect, s-a metamorfozat, efectivul acesteia reducându-se, în prezent, la câteva regimente „profesioniste” de mercenari în slujba puterii mondiale. Restul este legendă.

România mileniului trei are datorii de peste 60 de miliarde de Euro şi, conform filmului „crizei”, guvernanții autohtoni bat la uşa cămătarului mondial FMI - demolatorul. (Privind retrospectiv, pe unde a trecut „alizeul” FMI, a lăsat în urmă sărăcia, lacrimile şi pustiul). *„Ubi solitudinem faciunt, pacem appelant!”* (Unde fac pustiu, ei numesc pace. Tacit, Viața lui Agricola)

Gafele politicii externe promovate de conducătorii noştri sfidează orice urmă de competență profesională, de rațiune ori de demnitate națională (Adrian

Cioroianu este, cred eu, un exemplu mai mult decât edificator).

În căutarea realizarii materiale pe alte meleaguri, românii au ajuns mână de lucru ieftină. Există state europene unde astăzi, buni şi răi, la un loc, românii sunt stigmatizați cu pecetea fărădelegii şi a crimei - numai **pentru că sunt români.** Păstrând proporțiile, la această situație şi-au adus din plin „contribuția" românii certați cu legea şi țiganii. (În ceea ce mă priveşte, sunt sceptic, mă îndoiesc că cea mai mare parte a țiganilor doresc integrarea reală în societatea civilizată, însă până una alta, în percepția străinilor, ei sunt tot români şi Vestul s-a săturat de matrapazlâcurile lor).

Mediatizați agresiv şi discriminatoriu la televiziunile şi presa scrisă din acele țări, (chiar şi prin mijloacele audio-vizuale din România), mass-media internațională omite relatarea, cu aceeaşi vehemență, a faptelor comise de criminalii şi violatoriii „băştinaşi", superiori numeric, dar... la ei acasă. Consecințele sunt dezastruoase.

- Dincolo de controverse şi prejudecăți, unde aşezați în istorie ziua de 23 August? Istoricii contemporani şi-au intensificat dezbaterile pe această temă.

- De teamă, puțini se încumetă să spună adevărul despre acea nefastă zi a românilor. Excepție fac câțiva istorici oneşti, cu coloană vertebrală verticală. Atunci când soarta războiului nu era încă hotărâtă, fostul suveran a trădat poporul român, a arestat, **în plin conflict militar,** pe conducătorul - de facto - al Oştirii Române şi l-a predat inamicului. *„Un mareşal al României şi primul ministru al țării au fost dați pe mâna*

inamicului cu aceeaşi uşurinţă cu care erau vânduţi odinioară negrii în târgurile americane.” (prof. univ. dr. Şerban C. Andronescu).

În cele ce umează voi reda câteva rânduri din volumul scriitorului Ştefan Dumitrescu, „Delirul”, (continuare a romanul omonim al lui Marin Preda): *„Aceia care l-au arestat pe Mareşalul Ion Antonescu, pentru că, în infantilismul lor, au crezut că pentru aceasta li se vor înălţa statui, au săvârşit una dintre cele mai mari ticăloşii. Ei s-au mânjit pentru totdeauna de sânge şi dezonoare”.*

Actul de la 23 August 1944, asumat direct de regele Mihai, dar ignorat de URSS - declararea unilaterală a armistiţiului, (de fapt o capitulare necondiţionată), s-a soldat cu consecinţe catastrofale pentru România: în intervalul 23 august - 12 septembrie 1944, au fost luaţi în prizonierat a un număr cuprins între 130.000 şi 170.00 de ostaşi şi ofiţeri români (menţiunea aparţine evidenţelor Statului Major al Armatei Române), puşi în situaţia de a nu se putea apăra. Dintre ei, puţini au mai revăzut locurile natale, cei mai mulţi pierind în minele din Dombas, în tundra siberiană sau în imensitatea gulagului sovietic. Aproape 100.000 de români au fost deportaţi (20.000 de români şi 72.000 de români de origine germană), 50% din efectivele a 19 divizii au pierit în luptele angajate alături de sovietici, la care putem adăuga pierderea libertăţii şi sovietizarea forţată a ţării.

„Procedându-se la arestarea mareşalului şi la capitularea întregii armate înaintea semnării oricărui armistiţiu, am pierdut baza juridică şi morală a apărării drepturilor României şi ne-am dezonorat singuri, iar mareşalul, în loc să fie tratat ca mareşalul Mannerheim al Finlandei, ca un erou, a fost considerat trădător şi criminal de război”. (Cornel Nistoroiu „Privire sub

coroană", Ed. Carpatia Press*).*

Regele Mihai **a trădat** România şi pe români, deschizând calea tancurilor sovietice şi facilitând instaurarea unui regim-marionetă, subordonat intereselor Kremlinului. Gurile rele pomenesc şi de posibile contacte ale fostului suveran cu serviciul secret sovietic (KGB), *„că nu degeaba i-a acordat Uniune Sovietică cea mai înaltă medalie" - Victoria - pe care nu o purta decât Stalin şi care nu mai fusese acordată decât lui Roosevelt şi lui Churchil".* Dacă acest detaliu „jenant" va fi cândva dat publicităţii, (după „desecretizarea" arhivelor fostului şi temutului KGB), va demonstra dacă este vorba de speculaţie ori de infamie.

Nu trebuie ignorat nici cadoul personal al lui Stalin: după predarea României „cu arme şi bagaje", ştiind că-i plac jucăriile cu motor, i-a trimis Regelui Mihai două avioane drept supliment...

La 23 august 1944, aliaţii au primit un cadou, pe cât de gratuit, pe atât de binevenit care, în opinia aceluiaşi Ştefan Dumitrescu, a fost: *„O palmă dată poporului român şi istoriei acestui neam. Un scuipat în obraz, pe care cotropitorul ţării l-a folosit în loc de ştampilă"*

Răsplata? România fost abandonată de aliaţi şi lăsată la discreţia aliatului din răsărit (vezi notiţa olografă a lui W. Churchill, cu acel 90%, transformat în 100%), iar la încheierea păcii, nu i-a fost recunoscut nici măcar statutul de ţară cobeligerantă. Consecinţele le suportăm şi astăzi.

Aniversarea împlinirii a 60 de ani de la terminarea războiului, „toată floarea cea vestită a întregului apus" s-a întâlnit pe coasta Atlanticului, în vreme ce fostul suveran a preferat vizita la Moscova, unde a primit de la „ţarul" Putin încă o distincţie, pentru acelaşi

motiv - recunoaşterea trădării. Opțiunea i-a aparținut.

- Dar evenimentul de la 1989?

- Mă bucură că ați folosit termenul de „eveniment”. Personal nu am agreat, încă de la început, de la spectacolul consumat în fața Palatului Regal şi de la acel Crăciun însângerat, cuvântul „revoluție”. Evenimentele din decembrie 1989 au făcut parte - fapt demonstrat - din acțiunile serviciilor secrete aparținând unor state puternice ale planetei, iar Bush-senior şi Gorbaciov nu au fost străini de inițierea şi punerea lor în practică. Cât ar fi fost Nicolae Ceauşescu de rupt de realitate, „inabilitatea” organizării acelui miting, din decembrie ’89, nu i-a aparținut. *„Agenturili străine”* şi personajele autohtone (unele chiar cu picior în ghips) şi-au spus cuvântul. *Atunci s-a produs „schimbarea”. Au căzut victime tineri „vinovați”, pentru că au crezut în himere.*

Episodul „România 1989” a fost un act dintr-o piesă. Asemenea altor împrejurări cruciale, aşa cum spunea marele Nicolae Iorga, România s-a aflat iarăşi şi iarăşi... *„la poarta furtunilor şi a trecerii oştilor...”*

- Libertatea atât de trâmbițată în țara noastră la ce e bună?

- LIBERTATEA? Care libertate?

Libertatea de a striga în pustiu, fără să te asculte nimeni? Este un fel de a te certa cu oglinda.

Libertatea celor puternici, de a nu respecta prevederile legilor?

Libertatea bătrânilor de a muri, pentru că nu le ajung banii pentru plata obligațiilor şi a medicamentelor

absolut necesare supraviețuirii?

Libertatea de a fi şomer?

Libertatea de a fi atacat de intruşi în propria locuință sau pe stradă, fără posibilitatea de a riposta în legitimă apărare?

Libertatea de a fi buzunărit fără milă de Statul Român prin taxe inrobitoare care, indirect, se varsă şi în conturile multimiliardarilor îmbogățiți peste noapte?

Libertatea acestora de a nu putea suporta regimul de detenție, în cazul când jafurile lor au fost dovedite juridic?

Libertatea de a vinde, bucată cu bucată solul şi subsolul României?

Mai pot fi enumerate încă multe alte asemenea „libertăți"... Oare la care din ele vă referiți?

Abuziva şi neconstituționala Hotărâre de Guvern nr. 31/2002 prin care a fost instituită cenzura oficială, impunându-se „tabu-ul" holocaustului, recenta Lege 298/2008, privind înregistrarea tuturor comunicațiilor cetățenilor români constituie dovezi că „dictatorul" şi hulita Securitate procedau timid în comparație cu actualii conducători ai României. Până şi americanii au protestat împotriva legii 298, având experiența lor proprie la acest capitol.

Există libertatea reală de a pleca în lumea largă. Unii au şi făcut-o deja, însă cu ce preț? Cu ce sacrificii? Să întrebăm românii cinstiți aflați în Italia.

Pentru că tot a venit vorba, România „liberă" nu mai este, de multă vreme, condusă de români...

O descriere uimitor de reală a libertății mileniului trei, de care ați amintit, aparține poetului nostru național.: *„Mita e-n stare să pătrunză orişiunde în țara aceasta, pentru mită capetele cele mai de sus ale administrației*

vând sângele şi averea unei generații… Oameni care au comis crime grave se plimbă pe strade, ocupă funcțiuni înalte, în loc de a-şi petrece viața la puşcărie… Funcțiunile publice sunt, adesea, în mâinile unor oameni stricați, loviți de sentințe judecătoreşti. Acei ce compun grosul acestei armate de flibustieri politici sunt bugetofagii, gheşeftarii de toată mâna, care, în schimbul foloaselor lor individuale, dau conducătorilor lor o supunere mai mult decât oarbă. Elemente economice nesănătoase, jucători la bursă şi întreprinzători şarlatani, se urcă, cu repejune, în clasele superioare ale societății omeneşti".

Nu vi se pare că slova „luceafărului" semănă mai degrabă cu un fel de „amintiri din viitor"?

- În cultură, cum s-a răsfrînt libertatea de după 1989? Petre Țuțea spunea că „libertatea e o frânghie agățată de cer - poți urca, participând la actul mântuirii tale, sau poți coborî în întuneric". Iată bipolaritatea libertății.

- Ați citat corect, contează doar de sensul vectorului.

Românii au avut, mai au încă, valori excepționale în cultură; din păcate, asemenea celei de care ați amintit, unele au trecut în altă dimensiune şi, cu excepțiile de rigoare, astăzi „întunericul" dă, deseori, frâu liber absurdităților culturale. Scandalurile provocate de expozițiile de „artă" (a se citi aberații made Zacusca-sexual ş.a.) la reprezentanțele Institutului Cultural Român de la New York şi de la Berlin aduc deservicii ireparabile imaginii României. Sfidând orice urmă a bunului şimț, directorul acestei instituții plătite pe banii contribuabilului român, într-o emisiune a unui post de televiziune a ridicat expunerea aberațiilor pornografice

la rangul de „succes imens”.

Împotriva intereselor româneşti şi spre sfidarea Constituției României, recent, bustului „Führerului” de la ICR i s-a acordat permisiunea de a rămâne pe „tron” pe o perioadă de încă patru ani. „Apa trece, reziduurile rămân...”

Autointitulata elită intelectuală deține astăzi monopolul culturii româneşti contemporane: Liiceanu, Pleşu, Patapievici, Ştefănescu, Alina Mungiu Pippidi, Dinescu, Cărtărescu... & Co, personaje care apar mult prea des pe ecranele televizoarelor. Această „genereție expirată” înainte de termen deține poziții cheie şi puteri decizionale economice în cultura românească. Peste ea „nu se trece”.

Se pare că frânghia lui Țuțea a permis „elitei” să coboare aşa de mult, încât s-a izolat complet de realitate; „iluminații națiunii” hibernează în clubul lor exclusivist, iar valorile autentice ale tinerei generații nu pot ocupa locurile meritate, pentru că mumiile stau lipite de fotoliile mai mult sau mai puțin „academice”.

După spusele unora, Mihai Eminescu nu mai este astăzi „la modă”, iar „înalta” înțelepciune a führerul de la ICR a decis: ”Eminescu reprezintă „cadavrul din debaraua românilor”. Vreme de zeci de ani scrisul doctrinar, alături de o considerabilă parte a operei poetului au stat întemnițate. Având o părere diametral opusă față de cea a autorul volumului „Politice”, mă simt obligat să redau câteva rânduri din scrierile, valabile şi astăzi:

„Peste tot credințele vechi mor, un materialism brutal le ia locul, cultura secolului, mână-n mână cu sărăcia claselor lucrătoare, amenință toată clădirea măreață a civilizației creştine. Shakespeare cedează în fața

bufoneriilor şi dramelor de incest şi adulteriu, cancanul alungă pe Beethoven, ideile mari asfințesc, zeii mor." (Mihai Eminescu).

Cui mă sfătuiți să dau crezare, „demodatului" Eminescu ori Führerului ICR?

Ultima aberație a salariaților acestei instituții plătite din banii contribuabilului român este „mândria" de a batjocori limba română, prin stimularea „îmbogățirii" ei abuzive cu ghiveciul româno-spaniol numit rumaniol.

După cum vedeți, ecoul „libertății" are numeroase reverberații dizarmonice în cultura românească actuală .

- Dar asupra învățămîntului românesc?

- Începând cu marele reformator al şcolii româneşti, Spiru Haret, sistemul românesc de învățământ a devenit unul dintre cele mai performante din lume. Chiar şi cu modificările nefericite din perioada de până în decembrie 1989, sistemul a funcționat. Dovada o constituie multitudinea performanțelor românilor răspândiți pe toate meridianele lumii, imediat după '89. Din nefericire, aşa numita şi mult trâmbițata reformă postdecembristă s-a dovedit a fi un fiasco total. Miniştrii Educației (?) au ordonat, după un amatorism dăunător şi rațiuni doar de ei ştiute, fel de fel de schimbări. Întregul sistem s-a deteriorat, bulversându-i pe elevi şi pe profesori, deopotrivă.

Profesorii sunt timorați, terorizați de „democrația" destrăbălării, de grija zilei de mâine şi, sine die, interesul lor pentru educarea tinerelor generații s-a diminuat. Cu puțină vreme în urmă, am fost şocat de răspunsul unui profesor „modern" la întrebarea mea: *„Domnule profesor, nu credeți că educația elevilor face parte din obligațiile*

cadrelor didactice?” Răspunsul lui a fost, pentru mine, stupefiant: *„Educație? Să-i facă măsa şi tacsu’. Eu predau doar specialitatea. Restul, nu mă interesează!”* Desigur, nu generalizez. Există numeroşi dascăli de elită, devotați profesiei lor, însă din păcate, mod de gândire menționat s-a instalat temeinic în şcoli. Rezultatul acestei politici nu poate fi decât „începutul sfârşitului” învățământului românesc.

Aş vrea să vă prezint şi aspecte din situația reală: chiar după decăderea regretabilă a sistemului educativ şi de învățământ, exodul românilor spre vestul Europei a demonstrat că absolvenții şcolilor româneşti sunt, ***încă***, mai bine pregătiți decât mulți colegii ai lor din „țările civilizate”. Iată două exemple edificatoare:

- Un copil de clasa a treia din România, are cunoştințe compatibile cu cele ale unui coleg din Italia aflat în clasa a cincea. Reîntors în țară, acelaşi elev care a frecventat clasa a cincea în şcolile italiene, este înscris în clasa a patra...

- La Sibiu, copiii germani, care şi-au însoțit familiile în România, până nu demult foşti elevi ai şcolilor din Germania, astăzi, prin forța împrejurărilor, elevi în şcolile româneşti s-au exprimat astfel: *„ş...ț este mai greu decât am crezut, dar cunoştințele şcolare sunt mult mai vaste, iar pregătirea este superioară celei din şcolile germane... regret că am venit aici abia acum... ”*

Quod erat demonstrandum!

- Informația cu caracter istoric național de toate gradele care circulă astăzi în societate satisface nevoia de cunoaştere a ***adevărului istoric****?*

- *„Istoria o scriu învingătorii!”* Aşa a fost fabricată - printre altele - şi istoria ultimei conflagrații

mondiale. Atunci când „înteresele... au cerut-o”, nu s-a făcut economie de vopsea neagră ori, după caz, busturile schimonosite au fost extrase din lada de gunoi a istoriei şi cățărate în poziții nemeritate, pe piedestale înalte.

Iată trei detalii istorice mai puțin cunoscute, cenzurate cu grijă şi ocultate astăzi, chiar mai mult decât înainte de 1989:

- Legătura intimă între Regele Mihai şi spioana internațională Dolly Chrissolegos - sensibilă atât la dolari, cât şi la mărci germane sau ruble - a fost o realitate de necontestat.
- Mareşalul Ion Antonescu a declanşat un război, justificat şi acceptat de întreaga populație a țării, pentru recuperarea teritoriilor răpite prin diferite înțelegeri între puternicii Europei. Anexele secrete ale Pactului Hitler-Stalin au fost ascunse cu meticulozitate, iar după război, mareşalul a fost condamnat la moarte, de un „tribunal” aservit Moscovei. Împreună cu alți trei martiri a fost victima unui veritabil măcel. Relativ recent, fără o mediatizare corectă, una din acuzațiile aduse guvernării Antonescu de către „Tribunalul Poporului”, cea de declanşarea războiului nejustificat împotriva Uniunii Sovietice a fost retrasă...
- Mătuşa fostului rege Mihai, Principeasa Ileana, o Hohenzollern-Sigmaringen, verişoara a reginei Elisabeta a II-a a Angliei şi căsătorită cu Arhiducele Anton de Habsburg era, în anii războiului, de o frumusețe tulburătoare. Castelana de la Bran, nu s-a ruşinat să adăpostească în propriul buduar, un dezertor din armata română - Emil Bodnăraş - fugit la sovietici pe vremea regelui Carol al II-lea. Legătura principesei, ca şi locația spionului sovietic erau cunoscute doar de regele Mihai,

de regina-mamă Elena, şi de Lucrețiu Pătrăşcanu. După arestarea Mareşalului Ion Antonescu, la 23 august 1944, Emil Bodnăraş a plecat de la Bran direct la Bucureşti, pentru a prelua arestatul.

Nu găsiți nimic relevant în aspectele prezentate?

- Ce puteți spune despre restituirea unor importante valori istorice naționale?

Încerc să conectez răspunsul la această întrebare cu o alta, precedentă: Citez din imbecilul (iertați-mi fie exprimarea) manual de istorie pentru clasa a XII-a, al editurii Sigma - 1999, aprobat de Ministerul Educției Naționale:

- *„Mihai Viteazul - Personaj preferat al istoricilor români”* (atât).

- *Decebal* - 46 cuvinte.

- *Ana Pauker* - 127 cuvinte.

- *Doina Cornea* - 155 cuvinte, fără a lua în seamă „importantele” personalități istorice în viață: *Andreea Esca, Cristian Tudor Popescu* sau *Ion Cristoiu*, prezentate in extenso de autorii manualului.

Sunt ignorate unele descoperiri de mare importanță pentru completarea istoriei naționale, numele unor personalități româneşti, vechi sau contemporane. Sunt promovate evenimente de minoră importanță pentru români, dar favorabile intereselor alogene:

- s-a parafat un tratat cu Federația Rusă, însă Pactul Molotov-Ribbentrop nu a fost reclamat ferm de partea română, iar anexele sale secrete sunt încă necunoscute integral),

- tezaurul depus la Moscova, în timpul primului război mondial, nu a fost restituit României. Ruşii au făcut

câțiva paşi de întâmpinare, însă din păcate, faptele dovedesc că tocmai România nu îl mai doreşte...

Qui prodest?

- Ce este nociv şi trebuie evacuat din istoria prezentului?

- Nociv sau benefic, elementul, evenimentul istoric a fost consumat. Din istorie nimic nu poate şi nu trebuie a fi „evacuat”. Pot fi aduse corecții în erorile constatate, în „rollerismele” fabricate, fie ele vechi ori de strictă actualitate. Se impune, în prealabil, o recercetare corectă, echidistantă a acestora şi o „atestare” oficială, altfel... nu mai este vorba de istorie, ci de o enumerare selectivă, dăunătoare şi abundând în intoxicări, în interesul politic al momentului.

- În final, cum vede Ion Măldărescu, viitorul?

- *„Îmi place să cred că nu sufăr nici de mania persecuției şi că nici nu văd pretutindeni doar complotişti şi comploturi*", însă constat că din nefericire, trăim în plin coşmar, iar viitorul îl văd în nuațe destul de cenuşii...

Fără voie şi fără posibilitatea de exprimare a opțiunilor, oamenii urmează fie transformați, într-un fel de mutanți. Amintiți-vă de filmele SF: REȚEAUA, ROBOCAP, TERMINATOR, DEMOLATORUL (le-am numit pe cele mai cunoscute). Creațiile scenariştilor şi ale regizorilor au prezentat o imagine foarte apropiată de cea a viitorului umanității.

De două decenii se urmăreşte cu obstinație distrugerea națiunii române pe diverse căi: biologic - vaccinuri infestante cu boli incurabile şi

alterarea ADN, iradiere controlată, intoxicare cu alimente toxice (stabilizatori, arome, E-uri ingerate în meniul zilnic). Intoxicare mediatică promoveaza un standard intelectual şi moral deplorabil, efectul ei sodându-se cu compromiterea identităţii umane şi alterarea ei, până la stadiul de subanimalitate. Spectacolul de circ mediatic servit din abundenţă în ultima vreme la posturile naţionale de televiziune şi în presa scrisă românească o demonstrează din plin.

Să fie o simplă coincidenţă faptul că după "agitaţia" vaccinului în SUA, însăşi Madeleine Albright a impus aplicarea vaccinului „Silvergard" (Gardasil), această bombă cu efect întârziat, adolescentelor din România?

Diferenţă între ceea ce se doreşte să perceapă populaţia manipulată şi intoxicată, astfel încât să primească noile „descoperiri" ca pe un act de progres tehnologic, cultural, civic sau de respectare a sistemului judiciar şi realitatea obiectivă este enormă.

Oculta mondială deţine un important potenţial uman şi tehnologic, ceea ce îi oferă certitudinea atingerii scopului propus, rapid şi eficient: **NOUA ORDINE MONDIALĂ.** Redau câteva argumente care pledează în favoarea celor afirmate:

David Rockefeller , "Patriarhul" acestei oculte, fondator şi membru pe viaţă (din 1954) în Consiliul de Conducere al Bilderberg Group, declara: la 5 iunie 1991, referindu-se la prestaţia presei "fidele" faţă de deciziile Bilderberg: *"Suntem recunoscatori conducerilor publicaţiilor The Washington Post, The New York Times, Time Magazine şi altor mari publicaţii ai căror directori au participat la intâlnirile noastre şi au respectat promisiunea lor de discreţie pentru ultimii 40 de ani. Ar fi fost imposibil pentru noi să dezvoltăm planul nostru*

global dacă am fi devenit subiecți ai luminilor presei în toți acesti ani, dar lumea este mult mai sofisticată si mai pregătită acum să inainteze spre o guvernare globală… ”

Acelaşi personaj rostea la 14 septembrie 1994, următoarea declarție, în Consiliul de Afaceri al Națiunilor Unite: *“ş...ț Aceasta fereastră de ocazii, în care putem construi o ordine mondială interdependentă, nu va fi deschisă pentru mult timp. Deja sunt forțe puternice care lucrează şi amenință să distrugă toate speranțele şi eforturile noastre de a ridica o structură rezistentă de interdependență globală.”*

George Sörös: *“Lumea are nevoie de o noua ordine mondiala şi vă avertizez că urmează o perioadă de puternică dezordine în întreaga lume.“* Se potriveşte, nu?

O declarație de strictă actualitate, aparținând aceluiaşi David Rockefeller, este mai mult decât edificatoare pentru zilele noastre: ***„Tot ce avem nevoie este o criză majoră, iar națiunile vor accepta Noua Ordine Mondială.”***

Un alt membru marcant al Grupului Bilderberg, Henry Kissinger susținea, contând pe naivitatea oamenilor: *„...dacă li s-ar spune că exista o amenințare externă (o invazie extraterestră, sau de ordin terorist), fie ea reală sau doar declarată, care ar amenința existența Americii ş...ț toate popoarele lumii ne vor ruga să îi scăpăm de aceasta nenorocire. Toate lumea se teme de necunoscut. Când le vom pune pe tapet acest scenariu, drepturile omului vor fi cedate de bunăvoie în favoarea garantării bunăstării şi a siguranței de către Guvernul Mondial“.* (Aş întregi imaginea cu “ştirile” despre posibilitatea existenței extratereştilor, emise aproape simultan de: NASA, Vatican şi MI 5, spre sfârşitul anului

2008). Tot lui Henry Kissinger îi aparţin cuvintele: ***"Depopularea trebuie să fie cea mai mare prioritate a politicii externe pentru lumea a treia".***

La nivel mondial au fost identificate noi tipuri de probleme, printre care se regăsesc: deteriorarea continuă a mediului, a atmosferei, creşterea demografică accelerată, dar şi caracterul limitat al resurselor naturale.

Exploatând acest raţionament, pe una din pietrele din Georgia (USA), monument ridicat de aceeaşi ocultă globalistă, există menţionarea că populaţia lumii nu trebuie să depăşească **500 de milioane!** Da! Am spus corect: **500 de milioane.** In acest sens indiferenţa birocraţilor însărcinaţi să contabilizeze, sec, "victimele colaterale", aminteşte de afirmaţia lui I.V. Stalin: *"Uciderea unui singur om este crimă; uciderea a câteva milioane, este simplă statistică!"*

Fără nici un fel de îndoială, există elemente reale în raţionamentul "iluminaţilor", dar şi numeroase fisuri, precum adevărul spus pe jumătate. Deşi comparaţia nu este un argument, cu un strop de îngăduinţă şi păstrând proporţiile, am putem compara situaţia populaţiei umane cu cea a câinilor vagabonzi din România: şi unii şi ceilalţi sunt prea numeroşi. Dacă incompetenţa autorităţilor autohtone nu a găsit rezolvarea problemei câinilor străzii, pentru oameni, una din soluţiile "iluminaţilor" este practicarea eugeniei, ca să nu amintesc de masacrele umane din diverse colţuri ale planetei, lăsate deliberat la voia întâmplării, *"libere să ucidă".*

Prin ignorare, participăm supuşi, la derularea unei evoluţii nefaste şi abil ocultate a umanităţii, la trecerea sub sclavie modernă a indivizilor umani prin: psihologia clasică, parapsihologia psihotronică, sistemul psihotronic nepersonalizat (telefonie mobilă, televiziune, radio,

industrie pornografică, promovarea homosexualității, etc.), sistemul psihotronic personalizat, cărți de identitate şi paşapoarte cu cip biometric, conținând: configurația tridimensională a capului, clona virtuală tridimensională a capului, amprenta facială, irisul, starea medicală, amprente prin sistemul cu multiple surse laser de încriptare şi spațializare tridimensională,. Toate acestea pot constitui surse de energie psihotronică a sistemului PSI.

Rezultatul final al aplicării sistemului descris se va materializa prin controlul total asupra subiectului uman, urmat de depersonalizarea şi/sau alienarea acestuia, de apariția bolilor neurovegetative şi/sau a celor mentale. Prin mijloace şi percepții subtile, starea de normalitate va putea fi substituită cu o alta de conştiința psihoafectivă şi intelectuală alterată, astfel încât orice inițiativă rebelă să fie anihilată din start.

Ce se întâmplă cu mult trâmbițatele drepturi fundamentale ale omului şi de încălcarea lor de către potentații planetei? Cât ştim despre actele anticonstituționale şi antidemocratice, care ne privează de libertatea şi intimitatea personală? Pot fi sfidate acestea prin ocultare? Sunt întrebări la care va trebui să răspundă fiecare dintre noi, până nu va fi prea târziu.

Despre DEMOCRAȚIE, Platon, preluat printre alții şi de Wilson Churchill, spunea: *„Democrația nu-i bună de nimic, însă nu avem altceva la îndemână!”* Deşi mă aflu într-o postură mult diferită de a celor doi - pe unul din ei am suficiente motive să nu îl simpatizez - mă văd obligat să le dau dreptate; chiar oculta mă obligă.

Intenția mea nu este aceea de a crea Imaginea dezolantă a unui viitor incert, ci de a conştientiza şi de a pune în balanță avantajele şi riscurile descoperirilor

ştiinţifice moderne, fără însă a ignora (pentru unii, aberantele, iar pentru alţii, realele) „Teorii ale conspiraţiilor”.

Realizarea fuziunii nucleare a oferit crearea de resurse uriaşe de energie, utilizabile în folosul umanităţii, dar a permis şi apariţia infernului numit bomba atomică.

Alegerea ne aparţine!

Nu intenţionez, nici aş avea competenţa să comentez aspectul “biblic” al celor prezentate. (Este regretabil că Sfântul Sinod al BOR a manifestat o atitudine ambiguă şi controversată. A omis să solicite autorităţilor anularea intenţiilor de trecere sub control şi de supraveghere a persoanei umane, în spiritul „NOII ORDINI”).

Al treilea război mondial, pe care deja îl trăim, are reguli şi arme noi. Pe *„câmpul de luptă mental”* fiinţa umană poate fi agresată psihotronic în esenţa ei şi există posibilitatea - aşa cum am amintit - modificării subconştientului pentru transformarea fiinţelor umane în mutanţi fără voinţă (desigur, exceptate sunt şi vor fiind doar „elitele”).

Desigur, pot fi invocate numeroase argumente, pro sau împotriva comentariului meu. Respect părerea altora, însă mi-am luat libertatea de a avea propriul raţionament şi propria părere. Acum, în al *douăsprezecelea ceas*, subscriu reflecţiei bufonului din piesa lui Shakespeare, „A douăsprezecea noapte”: *„Mai bine un isteţ nebun, decât un nebun isteţ!”*

Întrebări qvasiretorice: *Cine a investit* ***GUVERNUL MONDIAL*** *cu puteri decizionale privind soarta omenirii?* Oare ne găsim aproape de stadiul în care, asemenea civilizaţiilor dispărute, umanitatea a atins momentul autodistrugerii? ***QUO VADIS, UMANITATE?***

Un mesaj criptat către omenire îl poate constitui, lansarea, zilele trecute, a unei nave spațiale, al cărei scop declarat este căutarea unui alt loc în univers, capabil să ofere condiții de viață pentru supraviețuitorii pământeni...

Îi las pe cei mai abilitați decât mine să întregească sau să corecteze imaginea prezentată.

Mulțumesc Domniei Voastre, stimată doamnă Maria Diana Popescu, pentru deosebita amabilitate, ca şi cititorilor răbdători care au suportat dialogul până la capăt.

VASILE NOVAC
PROFESOR, DOCTOR ÎN ISTORIE, CERCETĂTOR

- Am sentimentul că în istoria prezentului s-a ajuns la un impas, un neajuns al determinărilor de mai înainte. Care este părerea dumneavoastră?

- Nu se poate vorbi de o istorie a prezentului, înțelegând prin prezent ultimii 30 de ani, deoarece conform Legii Arhivelor, cercetătorii n-au dreptul să studieze documentele din această perioadă. Dacă mai adăugăm câțiva ani necesari pentru arhivişti, să pregătească dosarele pentru studiu, câțiva ani pentru cercetarea şi editarea unor volume de documente, şi câțiva ani pentru alcătuirea studiilor şi cărților, este foarte probabil să cunoaştem istoria ultimilor ani doar peste o jumătate de secol. Dacă vă referiți, însă, la impasurile prezentului, ele nu sunt cu nimic mai deosebite de cele din trecut. Din păcate, pentru țara noastră, astăzi, ea pătimeşte de pe urma rupturilor teritoriale din anul 1940, din care n-a recuperat decât Ardealul de Nord. Altă chestiune dureroasă pentru noi este că după decembrie 1989 n-am profitat pentru a ne recăpăta o adevărată libertate şi democrație. Cei mai mulți au înțeles libertatea de a fura, de a jefui pe confrații lor, de a profita de situația de demnitar numai în folos propriu şi n-au înțeles ce practicau unii dintre înaintaşii noştri, mai ales din secolul al XIX-lea şi prima parte a secolului trecut, care-şi sacrificau uneori propriile privilegii, pentru a sluji

poporul. Ei credeau că sunt datori a lucra pentru țară, nu pentru a o jefui.

- Dincolo de controverse şi prejudecăți, unde, în ce cadre, ați aşeza ziua de 23 august astăzi?

- Ziua de 23 august 1944 trebuie tratată doar de către istorici, în raport cu adevărul istoric. Din păcate, foarte mulți vorbesc despre ea în raport cu anumite afinități sau prejudecăți politice. Pentru acel moment, acțiunea de la 23 august inițiată de regele Mihai I, dar pregătită, din punct de vedere militar, din anul 1943, de către generalul Aldea, (care l-a întrebat pe generalul Iosif Teodorescu, comandantul militar al Capitalei, care va fi atitudinea sa şi a trupelor ce le comandă într-un eventual conflict între Rege şi Mareşal; acesta i-a răspuns că va fi de partea Suveranului), a fost necesară pentru salvarea țării de la un dezastru militar. Pe această bază, în consens cu principalele partide politice: P.N.Ț., P.N.L., P.S.D. şi P.C.R., Regele a hotărât încheierea războiului cu aliații de către Ioan Antonescu şi, în caz de refuz, arestarea acestuia şi formarea unui nou guvern, care să înceteze ostilitățile împotriva Aliaților. Ceea ce uită unii comentatori ai actului de la 23 august, care aduc în discuții chestiuni de foarte scurtă durată, este faptul că Aliații deciseseră ca soarta României, ca şi a altor țări din sfera de influență germană, să fie capitularea necondiționată. Orice atitudine politică ar fi avut Regele sau şefii partidelor politice, indiferent de încercările acestora de a trata cu Anglia şi cu S.U.A., aceştia stabiliseră că țara noastră va intra în zona de influență şi ocupație sovietică. De altfel, începând din august 1944, aşa-zişii Aliați, la Bucureşti, se reduceau la

reprezentantul Uniunii Sovietice. Istoricii marxişti români considerau actul de la 23 august ca fiind înfăptuit în primul rând de Partidul Comunist Român, care avea atunci circa 1000 de membri şi nu era cunoscut, şi ca începutul Revoluției Populare, cu două etape: una de la 23 august 1944 la 30 decembrie 1947 - zisă etapa desăvârşirii Revoluției Burghezo-Democratice -; alta, începând cu 30 decembrie 1947 - etapa Revoluției şi construcției Socialiste. În fond, de la 23 august 1944, a început epoca ocupației sovietice, care şi-a impus propriul sistem politic şi care a trecut imediat la distrugerea întregii civilizații româneşti, începând cu lichidarea elitelor: politice, militare, eclesiastice, economice, cultural-ştiințifice etc. Alături de aceste elite, închisorile comuniste cu cel mai draconic sistem de tortură au fost pline şi cu foarte mulți muncitori şi țărani, în numele cărora comuniştii îşi instalaseră dictatura.

- Informația cu caracter istoric național de toate gradele, care circulă astăz,i satisface în mare măsură nevoia de cunoaştere a adevărului istoric?

- Aş zice că da. Lăsând la o parte sintezele de Istoria Românilor ale lui Alexandru D. Xenopol, în douăsprezece volume şi ale lui N. Iorga, în zece volume, în anul 1964, Academia Română a editat patru volume, care s-au oprit, din nefericire, la Războiul de Independență, dar în ultima vreme, tot Academia Română a publicat, până în prezent, opt volume care se opresc la anul 1940, dar acțiunea este în derulare. Pentru popularizare, adică pentru marele public, au apărut în ultima vreme o serie de lucrări, din care amintim doar „O istorie sinceră a poporului român”, a lui

Florin Constantiniu. Se continuă publicarea a numeroase izvoare istorice. Poate, dacă ar fi mai multe fonduri, ritmul editării acestor documente ar putea fi mai alert. Afară de meritele majore ale Academiei Române în editarea de tratate şi documente de importanță națională, i-am putea reproşa că nu este destul de incisivă cu guvernanții, fie pentru a obține mai mulți bani, fie să ceară restituirea uriaşei averi pe care a avut-o până la confiscarea ei de către comunişti, cu care ar putea să desfăşoare o activitate ştiințifică şi publicistă mult mai bogată.

- Observatorii străini cred că după atîția ani de altfel de regim, țesutul social al poporului român este atît de vătămat, încît are nevoie de generații, ca să se refacă. Punctul dumneavoastră de vedere care ar fi?

- Cred c-ați vrut să spuneți 45 de ani, dacă v-ați referit la perioada comunistă. De când omenirea a intrat în epoca civilizației, fie că e vorba de antichitate, de evul mediu sau de perioada modernă sau cum clasifica istoriografia marxistă epocile istorice: sclavagism, feudalism, capitalism, esența acestor civilizații a fost proprietatea privată. Comunismul a desființat această proprietate, atât la sate, cât şi la oraşe şi, în consecință, au dispărut vechile structuri sociale. Reapariția proprietății private va duce, în mod firesc, la apariția a noi structuri sociale bazate pe această structură economică. Noua structură socială este, deci, în refacere, şi ea se va dezvolta paralel cu proprietatea privată. Nu cred că este nevoie să aşteptăm câteva generații. Viitorul ne poate oferi şi surprize. Oricum, țărănimea nu va mai fi şi nici nu este bine să fie ceea ce a fost în trecut. Satul va rămâne, dar va fi modernizat.

- Ce ne puteți spune despre restituirea unor importante valori istorice naționale?

- În tratatele sau lucrările de istorie, cu puține excepții, s-a spus de foarte multe ori adevărul. Principala falsificare se făcea prin omitere. Erau anumite subiecte pe care nu avea nimeni voie să le cerceteze şi, mai cu seamă, să le publice. Vom cita doar câteva: Monarhia Română, Basarabia şi Bucovina, oameni politici români moderni care au fost în conflict sau lichidați de comunişti, ca liberalii, în frunte cu Brătienii sau național-țărăniştii, în frunte cu Iuliu Maniu şi Ion Mihalache, lichidați în închisorile comuniste. Despre legionari se putea vorbi doar anatemizându-i. În ultima vreme, se poate vorbi deschis despre orice subiect de natură politică, economică, culturală; se poate publica orice despre aceste valori naționale, fie politicieni, militari, oameni de ştiință, scriitori, care-au fost în țară, în închisori sau în exil. Personal, cunosc câteva reviste, din care citez doar două: „Arhivele Totalitarismului” şi „Memoria gândirii arestate”, care tratează numai despre foştii deținuți politici sau despre luptătorii din munți cu arma-n mână împotriva comunismului şi ocupației sovietice.

- Să vorbim, vă rog, despre activitatea de cercetare şi despre lucrările pe care le-ați scris.

- Activitatea mea de cercetare ştiințifică a fost subordonată profilului şi nevoilor instituțiilor în care am lucrat, şi mai ales muzeelor din Goleşti şi din Piteşti, la care am slujit mai multă vreme. La Goleşti, m-am ocupat de istoria familiei Golescu şi a relațiilor acesteia cu alte personalităşți ale vremii, cum ar fi: Brătienii, Ion Ghica,

Ioan Bălăceanu, Cristian Tell, generalul Gheorghe Magheru etc., precum şi despre aspecte istorice şi etnografice legate de viticultura şi pomicultura din România. La Piteşti - profitând de existenţa Arhivelor Istorice Militare Române în municipiul nostru - am făcut o evidenţă a tuturor ofiţerilor activi ai armatei române născuţi în fostele judeţe Argeş şi Muscel şi am publicat două volume despre generalii născuţi în Câmpulung şi alte două volume despre generalii născuţi în Piteşti. Alte cărţi publicate până la ora actuală: „File din istoria Argeşului” şi „Mari personalităţi argeşene”. Am mai publicat studii şi articole despre lupta partizanilor împotriva comunismului sau despre diferite aspecte ale vieţii economico-social-politice şi culturale din Argeşul secolului al XIX-lea şi al XX-lea.

- Ce nu s-a spus şi consideraţi că în această libertate atît de mult trîmbiţată trebuie să se ştie?

- La noi, libertatea cuvântului s-a dovedit a fi fost, în ultima vreme, nemărginită. Nu de libertatea cuvântului ne putem plânge. Toţi cei care au avut putinţă şi-au editat reviste sau ziare, au format posturi de televiziune, unde şi-au expus părerile sau şi-au apărat interesele. Probabil că sunt mulţi care nu pot beneficia de aceste posibilităţi. Cred că cel mai grav lucru este că noi vorbim prea mult şi realizăm prea puţin. Atât în fotbal, ca şi în politică, se discută prea mult. Să luăm exemplul fotbalului. Ne bucurăm să urmărim un meci de fotbal de circa două ceasuri, dar ni se pare puţin relevant şi interesant să asistăm la câteva ore de discuţii televizate, unde interesează dacă un oarecare jucător a fost sau nu într-o poziţie neregulamentară. Discuţiile nesfârşite despre

fotbal sau politică ar putea fi restrânse în favoarea unor emisiuni cu caracter cultural.

- Cum vedeți România printre imagini ale viitorului? Poate fi vorba despre o Românie în hotarele vechi?

- Sunt foarte optimist în privința viitorului României, având în vedere că, mai ales după intrarea în U. E., conducătorii noştri vor fi siliți să acționeze conform normelor europene, iar producătorii de bunuri materiale vor trebui să se modernizeze, să acționeze conform cerințelor europene sau să-şi găsească altceva de lucru. La a doua parte a întrebării, pot să sper că da. Acum câteva decenii, când mi s-a pus această întrebare, am răspuns că Basarabia va fi a noastră, când Ucraina va fi independentă. Ucraina a fost independentă, dar Basarabia n-a fost a noastră, fiindcă nici românii din dreapta Prutului, nici cei din stânga Prutului n-au cerut-o la timpul potrivit. S-a pierdut un moment politic important, după dizolvarea U.R.S.S-ului, când Estonia, Letonia şi Lituania au devenit independente pentru că au vrut-o şi au cerut-o, şi nimeni nu le-a împiedecat. După denunțarea tratatului Ribbentrop-Molotov, preşedintele Ion Iliescu, în loc să ceară alipirea Basarabiei la România, s-a grăbit să meargă la Moscova şi să încheie un tratat „de bună vecinătate”, ceea ce însemna cedarea Basarabiei, fiindcă granița atunci era pe Prut. Acest lucru n-a îndrăznit să se facă nici la capitularea necondiționată din 1944, când tratatul s-a numit „de prietenie şi asistență mutuală”. Sperăm ca ocazia să se ivească mai curând şi să ştim s-o folosim.

- Ce nu este relevant şi trebuie înlăturat din istoria prezentului?

- Avem nevoie de oameni cinstiți, harnici, demni, serioşi şi cu dragoste de semeni. Trebuie să renunțăm la: minciună, lene, corupție, invidie, mândrie şi să ne apucăm de treabă, văzându-ne lungul nasului, renunțând la fudulie.

- La ce lucrați în acest moment şi ce proiecte cu bătaie imediată aveți?

- Pregătesc, în colaborare, două volume despre ofițerii activi ai Armatei Române născuți în Argeş şi am sub tipar, în speranța ca la sfârşitul acestui an sau în primul trimestru al celui viitor, să-mi apară două cărți: „Biserica Mavrodolul”, în colaborare, şi „Generali Argeşeni”.

FILOFTEIA PALLY
DIRECTOR LA MUZEUL VITICULTURII ŞI AL POMICULTURII GOLEŞTI-ARGEŞ

„AM PLEDAT ÎNTOTDEAUNA PENTRU PREVENIREA ÎMBOLNĂVIRII MONUMENTELOR”

- *Pentru început, vă rog, cîteva repere istorice ale locului...*

- Muzeul Goleşti are o istorie specială, asemenea celor care au trăit aici, cu obârşia în Legea nr.296/7 iunie, 1939, promulgată prin IDR sub nr.2337 din 1939 şi publicată în Monitorul Oficial, p.1, nr. 129, din 7 iunie 1939, prin care se declară de utilitate publică şi în interes cultural-național exproprierea imobilului proprietatea moştenitorilor Golescu, proprietate care devine Muzeul Dinicu Golescu, amplasat în Casele Mari, împreună cu parcul, situat în comuna Goleşti, județul Muscel. Proprietatea indiviză a moştenitorilor Golescu cuprindea, atunci, suprafața de 3ha şi 9071mp, cu toate construcțiile aflate pe teren, după schița de plan, întocmită de Serviciul Tehnic al Ministerului de Interne. Prețul oferit şi plătit de Ministerul de Interne, pentru expropriere, este de 1 000 000 de lei, imobilul intrând în patrimoniul Ministerului Cultelor şi Artelor, Comisia Monumentelor Istorice, în vederea organizării unui muzeu istoric cu numele cărturarului Dinicu Golescu. Istoria instituției are pagini întunecate,

evocate de istoricul George Fotino, în seria de conferințe radio la începutul anului 1940, despre Zinca Golescu şi despre Casa Goleştilor din Muscel sau în scrierile sale: „Casa din Goleşti este astăzi paragină şi pustiu. Pe acoperişul sub care au trăit odată oameni care au crezut, au iubit, luptat şi izbândit şi care au adăpostit cândva pe republicanii din Goleşti, pe acoperişul, astăzi fără fumuri, îşi au cuibul credincioasele berze. Acareturile s-au prăbuşit, bolțile băii turceşti, câte au mai rămas, stau gata să se surpe. Din grădina romantică a lui Alexandru Albul n-au mai rămas decât găvana şi movila. Vitele satului pasc în parcul vraişte." Urmare a demersurilor sale, cu sprijinul iluştrilor George Minescu, director al Institutului Național al Cooperației şi arh. Horia Teodoru, George Fotino a sensibilizat opinia publică, determinând salvarea, restaurarea ansamblului feudal de la Goleşti, între anii 1942-1943. „Cât m-am frământat să scap de la pieire vechea şi boiereasca aşezare din Goleşti – scria George Fotino, în 1943. Cât m-am zbuciumat să redau vieții atât de glorioase ruine! Casa cea mare şi-a ridicat acoperiş nou din şiță măruntă, cum fusese odată. Zidurile au fost îndreptate. Odăile mari şi-au adunat iarăşi podoabele. Portretul Zincăi Golescu împodobeşte iarăşi albul peretelui din salonul cu jilțuri de catifea. Chipul Marelui Ban Radu Golescu, al lui Dinicu şi Iordache Golescu, chipurile tuturor din neam se află iarăşi la locşorul lor, prezidând la reînvierea unei lumi. Căsuța de la intrare, în care se întemeia cea dintâi şcoală de învățătură românească, este ridicată iarăşi din năruială. Ce minunat lucru să mai poți zidi într-o asemenea vreme ca a noastră!". Pentru a doua oară, conacul a renăscut, ca unul dintre cele mai interesante muzee, cu o traiectorie a evoluției ascendentă. Între

anii 1960-1961, au fost făcute reparații în vederea deschiderii; în 1962, a Secției de Etnografie şi Artă Populară a Regiunii Argeş; în 1963, a Secției de Pedagogie, în localul Şcolii Slobode Obşteşti a lui Dinicu Golescu, în care au predat iluştrii cărturari Aaron Florian şi Ion Heliade Rădulescu. Din anul 1966, la Goleşti se pun bazele unui muzeu republican, care să reflecte ocupațiile românilor, viticultura şi pomicultura. Pentru înființarea şi dezvoltarea acestei noi secții, la Ministerului Culturii s-a organizat un prestigios colectiv de specialişti, dintre care îi menționăm pe: Ion Drăguț, Paul Petrescu, Paul Stahl, Gheorghe Focşa, Boris Zderciuc, Georgeta Stoica, Paul Niedermaier, Ion Chelcea, I.C.Teodorescu, Ştefan Teodorescu şi Constantin Iliescu, directorul de atunci al Muzeului de la Goleşti. Proiectul de sistematizare a sectorului de etnografie în aer liber a fost realizat de arhitectul Paul Niedermaier, azi membru al Academiei Române. Primul criteriu al reprezentării expoziționale l-a constituit reflectarea specificului fiecărei provincii istorice, coroborat cu criteriul geografic al zonelor de proveniență. S-a stabilit ca fiecare ansamblu să redea complexitatea economică şi culturală a comunității de referință. Prin toate lucrările auxiliare, s-a urmărit crearea unui tot organic, subordonat necesităților tipic muzeistice, ceea ce presupunea realizarea esteticului prin potențarea valorii exponatelor, prin gruparea corespunzătoare a unităților. În acelaşi timp, vizitatorul era discret ghidat, sugerându-i-se, cu delicatețe, direcția de continuare a circuitului, devenind receptiv la mesajul exponatelor, care vorbesc, în ultimă instanță, despre înțelepciunea omului simplu. Muzeul în aer liber de la Goleşti s-a dezvoltat treptat, de la ritmuri foarte alerte, din perioada anilor 1966-1971, la ritmuri

lente, uneori abia sesizabile.

- Care sunt problemele pe care le ridică un muzeu în cultura română?

- Muzeele din România funcționează pe baza unei legislații de inspirație europeană, Legea 311/2003 fiind unul dintre pilonii fundamentali. Ea reglementează definiția muzeului ca instituție publică de cultură, aflată în serviciul societății, care colecționează, conservă, cercetează, restaurează, comunică şi expune, în scopul cunoaşterii, educării şi recreării, mărturii materiale şi spirituale ale existenței şi evoluției comunităților umane, precum şi ale mediului înconjurător. Funcțiile principale ale muzeului vizează: constituirea, conservarea şi restaurarea patrimoniului muzeal; evidența, protejarea, cercetarea şi dezvoltarea patrimoniului muzeal; punerea în valoare a patrimoniului muzeal în scopul cunoaşterii, educării şi recreării. Statul, prin autoritățile administrației publice centrale şi locale, protejează muzeele, garantând libera funcționare şi dezvoltare, acordând sprijin financiar şi logistic, conform legii. Coordonate ideale, care ar trebui să soluționeze problemele de conservare, dezvoltare şi valorificare ale instituțiilor muzeale, patrimoniul lor însemnând avuție națională, marcă românească de prestigiu. Însă, resursele financiare sunt întotdeauna mai mici decât nevoile, instituțiile de cultură, în general, aflându-se la baza piramidei de priorități. Şi acum, în secolul al XXI-lea, suntem întrebați despre rentabilitate şi profit, suntem abordați în termenii economiei de piață, ca şi când totul s-ar raporta la bani. Am citat definiția muzeului, pentru a înțelege că, fără muzeu, fără şcoală, fără instituții care determină pe

termen lung destinul unui neam, istoria noastră ar fi nesemnificativă, contribuția culturală la sistemul de valori universale ar fi desconsiderată, ceea ce ne-ar exclude, ca partener onorabil din sistemul axiologic al lumii. După o lungă perioadă de privațiuni, de sărăcie materială şi financiară, lista urgențelor noastre cuprinde: activitățile de reparare a monumentelor istorice şi de arhitectură țărănească şi lucrările de investiții şi modernizare, care să ridice standardele de expunere, de valorificare expozițională şi de divertisment. Muzeul Goleşti este unul special, cu tematică vastă, enciclopedică, ceea ce complică modalitățile de rezolvare a problematicii cotidiene şi de perspectivă. Ansamblul feudal din secolele XVII-XVIII, singurul ansamblu laic feudal fortificat din Țara Românească, are un anume specific de restaurare şi valorificare; satul românesc din secolul al XIX-lea, care cuprinde peste 150 de monumente de arhitectură țărănească, are alte nevoi şi dificultăți. Toate presupun finanțare consistentă, permanentă, întârzierea agravând, uneori, ireversibil, starea de sănătate a patrimoniului.

- De cînd vă aflați la conducerea instituției, cît de mult comportă acest lucru?

- Am pledat întotdeauna pentru prevenirea „îmbolnăvirii” monumentelor. Ele pot fi asemănate cu organismul uman. Costă mai puțin să previi, decât să tratezi! Au fost mulți ani de austeritate pentru muzeu. Abia din toamna anului 2005, abordarea relației cu o instituție de importanță națională, cum este muzeul nostru, s-a făcut cu o evidentă responsabilitate. Am reuşit să salvăm baia turcească, monument istoric din

secolul al XVIII-lea, refăcându-i cupola, cornişa şi fațadele, şi redând-o, după 5 ani, circuitului de vizitare. Am demarat restaurări la acoperişurile construcțiilor din cadrul ansamblului feudal şi la aproape o treime dintre gospodăriile din muzeul în aer liber, care au rezolvat efectele infiltrațiilor pluviale. De peste doi ani se lucrează într-un ritm alert la construcțiile-monumente (sunt peste 150), clasate la grupa A, se modernizează aleile, confortul de vizitare, se diversifică gama de servicii culturale, muzeul de la Goleşti fiind omniprezent în viața comunității argeşene (şi nu numai).

- *Ce cuprinde patrimoniul muzeului?*

- Patrimoniul instituției este format din totalitatea bunurilor, a drepturilor şi obligațiilor cu valoare patrimonială, cuprinzând bunurile clasate în patrimoniul cultural mobil (respectiv, bunuri cu valoare excepțională, din diverse categorii tematice), bunuri cu valoare deosebită (categoria fond), precum şi bunuri imobile de valoare excepțională - e vorba de monumente istorice clasa A - cuprinse în Lista monumentelor istorice .

- Dacă ar fi să puteți amenda Legea muzeelor şi a colecțiilor publice, ce modificări ați aduce?

- Aş pune în valoare rolul de tezaur al muzeului coroborat cu cel educativ, ca piloni de rezistență, fundamentali, în strategia de formare a tinerelor generații, cu garant în evoluția societății româneşti. Avem probleme în această direcție; decelarea între valoare şi pseudo-valoare nu este punctul nostru forte. Dinicu Golescu vorbea, la începutul sec. al XIX-lea, despre

măsurarea bogăției prin cultură, prin ştiință, indicatori veritabili de progres social. Aş aborda rolul muzeului, ca fiind instituție fundamentală. Din păcate, el nu reprezintă, în viața românească, decât o opțiune facultativă, de suflet, pentru persoane elevate, care se raportează la spirit, oameni cu o educație aleasă , bazată pe un sistem sănătos de valori. Priviți cu atenție viața politică din România, ascultați coloana sonoră manelistă care răzbate prin ferestrele apartamentelor vecine, urmăriți succesul exploziv al telenovelelor sau emisiunilor de râsu-plânsu (nu le mai numesc , nici măcar atât nu merită) şi veți înțelege că educația unui popor trebuie asumată cu responsabilitate, dacă vrem să fim respectați. Să începem cu şcoala şi cu muzeul; să le transformăm în coloana vertebrală a aspirațiilor noastre. Altfel, vom rămâne la statutul de căpşunari ai Europei. Şi, credeți-mă, putem mai mult, este suficient să vrem.

- Ce puteți spune despre concepția de muzeu modern şi muzeu postmodern?

- Mințile luminate ale domeniului se zbat să găsească variante atractive, pentru ca muzeul să devină o instituție populară. Cât de accesibil poate fi patrimoniul muzeal? Cât de tangibil? Care sunt orele cele mai potrivite pentru vizitarea muzeului? Cu sau fără taxe? Care este proporția ideală dintre informare şi divertisment, dintre programele teoretice şi aplicațiile practice? Întrebări pentru care se propun alternative optime. Totul se măsoară în numărul mare de vizitatori, în atragerea categoriilor eterogene de public, de tip familial, impactul cu o astfel de celulă socială având, se pare, efect pe termen lung. Muzeul trebuie să găsească mesajul cel

mai bun către publicul larg, fără a pierde calităţile elitiste ale limbajului. Lucrurile sunt diferite de la o ţară la alta, de la o zonă la alta, vizita la muzeu trebuind a deveni o formă de tradiţie, o cutumă, integrată în sistemul juridic al obştii, în categoria ritualurilor sacre. Ca orice tradiţie, ea trebuie cultivată cu grijă, cu tenacitate, cu răbdare şi încredere. Arborii făloşi sunt seculari...

- Despre activităţile pe care le organizaţi în instituţie, vă rog, cîteva cuvinte...

- Muzeul Goleşti şi-a diversificat activităţile, în relaţie cu diversitatea tematică a instituţiei. În domeniul constituirii patrimoniului, suntem într-un efort contra cronometru, muzeul satului românesc având zone pomicole şi viticole importante, nereprezentate încă, iar ritmul de modernizare a satului românesc este mai alert decât resursele noastre financiare. În această vară vom cerceta şi negocia gospodării din Satu-Mare, Iaşi şi Bihor; vom achiziţiona interioarele şi inventarul gospodăriei din Ţara Zarandului, în toamnă, gospodăria urmând a fi inaugurată. Conservarea şi restaurarea este o activitate cotidiană, structurală. Derulăm programe de pedagogie muzeală, tabere de artă populară, spectacole artistice, expoziţii de colecţie, simpozioane, conferinţe tematice. Valorificarea ştiinţifică a cercetării o facem în cadrul sesiunilor anuale de comunicări ştiinţifice, organizate în fiecare toamnă, sesiuni care au ajuns la ediţia cu numărul 40 şi la care participă peste 150 de cercetători ştiinţifici, cadre universitare, muzeografi şi conservatori din ţară, cu acest prilej editându-se revista de studii şi comunicări ştiinţifice MUSEUM. Menţionăm şi târgurile anuale de meşteri populari, festivalul multietnic,

expozițiile temporare, simpozioanele dedicate temelor de interes național (arhitectura, conservarea, rolul femeii în istorie, muzeul post-modern etc.)

- *Care sunt necesitățile instituției la ora actuală?*

- Multe şi, toate, prioritare: restaurarea Ansamblului feudal al Goleştilor - conacul, zidurile, turnurile de apărare, parcul cu lacul – deziderate cu adânci rădăcini; suntem datori față de memoria Goleştilor să redăm strălucirea de odinioară a curților boiereşti, a locurilor de referință istorică, socială, culturală pentru cei de astăzi şi pentru cei de mâine. Apoi, nu trebuie neglijată partea de divertisment a ofertei muzeale, funcție pe care o putem asigura prin construirea unui han turistic, cu profil mixt, coordonatele istorice ale edificiului (a existat, în secolul al XVIII-lea, Hanul Rosu al Banului Radu Golescu), dar şi cele care țin de viața tradițională a societății rurale româneşti. Un astfel de obiectiv ar răspunde foarte bine tendinței eterne de „întoarcere la natură”, tot mai actuală în lumea informatizată în care trăim. În Occident nu mai există muzee fără o ofertă aplicativă, care să inducă informația prin includerea vizitatorului în atmosfera epocii de referință, un fel de cunoaştere prin implicare şi comunicare cu mediul. Toate acestea înseamnă costuri semnificative, dar ele vor aduce, în timp, uriaşe beneficii, nu doar pentru instituție, ci pentru întreaga comunitate, competiția mondială derulându-se în acest plan, al consumului de cultură. Zonele industriale, agricole, de conflict – toate au fost definitiv delimitate; sunt, aş spune, imuabile. Polarizarea pe turism cultural este un proces în plină desfăşurare. Mai avem timp (nu prea mult, atenție!) să intrăm în acest sistem onorabil şi cu un

uriaş potenţial. Depinde cât de implicaţi, de responsabili şi înţelepţi putem fi. Avem toate condiţiile naturale şi istorice, de o valoare indiscutabilă. Sper să nu ne ratăm şansa, sper.

- Dar priorităţile?

- Toate sunt prioritare. Nu avem timp să le ierarhizăm, piramida valorilor mai trebuie întoarsă, timpul curge ireversibil, nu e vreme de deşertăciuni faustiene, gen „opreşte-te clipă!”. Partea de civilizaţie ţărănească se dovedeşte tot mai atractivă; satul românesc a devenit nostalgie şi tot mai mulţi simt că „veşnicia s-a născut la sat”. Satul de la Goleşti vibrează, trăieşte în fiecare clipă, loturile de viţă de vie, livezile de pomi fructiferi, animalele domestice din curţi, grădinile de zarzavaturi, aleile cu muşcate şi garoafe, oamenii care îngrijesc pământul şi repară construcţiile cu tehnici tradiţionale, totul respiră ţărăneşte, curat, sănătos, aproape idilic. Dar nici ansamblul feudal nu este mai prejos. El dă o altă dimensiune societăţii româneşti, ilustrând evoluţia culturală a unui popor confruntat cu o istorie aspră, care l-a aşezat la marginea Occidentului, să stea în calea căutătorilor de bogăţii, să lupte pentru fiecare crâng şi moşie, salvând, astfel, liniştea marilor popoare europene, care au putut să-şi ridice palate graţie sacrificiului mioritic. Dacă în astfel de vremuri tulburi s-a construit casa Goleştilor, ce monumente am fi putut înălţa în condiţii de pace!!!

- Care este punctul de maximă atracţie al muzeului?

- Conacul, baia turcească, satul românesc, abundența fructelor, plimbarea cu trăsura, slujba de la biserica de lemn, liniştea unui spațiu rupt din poveste, farmecul istoric al momentelor cruciale ale României–1821, 1848, 1859, 1877/1878, 1914–talourile de epocă, mobilierul, biblioteca şi toate celelalte mărturii culturale care se constituie într-un ambient perfect, în care ai ajuns după o inexplicabilă călătorie în timp.

- *Din ce trăieşte un muzeu?*

- Din alocația bugetară (generoasă), acordată de ordonatorul principal de credite, în cazul nostru, Consiliul Județean Argeş; din veniturile obținute prin activități specifice (taxe şi tarife muzeale de vizitare, filmare, fotografiere, valorificare de materiale promoționale, artă populară etc). Ar fi ideal să nominalizăm şi categoria sponsori. În țările occidentale, cele mai mari firme fac oferte fabuloase ca să-şi asocieze numele cu cel al unei instituții muzeale, considerând că se obține un avantaj de onorabilitate şi credibilitate. La noi nu a ajuns încă vestea aceasta. Şi, de altfel, cum să se afle despre astfel de strategii, atâta vreme cât noi încă obişnuim să majorăm prețurile înaintea marilor sărbători (la ei scad în astfel de perioade) şi multe alte simptome anapoda, din care, din păcate, ne alimentăm originalitatea.

- *Considerați că mai există astăzi acea pioşenie veche pentru satul românesc?*

- Foarte rar întâlneşti astfel de atitudini, dar spre o astfel de relație ne îndreptăm. E prematur să detaliem, dar aşa va fi. Timpul atenuează amintirile negative şi

transformă trecutul într-o nostalgie a originilor. Într-o zi, nu foarte târziu, ne vom simți, la Muzeul Goleşti, ca între două tărâmuri sacre, pe care Petre Țuțea le-a definit, vorbind despre sine, prin sintagma unică „între Dumnezeu şi neamul meu”.

- Dincolo de exponate şi de directorat, cine este doamna Filofteia Pally pentru cititori?

- Un slujbaş obişnuit într-un domeniu sacru. Nu poți lucra într-o astfel de instituție fără să o iubeşti. Nu poți fi un funcționar apatic, cu ochii pe ceas, numărând zilele până la leafă, chiar dacă aceasta nu a ajuns niciodată pentru a-ți cumpăra toate cărțile sau obiectele de artă dorite. Am venit la Muzeul Goleşti dintr-o întâmplare, pe care o credeam pasageră, şi m-am legat, definitiv şi fără scăpare. Am alături de mine un colectiv de oameni minunați, buni specialişti, devotați instituției. Împreună, suntem o familie care potențează vibrația unică a Goleştilor. Aici nu poți rămâne dacă nu ai vocație. Dar, dacă rămâi, EXIŞTI.

GHEORGHE PĂUN
ACADEMICIAN
DOCTOR ÎN MATEMATICĂ, MEMBRU AL ACADEMIEI EUROPENE

- Domnule academician, adesea fenomenele fizice au fost explicate pornind de la interpretarea rezultatelor unor ecuații. Creierul uman are miliarde de neuroni, iar fiecare neuron are mii de conexiuni. Cum poate matematica să ajute la înțelegerea complexității conexionale a rețelei neuronale, când, lucrând numai cu cifre, litere şi semne abstracte (?!patru variante?!), munca matematicii devine îngreunată?

- De la început, o întrebare extrem de complexă şi dificilă. Voi apela însă la un „truc" uzual în matematică: dacă nu putem rezolva o problemă dată, atunci o extindem, trecem la o problemă mai generală, de obicei mai dificilă, şi încercăm s-o rezolvam pe aceasta... A funcționat de multe ori, va funcționa şi acum. Deci: matematica este o ştiință puternică, de o utilitate atestată de mult şi în multe domenii, precum fizica, ingineria, meteorologia, chiar lingvistica. De unde vine această putere? Răspunsul stă în chiar întrebarea dumneavoastră: din nivelul de abstractizare cu care lucrează. Din depărtarea de „realitate" şi trecerea în lumea „de curății şi semne" (nu ştiu cine a spus asta, dar tare îmi place). Din alegerea a ceea ce este esențial

(atunci când se poate, atunci când suntem inspiraţi/pregătiţi s-o facem cum trebuie), din estomparea semanticii şi operarea la nivel sintactic. Numere, litere, semne speciale. Ecuaţii – de fapt, modele şi teoreme asupra lor. Cu cât un model este mai abstract, cu atât el se poate apoi reîntoarce la felii de realitate mai diferite. Un exemplu pe care îl dau de fiecare dată când vine vorba, cu originea în cercetări din anii 60 – 70 ai secolului tocmai încheiat, când se spunea că *„lingvistica este o ştiinţă pilot”* (Th. Sebeok, S. Marcus, etc): gramaticile abstracte, introduse pentru a formaliza (mai ales) sintaxa limbii engleze şi studiate apoi ca scop în sine, ca obiecte ale matematicii „pure”, pot fi folosite ca instrumente în cele mai diverse şi, aparent, nelingvistice domenii, precum modelarea de procese economice (subiectul tezei de doctorat a subsemnatului, în 1977), a basmelor româneşti, a structurii ADN-ului, a inflorescenţelor ramificate şi a algelor liniare, şi aşa mai departe. Asta, pentru că în toate aceste domenii se pot identifica recurenţe şi reguli de buna formare a „frazelor” care operează cu un „alfabet” finit de „categorii gramaticale” şi „cuvinte”. Evident, discuţia este lungă. Modelele matematice sunt totdeauna reducţioniste, lasă deoparte mult din realitatea modelată. Altfel nu se poate lucra cu ele, nu se poate face matematică. *„Cel mai bun model al unei pisici este o pisică, eventual aceeaşi pisica”*, se pare că a spus Norbert Wiener însuşi. La limita (în funcţie de obiectivul modelării), orice este model a orice. De pildă, ...un creion poate fi considerat un model al unei pisici - ca de exemplu, pentru studierea căderii libere în vid. Exagerez tocmai pentru a încuraja: va fi fiind creierul complex (şi este!, deşi nici măcar matematicienii nu au căzut de acord asupra unei definiţii

a ceea ce înseamnă sistem complex), dar, în funcție de ceea ce dorim de la un model al lui, putem sau nu să-l abordăm matematic, simplificându-l. Neuroni individuali şi rețele de neuroni au fost modelate încă de pe la jumătatea secolului trecut (McCulloch, Pitts, Kleene). S-a născut apoi un domeniu al calculului natural (informatica inspirată din biologie) numit chiar *neural computing*, cu aplicații dintre cele mai interesante. În ultima vreme se vorbeşte despre calcul neuronal „de generația a treia". De ceva timp mă preocupă şi pe mine şi pe colaboratorii mei o variantă de P sistem (model matematic al calculului celular, pe care l-am introdus acum vreo şapte ani şi care, iată, m-a transformat într-o inițială...) care să încorporeze un aspect esențial al funcționării creierului, şi anume, comunicarea între neuroni pe baza impulsurilor (spikes) de formă/intensitate constantă, cu informația codificata în duratele dintre impulsuri consecutive. (Ca şi când am vorbi folosind un singur sunet, dar am spune ceea ce avem de spus prin intermediul tăcerii dintre doua sunete vecine... Nu se prea poate scrie poezie cu asemenea mijloace, dar pentru creier se pare că este suficient să funcționeze în felul acesta, pentru a face poezie...) Ies chiar acum din jargon, cu precizarea că toate aceste abordări au avut ca scop nu modelarea rețelelor de neuroni din creier, ci identificarea unor idei interesante, eventual şi utile, pentru informatică şi matematică. Dar, spuneam şi mai devreme, după ce studiul matematic devine suficient de avansat, sunt toate şansele ca teoria cu pricina să revină la domeniul de start, furnizând modele utile altor ştiințe – în cazul nostru, neurologia, biologia, medicina. Exact aşa s-a întâmplat cu modelele inspirate din biologia celulei (P sistemele), care se dovedesc, dacă nu

un substitut (uşor de manevrat, programat, extins, înțeles, etc), măcar un companion al clasicelor ecuații diferențiale în modelarea celulei în interesul biologiei. Tendința actuală este ca spațiul digitizat să devină din ce in ce mai aproape de realitatea obiectivă.

- Credeți că este nevoie să creăm o lume pentru a o înțelege pe aceasta în care trăim – şi dacă da - de ce recurgem la o simulare computerizată, atunci când încercăm explicarea unui fenomen?

- Iarăşi am s-o iau mai pe departe. Cum putem „explica", „înțelege", „afla adevărul"? (Folosesc ghilimele pentru că nu ştiu ce înseamnă înțelegere, adevăr şi alte asemenea.) Prin experiența directă, prin iluminare (poetică, filosofică, mistică), prin raționament (nu neapărat matematic)? Prin toate acestea şi, probabil, prin multe altele, şi toate admirabile, completându-se perfect, deloc substituindu-se una celeilalte, dar nu foarte utile atunci când dorim să proiectam un pod, ca să nu mai spun de un avion. Doar *„numerele sunt lucruri sigure"* (Galilei). Matematicienii sunt uneori de-a dreptul răi, spunând că „dincolo de matematică nu exista decât păreri". Doar matematica demonstrează. Asta nu înseamnă că ceea ce spune ea este „adevărat", ci doar exact (distincția lui Noica): din premise a căror veridicitate nu interesează, matematica deduce consecințe corecte, urmând căi de raționament garantate. Că aceste consecințe se referă la realitate (care dintre ele? cea furnizată de simțuri, explicată de filozofi, sugerată de poeți, contrafăcută de politicieni?) sau nu, asta e o alta problemă, ce trebuie considerată atunci când instrumentul matematic, fie el model,

ecuație, teoremă, algoritm, este aplicat în fizică, inginerie, lingvistică, biologie. Revenind (pe jumătate) la întrebare: modelele au şi o funcție predictivă, nu numai explicativă; nu ne spun numai cum şi de ce, dar pot să ne spună şi cum va fi, sau ce-ar fi dacă. Eventual despre fenomene lente, sau periculoase, sau costisitoare, pe care nu putem să le aşteptăm, sau nu putem să le lăsăm să se producă. Şi mai sunt fenomene care nu pot fi modelate „la scară”, precum avioanele în tunelul aerodinamic - e cazul proceselor sociale, biologice, cosmice. E nevoie atunci de modele matematice. Ieftine (Niciodată salariile matematicienilor nu au fost prea mari, şi altceva decât creioane şi cretă, eventual, calculatoare, nu le trebuie...), puternice, relevante, repetabile - cu mențiunea că de multe ori modelele sunt atât de complexe, că nu pot fi studiate teoretic. Fie matematica de azi nu e pregătită pentru a le studia, fie pur şi simplu acest lucru este principial imposibil (matematica are limite pe care ea însăşi şi le-a definit şi identificat – vezi teoremele lui Godel, limitele calculabilității/algoritmicității, etc). Şi atunci apare calculatorul, simularea. Se pune modelul într-un program şi se experimentează în lumea digitală, reglând parametri şi legături între ei şi observând pe ecran evoluția procesului respectiv. Simplu, în principiu, adesea extrem de util-relevant-eficient, cerând însă modele inspirate, programe bune şi calculatoare puternice.

- În triada substanță-energie-informație, Einstein a arătat că substanța/masa este în fapt o aglomerare de energie. Să fie, oare, energia o aglomerare de informație?

- Nu mă pricep, dar nu mă sfiesc a specula, că doar „pe vremuri” frecventam Cenaclul Marțienilor de la Muzeul Literaturii Române din Bucureşti... De ce nu? Doar ştim că *„la început a fost Cuvântul*”, şi (iertat să fiu de blasfemie) ce altceva este cuvântul decât informație? Şi dacă există o posibilitate de trecere între substanță şi energie, de ce nu ar exista o formulă similară celei a lui Einstein, care să facă trecerea între oricare dintre aceste două elemente ale triadei şi informație? S-ar închide cercul. Am face atomi din biți, nuci din numere, şuruburi din poeme – sau invers (iertat să fiu de gând prozaic). Şi big bang-ul se aşază bine în schema asta, că, altfel decât informațional, nu pricep cu mintea mea terestră cum ar putea sta întreg viitorul univers într-un punct. Nu ne face probleme nici ADN-ul, care e tot un „cuvânt”, înşiruire de patru litere care descriu tot, de la culoarea aripilor de fluturi la lungimea fildeşilor de elefant. Îl putem invoca aici şi pe F.J. Tipler, cu a sa mult controversată dar coerenta carte „Fizica nemuririi” (titlu complet: The Physics of Immortality. Modern Cosmology, God and the Resurrection of the Dead) apărută în 1994 la editura Doubleday, New York, care „demonstrează” pe solide baze teoretice că viața eternă va exista în punctul omega din fizică, şi anume, în forma informațională, existențe virtuale în memoria unui calculator cosmic, infinit, în care fiecare om plus toate ipostazele sale posibile vor dăinui pentru totdeauna alături de toți cei pe care i-a cunoscut omul acela şi de toate ipostazele lor posibile. Nu-mi cereți detalii! Am citit mai de mult timp cartea, la vreo doi-trei ani după ce ea a apărut, şi m-a speriat, pentru că tocmai în vremea aceea apărea şi conceptul de viață artificială, ca extensie a noțiunii deja clasice de inteligență artificială. Iar viața asta artificială (conceptul

era lansat la Institutul pentru Studiul Complexității de la Santa Fe, New Mexico, SUA, şi a dat naştere la reviste, serii de conferințe, grupuri de cercetare) nu voia altceva decât să simuleze viața (Lasă că nici aici teoreticienii, ca să nu spun matematicienii-informaticieni, nu s-au înțeles: ce este viața, ce distinge viul de ne-viu, cu ce e un virus real mai viu decât un virus informatic etc, etc) pe calculator. O pregătire pentru popularea punctului omega? Pentru trecerea de la oameni-substanță la oameni-informație? Să convenim că poate fi şi aşa şi să revenim la numere... Biologia moleculară arată că, până şi la nivel chimic, celula ştie matematică la fel de multă cât profesorul din care face parte. Pot fi folosite celulele şi ceasul lor intern nuclear (ADN) în scopul revoluționării vreunor tehnologii? Să vă spun un secret: celula nu ştie nimic, celula este şi atât. Scopul fiecărei celule este să viețuiască, mult şi eficient, operând pentru aceasta cu substanță, energie şi informație, ca să revenim la întrebarea anterioară. E surprinzător, într-adevăr, cât de mult contează informația (de exemplu, forma în care se împachetează proteinele, succesiunea nucleotidelor din ADN, timpul între două impulsuri neuronale etc, etc) în viața celulei, dar este o informație „inconştientă”. Noi, oamenii, cei obişnuiți să dăm nume lucrurilor, să complicăm, să abstractizăm, să antropomorfizăm, vedem tot felul de năstruşnicii în celule, de la procese de calcul, la numere şi ecuații şi modele. E ca şi cum am spune că o picătură de apă, care cade, rezolvă pe suprafața ei complicatele ecuații diferențiale pe care noi le formulăm şi le rezolvăm pentru a explica şi afla forma aerodinamică perfectă a picăturii în cădere. Sau din extrema cealaltă: nici un profesor de matematică nu ştie suficientă matematică pentru a înțelege în termeni

matematici funcționarea unei singure celule din trupul său, şi asta pentru simplul motiv că la ora aceasta nu există nici un model satisfăcător al unei celule ca întreg. Există modele parțiale, ale unor procese din celulă, dar „după gnom, modelarea şi simularea unei celule în întregime este marea provocare pentru informatică" (Fraza a circulat în mai multe forme şi mai mulți autori, dar cu acest mesaj, motivând naşterea unui domeniu-modă, systems biology, în mare măsură resuscitarea unei încercări mai vechi de aplicare a teoriei sistemelor în biologie, eşuată atunci mai ales din cauza insuficienței datelor şi calculatoarelor pentru a le procesa). Unii spun că e nevoie de un nou tip de matematică pentru a răspunde acestei provocări. Oricum, informatica a învățat din răsputeri din biologie şi asta încă de la începuturi. Vorbeam mai devreme de calculul natural, un nume nou şi sugestiv pentru o preocupare veche. Despre algoritmi genetici, calcul evolutiv, rețele neuronale s-a vorbit de mult; despre calculul cu ADN s-a speculat de mai multe decenii, iar în 1994 (L. Adleman) a fost şi demonstrat ca posibil, prin rezolvarea unei probleme matematice în eprubetă (Era o problemă de dimensiuni derizorii, dar scopul era confirmarea că ADN-ul este un posibil suport pentru „chip-uri umede" şi din acest punct de vedere succesul a fost remarcabil); de şapte ani şi mai bine, s-a alăturat clubului şi calculul celular (P sistemele - a se vedea http://psystems.disco.unimib.it).

Mă întrebați însă de tehnologie – răspunsul este afirmativ. De altfel, ceea ce după experimentul lui Adleman, din 1994, a fost numit DNA computing a alunecat, în ultimii ani, spre nanotehnologie. Roți de ADN, care se mişcă de-a lungul unor trasee marcate cu

ADN, foarfeci care se închid şi se deschid periodic, tot de ADN, construcții de tot felul (cuburi rigide, piramide), dominouri bidimensionale, care se cuplează singure în „carpete” care corespund unor calcule, şi multe altele de acest gen au fost realizate în numeroase laboratoare ale lumii (dezvoltate). Se vorbeşte chiar despre posibilitatea construirii unui nano-robot, tot de ADN, care să umble prin celulele noastre, în căutarea de ADN degradat, eventual de ADN intrus, cum este cel al viruşilor, pentru a repara stricăciunile şi pentru a elimina intruşii. Acum doi ani, la un congres de DNA computing organizat la Milano, Italia, o echipă de la Institutul Weismann din Israel chiar a prezentat proiectul unui asemenea robot, cu destul de multe detalii fezabile, dar şi cu destule detalii încă aşteptând progrese esențiale în bio-inginerie (poate, spre binele nostru, că nu e sigur că şi nano-roboții vor asculta de legile din Eu, robotul, lui Asimov...)

- Omul isteț este omul care găseşte cea mai scurtă conexiune între două elemente date. Omul inteligent găseşte conexiunea cea mai simplă. Ce rol au jocurile logice de genul "GO" în dezvoltarea perspicacității?

- Enorm. Jocul face diferența dintre muncă şi corvoadă, dintre omul-copil şi omul-prea-adult („Când nu mai suntem copii, suntem deja morți” - citat aproximativ din Brâncuşi). Fiecare dintre noi a învățat mai ales atâta timp cât s-a jucat. Îmi amintesc cum, prin 1992, la începutul bursei Humboldt, am petrecut două luni la fel de grele ca primele două luni de armată într-un institut Goethe din Berlin, pentru a învăța limba germană; într-o zi eram la o masă cu nişte prieteni care aveau doi copii de 4-5 ani; noi ne văitam cât de greu deprindem limba

cea teutonă, iar copiii ne umileau, sporovăind cu alți copii, teutoni născuți, după ce învățaseră la şotron mai mult şi mai bine decât învățasem noi de ruşinea dumneaei die Lehrerin Bettina... Iar ce se învața în joacă, nici nu se uită (aşa cum se uita ceea ce se învăța de ruşinea dumneaei die Lehrerin Bettina).

Istețime, inteligență? Egal jocuri logice. Plus memorie, rapiditate de a gândi, spirit de competiție, socializare, camaraderie, gândire abstractă uneori, viteză de reacție – câte şi mai câte – până la dezvoltarea echilibrată a ambelor emisfere cerebrale, irigarea corespunzătoare a creierului, ba chiar prevenirea degenerării sale. Ultimele trei afirmații-slogan sunt rostite mai ales despre GO, cel mai inteligent joc logic competitiv inventat vreodată – mă rog, „adus pe pământ de zei”, după cum se spune prin Tibet. Un univers acest GO, joc şi artă şi filozofie, inspirație pentru pictură, proză şi poezie, spațiu de antrenament pentru războinici şi oameni de afaceri deopotrivă, provocarea ultimă pentru inteligența artificială, care are realizări derizorii în această direcție! Am trimiteri bibliografice pentru fiecare fragment de frază, dar nu mă ambalez; altfel, despre GO voi vorbi mai mult decât poate accepta o carte de interviuri...

- În contextul în care modelarea este o unealtă la îndemâna cercetătorului, vedeți posibilitatea modelării evoluției unei literaturi ca pe o soluție viabilă la contracararea unora care cred că nu avem cum şti dacă, instantaneu, o literatură este bună sau rea?

- Nu, nici vorbă. Nu supraestimați putințele matematicii (şi nici ambiția matematicienilor). Noi nu putem modela o

celulă, nu putem scrie un program care să joace decent GO. De aici până la literatură şi evoluţia ei e cale lungă. Şi, probabil, nici nu ne veţi lăsa să încercăm prea mult, de teamă să nu risipim corola de minuni a lumii. Vom număra, vom face statistici, vom căuta patternuri şi recurenţe, vom face multe pentru ştiinţa literară, dar numai la nivelul unor argumente de un tip specific, parţiale, doar, eventual, utile criticului, pentru a face o separaţie între literatura bună şi cea rea. Calculatorul nu poate juca GO de clasă, pentru ca nu poate intui, aşa cum fac jucătorii-oameni; că o anume poziţie este slabă sau puternică, echilibrată sau nu. Cu atât mai puţin va ajunge să aprecieze calitatea unei bucăţi literare.

- Dincolo de matematică, ce pasiuni înrobitoare şi subjugante are acad. Gheorghe Păun?

- Matematica de performanţă (cu tot ce presupune ea: truda cercetării, conferinţe, deplasări de-a lungul şi de-a latul lumii, editare de cărţi şi reviste, studenţi) este deja subjugantă, mai ales dacă e făcută cu pasiune. Poate fi chiar prea subjugantă! Am descoperit asta de timpuriu (sau poate aveam în zodie neastâmpărul), drept care am comis şi literatură, m-am ocupat mulţi ani de jocuri logice, cu precădere de GO. Din motive de DNA computing şi P sisteme, m-am cam lăsat însă de jocuri, dar încă mai scriu şi încă mai visez să scriu şi mai mult. Fără planuri prea precise, ca să nu devin un frustrat după ajustarea lor. Ca tot ţăranul cu douăzeci şi ceva de ani de „exil” la Bucureşti şi alţi vreo şaisprezece peregrin prin lume, sunt acum total confiscat de iarba din jurul casei din Curtea de Argeş. Doar cine a copilărit pe dealuri - şi nu oricare: ale Cicăneştiului! - poate înţelege

asta. Am şi o saună la Curtea de Argeş, pasiune mare, reminiscență a timpului petrecut în Finlanda (vara asta îmi va apărea probabil un mic roman, „*Ultima saună*”, scris mai demult şi rescris mai apoi, unde sauna e - ar trebui să fie, că nu totdeauna „iese” ce vrea autorul - şi decor şi personaj şi noimă); mai am şi muzica spaniolă (ay, ay, ay, ce simțire în flamenco, fandango, sevillane, copla, şi câte altele mai au andaluzii, ole!), şi fotografii din Singapore, Japonia şi China, şi ceasuri care ronțăie cu înverşunare şi eficiență timpul, şi geamantane care pândesc de pe dulapuri, să mă apuce cu mânerul de mână şi să mă poarte iar prin lume, rupându-mă de iarba din jurul casei...

GEORGE PETRONE
UMORIST

„TRISTA NOASTRĂ ȚARĂ, CEA PLINĂ DE UMOR, CUM ZICEA BACOVIA”

- Potrivit declarației dumneavoastră, scrieți de pe vremea cînd „purtați pantaloni scurți şi trăgeați cu praştia în vrăbii”. Încercăm o privire retrospectivă asupra creației care vă poartă semnătura?

- Înainte de a răspunde la această întrebare, vreau să vă mulțumesc pentru privilegiul pe care mi-l oferiți, îndreptându-vă, de această dată, asupra nevrednicei mele persoane. Citind toate analizele literare şi exercițiile critice pe care le-ați publicat în prestigioasa revistă AG PE RIME, mi-am dat seama că, spre deosebire de acei exegeți porniți să disece lucid şi la rece conținutul cărților analizate, Domnia Voastră manifestă un ataşament, o predispoziție afectivă față de scrierea de care vă ocupați, astfel încât receptarea critică devine un act cu adevărat creator şi, în egală măsură, stimulativ, nu doar introspectiv. Revenind la întrebare, fragmentul invocat de dvs. este „scos din context”, ca să apelez la o formulare tocită şi l-ați întâlnit în autoprezentarea care prefațează cartea mea de epigrame. Acea autoprezentare – o spun pentru cei care nu au citit cartea – este o mostră premeditată de lăudăroşenie, fanfaronadă şi teribilism şi se vrea o

zeflemea la adresa unor autori care, înainte de a preda volumul la editură, apelează la cineva cu autoritate în branşă pentru a le confecţiona o prefaţă. Rostul acelei prefeţe este de a-l ridica în slăvi pe autor, de a-l cădelniţa şi de a atrage atenţia întregii lumi asupra virtuţilor lui literare. Eu ce mi-am zis? Păi dacă-i vorba de tămâiere, pot s-o fac şi singur, de ce să-i mai deranjez pe alţii? Aşa am devenit un virtuoz al slovei înveselitoare (expresia „cu praştia după vrăbii" sper să nu dea de gândit celor de la protecţia animalelor).

- *Cum mai stă, domnule George Petrone, românul la capitolul simţ al umorului ?*

- Eu cred că, prin structura noastă ancestrală, transmisă genetic, noi, românii, suntem dotaţi cu această trăsătură. Întrebarea mă duce cu gândul la aserţiunea pe care scriitorul Al. O. Teodoreanu o făcea într-un articol de ziar publicat în fatidicul an 1940 (citez): „Ori de câte ori, în cursul istoriei noastre, flinta amuţea şi paloşul cădea neputincios, dreptul nostru de a ne stăpâni pământurile ni l-au păzit Mioriţa şi Meşterul Manole, graiul şi cântecul românesc" (încheiat citatul). Mi-aş permite să adaug la observaţia ilustrului înaintaş că şi simţul umorului a contribuit la aceasta şi cugetul se îndreaptă spre conaţionalii din Basarabia şi Bucovina, cărora le-au fost confiscate samavolnic şi Mioriţa şi Meşterul Manole dar nu le-a putut fi răpită şi fiinţa naţională, şi aceasta pentru că numai un dezvoltat simţ al umorului i-a ajutat să reziste tuturor vicisitudinilor. Iertaţi-mă dacă am devenit prea grav! Cu siguranţă că dvs. aşteptaţi altceva de la mine. Promit să devin mai firesc şi mai concis.

- *Domnule George Petrone, ce are de rîs societatea contemporană, dar de folos scriitorului de umor ?*

- Şirul de vălmăşaguri şi de treburi anapoda ale societății actuale este atât de „consistent” încât nu mai are rost să-l numesc, el fiind îndurat de fiecare dintre noi. Sensibilitatea noastră etică, adeseori lezată, cere o dreaptă şi necesară sancționare. Stă în puterea umoriştilor să descopere latura vulnerabilă a diferitelor trăsături şi comportamente deviante şi să extragă o lecție morală din toate aceste anomalii, apelând la unelte lexicale ce-i stau la îndemână, de la ironia insidioasă la pamfletul acid.

- *Agreați umorul involuntar? Dacă da, atunci ce spuneți despre „potcoave de cai verzi” ?*

- Umorul involuntar poate avea încărcătura lui de naivitate şi candoare care să-l facă amuzant, mai cu seamă când cel în cauză este convins că prin afirmațiile lui epatează. Acum vreo doi-trei ani, un înalt dregător din sfera fotbalului autohton spunea că el munceşte 24 de ore pe zi şi uneori chiar şi noaptea iar comandantul unui detaşament care urma să plece în Afganistan, declara la aeroport: „Ştim că pe acolo temperaturile sunt foarte ridicate, dar noi vom lupta să le depăşim”. Să amintesc şi de acea celebră lozincă de pe vremea dictaturii: „Să preîntâmpinăm ziua de 23 August cu noi succese în muncă”. În ce priveşte titlul cărții mele de proză scurtă “Potcoave de cai verzi”, el este un titlu şi nimic mai mult. Tot atât de bine se putea intitula “Hamuri de câini de tracțiune”, „ham”-ul luat în dublu sens semantic.

- *Dar despre „umbra pe care ați făcut-o pămîntului*”

- Şi această afirmație este extrasă din autoprezentarea la cartea mea de proză scurtă: „Fac umbră pământului din anul etc., etc.” Da, problema este foarte gravă. În condițiile încălzirii globale a planetei, nu putem rămâne indiferenți. Trebuie să participăm, după puterile fiecăruia, la ameliorarea flagelului. Bunăoară, prietenul meu, Ionel Iacob Bencei, cunoscutul epigramist timişorean, face de doua ori mai multă umbră pământului decât mine, că el măsoară peste 1,80 m. înălțime şi cântăreşte 130 de kg. Ca să nu mai vorbesc de Vorobeț de la Suceava !

- *Cum se vede umorul la Iaşi ?*

- La Iaşi, ca peste tot în țară, există mulți oameni de spirit care agreează vorba de duh. Vorbesc de umorul de calitate, nu de cel care abundă de o vreme pe micile ecrane. Singurii care strâmbă din nas când aud de literatură înveselitoare, mai cu seamă de epigramă, sunt cei încorporați în societatea scriitorilor, dar nu toți, doar o parte din ei şi nici cei mai valoroşi. Ei se fac că nu ştiu că la Iaşi au existat epigramişti iluştrii, precum Al. O. Teodoreanu-Păstorel, George Topîrceanu, Mihai Codreanu, Valentin Bude, George Lesnea ori Nicolae Țațomir, iar noi, atât cât putem, ne străduim să fim continuatorii acestei nobile tradiții. Şi mai uită că această specie literară, care a rezistat în spațiul literaturii universale mai mult de două milenii, mai este astăzi cultivată doar în trista noastră țară, cea plină de umor, cum atât de tandru a numit-o Bacovia.

- *Ce proiecte editoriale aveți ?*

- N-am !

- *Haideți să facem un bilanț. Cît umor ați dat pe mîna tipografilor, cît v-a rămas pe dinafară ?*

- Să zicem fifty-fifty. Nu mi-am propus niciodată să iau cu asalt porțile editurilor numai ca să se vadă că sunt un autor publicat. De aceea am cumpănit îndelung la ceea ce am a încredința tiparului, fie că a fost vorba de o carte sau de un simplu catren epigramatic. Îndemânării mele de stihuitor, atâta cât este, îi aliez timpul, care va valida sau infirma bruma de talent cu care m-a înzestrat Cel de Sus.

- *Cîți epigramişti de vază are România? Dați cîteva exemple, vă rog!*

- Destui, dar nu-i numesc, ca să nu se uite ceilalți chiorâş la mine. Cred, totuşi, cu sinceritate, că apogeul l-au atins epigramiştii din perioada dintre cele două războaie mondiale care au lăsat literaturii naționale epigrame pline de savoare, spontaneitate şi ingeniozitate.

- *Potrivit părerii dvs., cine este cel mai activ epigramist din România ?*

- Vasile Larco. Cloceşte în minte epigrame şi când stă la coadă la lapte, şi când îl trimite nevasta-sa să bată covoarele şi chiar în timpul slujbei de la biserică. Odată, întorcându-se acasă cu un tren de noapte, din cauza unei poante care nu-i ieşea, în loc să coboare în gara Iaşi s-a dat jos două stații mai încolo! Glumesc, desigur,

Larco este prietenul meu şi, când avem prilejul, ne mai împungem.

- *Credeți în concursurile, festivalurile de epigramă ?*

- Festivalurile sunt binevenite, există un public destul de numeros atras de epigramă, căruia contactul direct cu autorii îi conferă un plus de încântare. Recitalurile, combinate şi cu alte forme de exprimare artistică, muzică, dans scenic, interpretări actoriceşti, reuşesc să facă săli pline ca, bunăoară, la Cluj şi la Buzău. În ce priveşte competența şi obiectivitatea juriilor care stabilesc ierarhiile la concursurile de epigrame, aici am rezerve întemeiate.

- C*e premii aveți? Să nu cumva să omiteți vreunul !*

- Doar n-o să-mi cereți să le enumăr pe toate; am trecut de mult de o sută, unele din ele chiar prestigioase. Primul premiu important a fost cel de la turneul epigramiştilor din anul 1984, concurs anual, în 12 etape, organizat de Clubul epigramiştilor „Cincinat Pavelescu" şi revista „Urzica". S-au înscris 474 de participanți din toată țara şi, în final am ocupat locul 1. Doi ani mai târziu, la turnirul epigramistic al marilor oraşe, pe baza punctajului final, m-am clasat pe locul 1, atât la individual cât şi cu echipa. Nu lipsesc din palmaresul meu trofeele Ştefan Tropcea, Dimitrie Jiga şi Ştefan Popa-Popa's. Chiar şi anul acesta am avut un parcurs neaşteptat de bun. La cele şapte concursuri, la care am fost laureat, mi s-au acordat şase premii 1, iar la festivalul umorului "Constantin Tănase", de la Vaslui, am obținut marele premiu.

- *Odată cu intrarea României în U.E. aţi abandonat şefia grupării umoristice ALPI. De ce?*

- Pentru că trebuia să mă retrag. Simţeam că nu mai sunt în stare să revigorez viaţa de cenaclu, alunecam tot mai mult pe povârnişul rutinei, convenţionalismului şi suficienţei. Noul preşedinte, un fost comandor de aviaţie, ne-a cerut imperativ să ne prindem centurile de siguranţă şi să decolăm spre înălţimile performanţei. Primele lui reuşite au fost editarea publicaţiei Booklook şi organizarea concursului de epigrame prin corespondenţă cu tema „Omul Între plus şi minus”

MĂDĂLIN POPA
DIRECTOR LA JURNALUL „PITEŞTEANIUL”
DESPRE CRIZA FINANCIARĂ MONDIALĂ ŞI NU NUMAI

- Învestitura lui Barack Obama va schimba macazul întregii omeniri?

... „La câteva minute de la discursul de învestire, indicii Bursei de la New York au scăzut cu 5%. Asta pentru că discursul lui Obama nu a inclus şi miraculoasa rețetă a ieşirii din criză. Dacă cineva afectat de criză a crezut că va putea exclama, la instalarea lui Barak la Casa Albă, „Ecce Homo!”, s-a înşelat amarnic. Prezența unui afro-american la Casa Albă, dincolo de premiera ce l-a adus în istorie, eu aş interpreta-o ca un fel de mişcare „flower-power” reîncărcată, de care americanii simțeau nevoia. Ca să nu mai punem la socoteală că, în materie de extravaganțe, pe americani puțini îi întrec. Ruperea barierelor rasiale nu va rezolva însă niciodată o criză economico-financiară, ci una de percepție. Din acest ultim punct de vedere, macazul întregii omeniri se poate schimba, asta-i adevărat.

- Domnule Mădălin Popa, cine credeți că a frînt echilibrul finaciar al lumii şi de ce?

- **„**Băieții deştepți”. Mai marii instituțiilor financiare: bancherii. De fapt, lăcomia acestora. Una proverbială. Au semănat vânt, acum culeg furtună. Din păcate, acestui

principiu al dominoului, care guvernează orice criză, mai ales economico-financiară, îi cad victime oamenii de rând, inclusiv cei din România, aşa cum aflăm în fiecare zi. Pe tema asta circulă şi un banc, extrem de sugestiv pentru ceea ce se întâmplă: „Pe perioada crizei, Guvernul PDL+PSD va asigura slujbe pentru toți şomerii. Ele vor fi oficiate de preoți, episcopi şi mitropoliți!" De ce a fost frânt acest echilibru financiar? Aici e loc de teoria conspirației. Se ştie că de pe urma oricărui fel de război, tot „băiații deştepți câştigă". Piața imobiliară, factor cheie în declanşarea crizei, este acum una mai mult decât atrăgătoare pentru samsarii în domeniu. De fapt, active de orice natură sunt cumpărate acum la preț de nimic de speculanții financiari, cei care întotdeauna şi pe orice criză au avut grijă să se asigure de „cash".

- *Orice măsură de redresare economică pentru România este sugerată din afară. Mă puteți contrazice.*

- E normal să fie aşa. În primul rând, suntem parte a Uniunii Europene, vrem, nu vrem, trebuie să urmăm politicile anti-criză concepute de diriguitorii Uniunii. Nu că n-am avea şi noi faliții noştri, vorba lui Caragiale! În acest ultim context, trebuie să recunoaştem că onor clasa politică a fost luată pe nepregătite de declanşarea crizei, criză ce s-a găsit să bată la uşă taman când politicienii erau în febra alegerilor. Adică mult prea ocupați de propriul destin decât al celor pe care promit că-i reprezintă.

- *România este singura țară din Europa care îşi permite cea mai numeroasă şi bine plătită administrație. Ce părere aveți?*

- Cred că dintotdeauna a fost aşa! La noi încă mai funcționează sistemul PCR (Pile, Cunoştințe, Relații), mai ales în administrație. În contextul ăsta, schemele de personal în orice instutuție, sunt supradimensionate. Iar salariile sunt pe măsură...

- Haideți să stabilim cîteva capete de acuzare pentru clasa politică românească.

- Păi, să o luăm în ordine alfabetică: **A**vară, **B**olnavă, **C**oruptă, **D**ezmățată, **E**gocentristă, **F**anariotă, **G**rotescă, **H**ilară, **I**ncompetentă, **J**enantă, **K**afkiană, **L**etală, **M**izerabilă, **N**esuferită, **O**dioasă, **P**arcimonioasă, **R**edundantă, **S**colastică, **Ş**ulfă, **T**enebroasă, **Ț**âfnoasă, **U**topică, **V**ersatilă, **Z**ăludă!

- Încercați un exercițiu de vizionarism. Cum va arăta România la sfîrşitul lui 2009?

- Nu trebuie să fii vizionar ca să intuieşti cum va arăta România la sfârşitul lui 2009. Cu şi mai mulți „căpşunari" muncind la negru pe plantațiile Uniunii Europene, cu mai mulți şomeri, cu şi mai mulți săraci, cu o clasă politică preocupată să-şi întărească privilegiile. Anticipez şi o instabilitate la nivel de Guvern având în vedere că, încă de pe-acum, cei care compun alianța PDL-PSD dau semne că se au precum şoarecele cu pisica. O Românie gri, aşa cum o ştim dintotdeauna.

- Puteți vorbi cu împăcare despre prezentul acesta bolovănos, rostogolit dinaintea noastră?

- Personal, ca unul care, la cei 37 de ani pe care îi voi împlinii anul acesta, am suportat şi vremuri despre care ni se spune că ar fi apuse, simt că trăiesc într-o buclă a timpului. Resemnarea este pentru mulți dintre noi o împăcare cu un prezent continuu.

- *Aveți tăria să aduceți în zona mediatică orice problemă (oricît de „haiducească” ar fi) care se iveşte pe scena istoriei contemporane?*

- Până nu se va capitaliza cu adevărat, presa din România nu va avea puterea să aducă în zona mediatică orice problemă, oricât ar fi ea de „haiducească”. Iar eu, ca editor, nu pot face excepție de la regulă. Nu poți face presă independentă dacă nu eşti independent financiar.

- *Mai putem vorbi despre presiune mediatică asupra handicapului clasei politice româneşti?*

- Presiunea mediatică în România se manifestă de la grupuri de interese. Marile grupuri de presă au în spate grupuri de interese, mai ales politice. Doar dacă un grup are interesul să pună presiune pe celălalt, atunci presa se poate lăuda că e a patra putere în stat. În rest, serveşte interesele aceloraşi „gulere albe”.

- *Ce vrea noua clasă politică, ce nu poate şi de ce?*

- Noua clasă politică nu vrea nimic în plus față de ceea ce au vrut cele de dinaintea ei. Pe celebrul principiu: „Pleacă-ai noştri, vin ai noştri, noi rămânem tot ca proştii!” Ce nu poate noua clasă politică? Să-şi țină în frâu setea de parvenire. De ce nu poate? Pentru că ce

se naşte din Dinu Păturică e tot ciocoi, fie el vechi sau nou.

- *A fost promulgată legea 298/2008, „legea ascultării aproapelui”, cum am numit-o eu, lege care confiscă libertatea individuală. Vom fi monitorizați literă cu literă. Cine ne păzeşte de cei care ne păzesc?*

- Nimeni nu ne va păzi de **ei** niciodată! Poate bunul Dumnezeu. Legea se înscrie în eforturile nedisimulate ale Preşedintelui Traian Băsescu de a-şi ancora la lavalieră umbra unei Românii autocrate. Din păcate, ne merităm soarta! Un ultim sondaj de opinie releva sau, mai corect spus revela faptul că trei sferturi din români sunt adepții unei guvernări de mână forte. Vedeți ce înseamnă să ne falsificăm cărțile de istorie? Să facem din Vlad Țepeş, Ştefan cel Mare ori Mihai Viteazul, din dictatori fără scrupule, mari eroi ai neamului? *MDP: Criza financiară planează şi asupra presei scrise? Rotițele ei scârțîie cumva? Se tem jurnaliştii de şomaj?*

- Presa scrisă din România, cea care trăieşte exclusiv din publicitate şi în niciun caz din vânzări, e unul din segmentele cele mai afectate ale mass-media. Mediul economic strânge şurubul, contractele de publicitate se reduc drastic. În atare condiții, dincolo de faptul că jurnaliştii sunt nevoiți să accepte reduceri de salariu sau chiar sunt concediați, o amenințare mult mai mare planează asupra presei: o şi mai accentuată ştirbire a independenței. Nevoiți să supraviețuiască, patronii din mass-media vor accepta compromisuri de orice natură cu mediul economic şi cel politic, pentru a nu-şi periclita sursele de venit: contractele de publicitate.

ION POPESCU SIRETEANU
PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR

„PUBLICĂ-MĂ TU, CĂ TE PUBLIC ŞI EU, ASTA-I LEGEA PRESEI CULTURALE”

- Domnule Ion Popescu-Sireteanu, încotro se îndreaptă literatura prezentului, că de dus nu duce nicăieri, spunea un critic literar?

- Literatura merge pe un drum care este dintotdeauna al ei. N-o putem dirija, nu-i putem stabili o „ținută”, o ideologie, nu putem să-i băgăm pe scriitori în uniforme, cum s-a încercat după 1950 cu realismul socialist. Se cunosc eşecurile acelei perioade, începînd cu romanul lui Sadoveanu, „Mitrea Cocor”. Şi dacă un mare scriitor a eşuat, ce putem aştepta de la alții? Dincolo de jocurile de cuvinte, literatura prezintă viața noastră cu izbînzile şi cu păcatele ei, cu oamenii ei buni sau răi. Spre a înțelege deceniul 2001-2010, ne trebuie o oarecare distanță. Se ştie că nu vezi destul de bine ceea ce este mult prea aproape. Suntem într-o perioadă în care se fac evaluări cu privire la clasicii secolului al XX-lea, desigur Sadoveanu, Călinescu, Marin Preda, Vasile Voiculescu, Ştefan Augustin Doinaş, Mihai Ursachi, Nichita Stănescu şi poate şi alții. Dar, pentru vremea noastră, dacă apar cărți precum „Saga lui Igor Salvache” a lui George Rizescu, suntem pe un drum bun.

- Ce s-a întîmplat cu „literatura mare”?

- Prin exemplele prezentate mai sus, vedem că literatura mare este în lucru şi cîte ceva din ea chiar în apariţie. Dar nu putem aştepta capodopere an de an, de aceea admitem că este, ca întotdeauna, şi o literatură de treapta a doua, fără a fi second hand. Publicul se „ospătează” din această literatură, o admite ori o respinge, în funcţie de cultura şi gusturile fiecărui cititor. Literatura mare se coace şi va ieşi la vedere.

- Ce părere aveţi despre „maneaua literară”, şi mă refer aici la literatura comercială, care a luat minţile generaţiei tinere?

- Bine aţi spus „maneaua literară”. Dar, aşa cum şi între manele se pot rătăci texte bine plivite, însoţită de muzică agreabilă (depinde şi de cine cîntă) , tot aşa şi în literatură. Dintre numeroasele apariţii care s-ar încadra în categoria aceasta, unele, puţine, pot fi scrieri valoroase. Numai timpul triază, dacă nu ne gîndim la maculatură, care cade singură. În vremea lui Nicolae Filimon, autorul romanului „Ciocoii vechi şi noi”, scriau romane, între alţii, Dimitrie Bolintineanu sau Alexandru Pelimon. Cine mai ştie astăzi de proza acestora? Timpul alege fără părtinire şi fără drept de apel. Există o literatură comercială, dar aşa au stat lucrurile şi în secolul trecut. Să ne amintim de „Colecţia 15 lei”, cu romane poliţiste, cu scrieri de aventuri şi mai ales de dragoste. Acestea erau citite de liceeni pe ascuns şi treceau din mînă în mînă. Şi atunci unele cărţi „luau” minţile generaţiei tinere. Mai citeşte cineva „Bucureşti, oraşul prăbuşirilor” de Octav Desilla? Ca să nu mai vorbim de romanele colectivizării. „Grâu

înfrățit” de Ion Istrati, „Temelia” de Eusebiu Camilar, „Pâine albă” de Dumitru Mircea. Maneaua literară ține de moment şi de un public lipsit de gusturi artistice. Dar un asemenea public a fost dintotdeauna. Mai ştie cineva dintre cei sub 50-60 de ani de poemele lui Dan Deşliu, „Lazăr de la Rusca” şi „Minerii din Maramureş”? Mai ştim ceva despre Eugen Frunză, Ştefan Iureş, Maria Banuş, Nina Casian? Chiar Mihai Beniuc este în mare măsură uitat. A rămas, însă, Blaga, pe care Beniuc l-a atacat grav în romanul „Pe muchie de cuțit”. Citim cu plăcere poemele Otiliei Cazimir sau ale Magdei Isanos! Scrierile amintite mai sus au ținut de literatura comercială în mare parte, dar au fost impuse şi în bibliografia şcolară. Statul comunist şi-a răsplătit generos lăudătorii!

- Dar „literatura şoc”, al cărei mesaj trivial reprezintă un atentat la morala creştină şi la pudoare?

- Literatura cu lexic şi mesaj trivial reprezintă, cum spuneți, „un atentat la morala creştină, dar şi la pudoare”. Sunt scriitori lipsiți de talent, dar şi de bun simț, fără o formație artistică severă, care vor să atragă atenția cititorului prin folosirea unui limbaj netriat, infestat de cuvinte obscene şi scene pe care şi le îngăduie producătorii de filmele porno. Mai citeşte cineva „Sfînta mare neruşinare” de G.M. Zamfirescu? Mihail Sadoveanu a realizat o literatură fără să folosească un lexic referitor la organele sexuale sau înjurături. Literatura la care vă referiți în întrebare se autocondamnă la dispariție. Un scriitor care îşi respectă cititorii nu recurge la trivialități. Am citit şi proză şi poezie „împănate” cu lexic obscen şi m-am gîndit la scriitorii care caută cu orice chip originalitatea.

- Cine vreți să fiți pentru cititori?

- Aş vrea ca scriitorul să mă considere sincer în tot ceea ce scriu, stăpîn al limbii pe care o folosesc şi să ştie că poate învăța ceva din scrierile mele literare, pentru că despre acestea vorbim.

- Despre judecățile critice şi despre criticii contemporani ce ne puteți spune?Mai avem nevoie de ei? Şi aşa sînt absenți şi se vor plătiți de către scriitori să le recenzeze cărțile...

- Mihai Beniuc a scris şi versul „Eu sânt în secol o necesitate”. Desigur eu, poetul. Şi criticii sunt o necesitate. Nu ştiu dacă vor să fie plătiți de către scriitori. Oricum, eu n-am plătit pe nimeni să scrie despre cărțile mele. Totuşi, n-ar ieşi fum dacă n-ar fi foc. Sunt şpăgari în toate mediile. Ştiu, însă, că opera unui critic este mai de folos cititorului, pentru că îl îndeamnă să citească o carte sau îl sfătuieşte s-o ocolească. Cine este la curent cu presa literară, ştie că sunt critici în cuvîntul cărora te poți încrede.

- Dar despre găştile literare formate în jurul revistelor de cultură?

- În jurul revistelor de cultură s-au închegat întotdeauna grupuri de colaboratori (scriitori, critici, istorici). În trecut, între cei de la o revistă se creau şi se întrețineau conflicte, ca în ziarele de scandal. Astăzi, lucrurile s-au mai schimbat. S-au creat şi se întrețin relații de armonie, de ***tipul „publică-mă tu, că te public şi eu”.***

- S-au îndepărtat românii de cultură? Mai are timp omul de citit?

- S-au petrecut mari schimbări în domeniul culturii. Mulți au renunțat la preocupări mai vechi şi s-au profilat pe ocupații care aduc venituri. Interesul financiar a crescut foarte mult. Cultura nu aduce bani. Îndepărtarea de cultură s-a petrecut în sensul că mulți tineri nu mai sunt atraşi spre lumea cărții. Cu toate acestea, sunt tineri pe care îi preocupă cultura şi este sigur că o vor sluji.

- Societatea aceasta, îmbuibată de politică, de manele, de corupție, ne mai lasă posibilitatea să ne raportăm la cultura secolelor trecute?

- Nu toată lumea este „îmbuibată de politică, de manele, de corupție" în societatea contemporană. Sunt destui oameni care nu fac politică, nu ascultă manele şi nu sunt corupți. Să ne înțelegem: cine nu ia parte la activități ale unor partide politice nu înseamnă că nu are păreri politice, că nu-i judecă pe oamenii politici. Chiar acum se discută aprins despre cei doi foşti miniştri ai agriculturii, unul intermediind mită şi celălalt primind-o. Aceştia doi sunt oameni bogați şi lacomi. Este sigur că şi-au însuşit multe bunuri străine. Unii au ajuns oameni politici din dorința de a se îmbogăți uşor şi repede. Te învăluie dezgustul, cînd te gîndeşti la astfel de indivizi.

- Vi se pare că fenomenul literar al prezentului trăieşte o stare de normalitate sau de anormalitate? Ce ne puteți spune despre „obsedații de scris", aşa cum îi numea

cineva, şi despre opera lor, de altfel inofensivă, fără valoare.

- Este un amestec între normalitate şi anormalităţi. Scriitorul vrea să fie original şi este într-o continuă căutare, face experimente. Situaţia se repetă de la o epocă la alta. Aşa s-au născut şcolile şi curentele literare. Amintiţi-vă de dadaism. Multe sunt forme de nebunie literară. Unii caută originalitatea siluind limba, renunţînd la punctuaţie, fără să ştie că limba are legile ei. Din fierberea aceasta de genii necunoscute şi nerecunoscute, se alege, la o vreme scriitorul care poate reprezenta o generaţie, o şcoală, un curent. Acum se aleg şi „obsedaţii de scris”, cum îi numiţi pe cei care nu fac nici un rău, dar nici un bine, autori ai unor scrieri lipsite de vlagă. E drept că valorile se pun în evidenţă greu, în timp, iar pe scara asta este un fel de du-te vino, o mişcare permanentă. Mustul fierbe, reziduurile se astîmpără, iar esenţele rămîn în prima linie.

- Dar despre presa culturală argeşeană?

- În Argeş apar reviste foarte bune, de nivel naţional. Am tot respectul pentru redacţiile acestor reviste. Poate că ar fi necesar să se susţină în una dintre aceste publicaţii, o rubrică de limbă. Sunt în Piteşti destui specialişti în domeniu.

- Ştiu, aţi scris şi aţi publicat foarte mult. Putem şti despre ce fel de cărţi este vorba şi ce proiect literar aveţi în lucru?

- Aveți dreptate. Am scris şi am publicat mult: peste cincizeci de cărți şi 2-3 broşuri. Pentru că mă întrebați despre ce fel de cărți este vorba, trebuie să vă spun că lucrările publicate de mine în volume se grupează astfel: ediții, antologii, istorie culturală şi literară, etnologie, lingvistică, beletristică. Mi-am început activitatea ca editor al poeziilor bârlădeanului George Tutoveanu şi ca autor al unei mari antologii, „Poezia ieşeană contemporană”, amîndouă apărute în 1968. Apoi am publicat mai multe volume cu amintiri despre scriitori (documente literare) într-o serie inițiată şi susținută de mine la Editura „Junimea” din Iaşi (Eminescu, Sadoveanu, Ibrăileanu – 2 volume, Maiorescu, Rebreanu, Creangă, Iorga). Am continuat munca de editor cu Ion Heliade Rădulescu, „Scrieri lingvistice”, poeziile lui Iuliu Cezar Săvescu, Nicolae Grămadă, „Toponimia minoră a Bucovinei”, Eugenia Iacob, „oameni şi datini din Rocşanii Sucevei”. În afara istoriei culturale şi literare am publicat volumele „Siretul, vatră de istorie şi cultură românească”, „Oraşul Siret şi împrejurimile”, „Bucovina, oameni şi cărți”. De etnologie țin volumele „Limba şi cultura populară” şi „Chestionar păstoresc”. Volumele de lingvistică au avut în atenție lexicul limbii române, istoria lui: „Cuvinte româneşti fundamentale”, „Memoria limbii române”, vol. I şi II, „Limbă şi istorie românească”, „Vechi nume româneşti”, „Apelative şi nume româneşti vechi”. La aceasta se adaugă „Termeni păstoreşti în limba română”, vol. I al unei mari monografii. Sunt coautor al „Tezaurului toponimic al României. Moldova şi Bucovina”. Am publicat volume de poeme în proză: „Între două veşnicii”, „Cale şi drum”, „Vânturi şi valuri”, „Fabule”, două ediții, „Păcală şi ai săi”, patru ediții, „La porțile norocului”, partea I a unui roman

rural, „De dragoste”, şi „Oameni şi întîmplări din satul meu”. Am publicat şi cărți pentru copii: „Şoricelul chiț”, „Iepuraşul năzdrăvan”, „Poveşti şi povestiri”. La acestea se adaugă studii, articole, cronici, recenzii, note. Lucrez la „Cartea despre cărți”, care cuprinde cronici, recenzii la cărți despre lingvistică, folcloristică şi etnologie. Am în lucru „Termeni păstoreşti”, vol. II, „Bucovina. Oameni şi cărți”, vol. II. Am pregătit un volum de versuri şi o ediție nouă din „Oameni şi întâmplări din satul meu”. Despre mine sunt unele informații în „Emil Satco şi Ioan Pânzar”, „Dicționar de literatură Bucovina”, Nicolae Busuioc, „Scriitori şi publicişti ieşeni contemporani”, Emil Satco, „Enciclopedia Bucovinei, Iordan Datcu, „Dicționarul etnologilor români, Vol. III, „Dicționarul general al literaturii române, vol. V.

- Ca profesor universitar, cum evaluați starea actuală a învățămîntului românesc?

- Nu am păreri pozitive. Normele învățămîntului nostru se schimbă de la ministru la ministru. Actualul tînăr ministru (sinistru) al învățămîntului este un modest absolvent al Facultății de Construcții din Iaşi. Colegii lui îl prezintă în culori închise. Ce poate şti un astfel de om despre şcoală şi nevoile ei. Cînd un partid propune un astfel de individ ca ministru al învățămîntului se descalifică. La acest minister trebuie continuitate, Dar cu cine? Cu Andronescu? Cu Hârdău? Cu Adomniței? Ce a făcut Adomniței pentru şcoala românească? A scris ceva? Singurul ministru bun a fost Ilie Murgulescu, dar pe vremea lui.

- Vă considerați un scriitor independent din punctul de vedere al surselor literare, un „self made man literar” sau mai larg, vă considerați, ca scriitor, consubstanțial cu un anumit curent literar, sau mai degrabă unei epoci literare?

- Mă consider cercetător şi scriitor independent. Nu fac parte din găşti sau curente. Țin de vremea aceasta şi sunt credincios țării, neamului şi limbii, cele trei mari coordonate ale patriotismului. În literatură, sunt legat de satul românesc, de satul bucovinean, pe care îl cunosc mai bine.

- Să lărgim puțin cadrul, vă rog. Vă solicit opinia cu privire la curentele şi tendințele din literatura română contemporană.

- De obicei, curentele şi tendințele literare se coagulează ca ideologii după stingerea lor. În literatura română de astăzi văd mai ales tineri (şi nu întotdeauna tineri) care vor să fie originali cu tot dinadinsul şi pentru aceasta forțează limba, o contorsionează, schimbă valorile cuvintelor, schimbă diateza, pedalează pe un lexic vulgar, în loc să meargă la vechile izvoare, să înțeleagă limba, s-o respecte. Dacă țațele intră în literatură şi sunt premiate pentru scursorile lor „literare”, vom putea vorbi despre tarabele literare. Mlaştina literară ar trebui asanată.

- Vă vedeți pe dumneavoastră, ca scriitor de structură tradițională, producînd opere pe presupusul model arhitectural pe care dezvoltarea tehnologiei hyperlink o va permite?

- Dacă prin structura tradițională înțelegem căutarea şi prezentarea rădăcinilor în lumea satului, e lesne de observat că una din exemple o exclude pe cealaltă, lumea în care trăim fiind cu necesitate continuarea celei de ieri.

RUXANDRA SOCACIU
PICTORIȚĂ

„OMUL ACTUAL ARE O SLABĂ EDUCAȚIE ESTETICĂ”

- Să vorbim despre începuturile dumneavoastră artistice…

- Începuturile… Nu mă simt prea departe de ele. Cum să spun?! Parcă orice lucrare este un început, spune o poveste a ei şi a mea; în fiecare lucrare sunt eu plus încă o zi. Altfel, pictez de când mă ştiu, dar iarăşi, care copil nu o face? Însă am avut profesori buni, care au făcut o mare diferență pentru mine. Am urmat Liceul de Artă în Bucureşti, apoi Universitatea de Artă tot în Capitală şi am învățat multe. Desenul, culoarea, tehnica se învață. Gustul se educă. Ce-ți trebuie în plus pentru a deveni artist? Puțin talent, dar extrem de multă muncă, perseverență şi puterea de a te elibera de complexe şi prejudecăți pentru a putea da naştere creației. Sunt zile când simt că pot totul, când ştiu că din mâinile mele nu poate ieşi decât desăvârşire; apoi sunt zile când privesc o lucrare de-a mea şi mi se pare incredibil că am reuşit să creez aşa ceva, imposibil să egalez vreodată acel moment.

- Ce credeți că vă defineşte identitatea artistică?

- Niciodată nu aştept de la mine puțin. Mă oblig la perfecțiune pentru a atinge măcar frumosul. Este, de fapt, o metaforă a viziunii mele despre viață şi artă. Niciodată nu dau înapoi de la ceea ce alții consideră greu de atins. Ştiu că pot foarte mult şi este de asemenea posibil ca cei ce nu au reuşit să depăşească o provocare să nu-şi fi dorit suficient să o facă.

- Care considerați că sînt elementele de rezistență ale tablourilor Dvs. care atrag ochiul publicului?

- Lucrările mele sunt la fel de clare şi hotărâte ca şi mine. Şi, foarte important, au la bază studiu până la epuizare, nopți nedormite, practică, dar şi teorie. Teoria este importantă. Pentru a putea realiza o punere în practică a ideii care să atragă ochiul ca un magnet şi să îl rețină în echilibru şi armonie, trebuie să cunoşti teoria. Cunoştințele solide te ajută să obții armonie şi echilibru şi din cele mai neîmblânzite forme şi culori.

- Delacrois şi Ingres pictau legendare coborîri în infern şi apoteoze mitologice. Ruxandra Socaciu ce surprinde în imagini?

- Şi Ruxandra Socaciu pictează legendare coborâri în infern şi apoteoze mitologice. Trebuie doar privit mai îndeaproape. De obicei lucrez pe suprafețe mari, dar cine poate spune că o lucrare de 50 pe 50 de centimetri nu este monumentală, dacă reuşeşte să te copleşească? Am abordat teme diverse, din unghiuri diferite. Am creat forme unice şi m-am inspirat din culturi străvechi. Am îmbinat preistoria şi antichitatea cu evul mediu şi cu renaşterea, pe toate transpunându-le în tehnici deosebite

şi viziuni contemporane. Simt că sunt atâtea izvoare, şi am reuşit să sap prea puține fântâni; iar ceea ce este cu adevărat împovărător, e revelația că viața unui om, oricât ar fi de lungă nu este suficientă pentru a exploata la maxim măcar o mică parte din posibilitățile oferite de univers şi imaginate de motorul creator uman.

- Vorbiți, vă rog, despre participarea dvs. competițională, despre expoziții şi satisfacții artistice.

- Cea mai mare satisfacție este încrederea pe care am căpătat-o în ceea ce fac. Mă bucură luciditatea care îmi permite să nu consider bun tot ceea ce creez şi să găsesc mereu că este loc pentru mai mult şi mai bine. Expoziții am avut destule, mai ales că mă pot considera la început de drum. Dar nici expozițiile, nici competițiile nu-ți pot oferi acea satisfacție, dacă publicul este puțin educat estetic pentru a se putea bucura de artă sau juriul este de o competență tangențială cu materialul de jurizat.

- Cum este percepută pictura de factură nouă?

- Iată o întrebare care poate trezi revoltă multora dintre artiştii creatori de artă contemporană. Artă contemporană şi nu artişti contemporani. Vorbeam şi mai devreme despre slaba educație estetică pe care omul actual o are. În multe cazuri, la aceasta se adaugă şi o inexplicabilă autosuficiență. Foarte mulți nu acceptă îndrumarea artistului pe tărâmul esteticului şi încă mai cred încă că gusturile nu se discută. Nu trebuie generalizat însă. Sunt rari cei care posedă cu adevărat o educație estetică, dar am întâlnit şi oameni doritori să învețe.

- Cum o mai duc pictorii cetății? Își acceptă, ca pe o favoare, condiția?

- Pictorii „cetății” pe care i-aş numi artişti întrucât sunt printre ei sculptori, ceramişti, textilişti, „o duc” în funcție de vârstă şi statut social. Pe la noi funcționează fără greş ideea valabilă, de altfel, pentru anumite băuturi alcoolice, care spune ceva de genul: Cu cât este mai vechi, cu atât e mai bun. Adaptând, putem spune că vârsta aduce experiență şi o mai mare implicare socială, ceea ce, evident, face mai cunoscut şi mai apreciat talentul şi frumoasele rezultate ale acestui dar. Cei tineri ar trebui să primească, totuşi, credit. N-ar trebui uitat că cei mai mari artişti au fost extraordinari încă de la început.

- Cît şi ce cuprinde patrimoniul dumneavoastră artistic? Îl putem cîntări, măsura?

- Este un sentiment ciuda, pe care îl încerc legat de munca mea trecută. Nu am realizat nimic în comparație cu ceea ce va să vină. Patrimoniul meu artistic urmează să se nască. Privind lucrări mai vechi, le simt atât de departe. Parcă cu fiecare zi sunt alta şi am cu totul altceva de spus. Numai uneori mai înnod gânduri uitate. Poate şi acesta să fie motivul pentru care o expoziție de-a mea cuprinde abordări atât de diferite.

- Vorbiți, vă rog, despre puntea pe care pictura o stabileşte între trăirea individual afectivă şi cea „colectivă”.

- Sunt momente când îmi doresc să fi ştiut să fac altceva, sau chiar să fi făcut alta, decât artă. În realitate,

cred că, sunt un om privilegiat. Frumosul umple atât de bine existența, fiind în acelaşi timp şi o grea provocare. Creatorii de frumos se trădează atât de uşor într-o mulțime! Nu te poți ascunde, eşti altfel, emani o anume energie, pe care oamenii o simt. Nu înțeleg neapărat cine eşti şi ce faci, doar că eşti sensibil, altfel.

- Ce suplineşte pictura în existența dvs.?

- Foarte realist privind, arta este profesia mea. Este ceea ce pot şi ştiu să fac cel mai bine. Este mai mult provocare decât poezie. Mai mult realitate decât mister.

- Femeia-artist cum se descurcă într-o lume de bărbați?

- Să fii femeie şi tânără ?! Câteodată am sentimentul că sunt considerată prea tânără, prea femeie, prea artistă, pentru a fi luată în serios!

- Cine este omul Ruxandra Socaciu dincolo de culoare şi penel?

- Artistul Ruxandra Socaciu este mamă, soție, fiică şi profesor pe lângă toate. O viață plină.

ELENA STOICA
PICTORIȚĂ

„ÎMI PLACE ORDINEA TERIBILĂ A NATURII”

- Spun cunoscătorii, localitatea Corbeni este un reper cultural românesc peste hotare. Ce îi dă particularitate?

- Corbeni este un sat ca oricare altul, cu o şcoală ca oricare alta, cu elevi care „fură minunile naturii, le trec prin universul lor şi ne arată drumul către stele”. Ei sunt membri ai cercului de pictură „Culoare şi vis”. Ei sunt cei care, în ultimi cinci ani (de când am înfiinţat acest cerc) au obţinut nenumărate premii internaţionale în: China, India, Macedonia, Turcia, Slovenia, Italia, Franţa, Portugalia, Ungaria, Japonia, Egipt, America etc. Ei sunt cei cu ajutorul cărora iniţiez tineri şi adulţi americani în tainele desenului şi picturii (…în fiecare vară, de vreo 10 ani).

- Să ştim despre dumneavoastră cîte ceva în plus. Care este motorul existenţei, de unde veniţi, prin ce şcoli v-aţi purtat?

- Nu-mi place să vorbesc despre mine. Totuşi, să vă spun că m-am născut la Corbeni şi locuiesc în Corbeni. După absolvirea Facultăţii de Arte Plastice din Timişoara, am funcţionat ca profesor de arte plastice la Şcoala Feteşti-Gara, Ialomiţa. După doi ani am revenit pe

meleagurile natale, ca profesor la Şcoala Albeştii de Argeş, unde am înființat cercul de pictura „Cromo”. Îmi propusesem să dezvolt imaginația copiilor, ştiind că nu este artă fără creativitate. Am început cu jocuri didactice, inspirându-mă după testele de creativitate. Curând am „creat” un set de metode specifice de stimulare/antrenare a potențialului creativ/plastic, la copii şi adulți, ca instrument metodologic complex de dezvoltare. Metodele constau într-o îmbinare a testelor de creativitate verbale şi figurale cu problemele de limbaj plastic. Şi la această şcoală am obținut premii de nici nu le mai rețin numărul…

- Celebrul pictor Van Eyck spunea că simte gustul culorilor atunci cînd pictează...

- Culoarea face parte din propria-mi ființă.. Uneori, cred că sângele meu e multicolor. Când pictez, el se scurge lin sau tumultos (depinde de stare) prin pensulă, pe suprafața pe care pictez.

- Ştiu că Hillary Clinton are acuarele de la Corbeni. Ce alte asemenea date putem adăuga bogatei agende a copiilor de la şcoala „Culoare şi vis” pe care o îndrumați?

- Numeroase picturi (atât ale elevilor mei, cât si ale mele) se află în colecții particulare: familia Clinton, familia Mubarak, Ted Turner, Hanna Barbera, actorul David Hasselhoff, primari din Franța şi America, etc.

- Ar fi motive pentru care un copil şi-ar dori, în acest păienjeniş al prezentului, să devină pictor?

- Nu ştiu dacă neapărat pictori. Sunt atâtea alte posibilităţi: scenografi (deja am o fostă elevă care lucrează la studiouri de film, cu participare la filmele „Cold Mountain” şi „Modigliani”), arhitecţi (un fost elev lucrează ca arhitect la Paris), graficieni, designeri (cum lucrează o fostă elevă în America), etc. Dar de ce nu şi pictori? – pictori ai viitorului (pictura fractala). Ştiu că pânza de păianjen e lipicioasă, deci se vor prinde de ea şi sper să nu fie devoraţi…

- De ce sînteţi numită „profesoara cu mîini de aur”?

Ar fi mai bine să fiu numită şi „profesoara cu IDEI de aur”. Cred că ideile sunt foarte importante în arta. Îmi place şi ideea de „mâini de aur”, deoarece ştiu că mâna este prelungirea creierului…

- Ce ar trebui să cunoască cei interesaţi de pictură desprer Şcoala pe care o coordonaţi?

- Am la baza următoarele premise:

„Nu există artă fără creativitate, şi oriunde este creativitate, este şi artă”

„Nu există oameni fără talent”.

„Pictura, desenul se învaţă ca scrisul”.

„Copiii sunt creativi în mod natural. Ei aşteaptă atmosfera propice pentru a-şi manifesta şi dezvolta creativitatea”.

- Sensibilitatea şi rafinamentul dumneavoastră artistic se datorează dragostei pentru ce?

- Dragostei pentru natură. Îmi place ordinea teribilă a naturii, spațiul, universul, libertatea…

- Este vorba despre un muzeu care adăposteşte lucrările realizate la club? Unde pot fi admirate lucrările copiilor?

- Din inițiativa Asociației Nova Internațional, a Primăriei din Corbeni şi a mea, a luat ființă, în anul 2002 „Muzeul Copilului din Corbeni”. În incinta Primariei Corbeni puteți admira picturi ale elevilor mei.

- Mai are putere arta să îmbuneze acest prezent răscolit pînă la măduvă de goana după imediat, după finit, după satisfacții rapide?

- Arta s-a impus totdeauna - de ce nu şi acum?

MIHAI ŞERBĂNESCU
PICTOR

„VĂ SPUN CĂ EXISTĂ ÎMBRĂCĂMINTE KITSCH, ALIMENTE KITSCH, ARTĂ KITSCH”

- *Vă rog, cîteva repere biografice pentru cititori.*

- Sînt absolvent al Academiei de Arte „Nicolae Grigorescu” (Bucureşti), secția pictură, clasa profesorului Vladimir Zamfirescu, absolvent al Şcolii Populare de Arte Târgovişte, la clasa profesor Petre Marin Constantin, sînt membru al U.A.P., Filiala Bucureşti, profesor la Şcoala de Arte „Octav Enigărescu” din Târgovişte, Clasa de Artă Modernă. Am participări la numeroase expoziții: New York, Veneția, Suedia, dar şi la Bucureşti, Târgovişte. Lucrări în muzee şi colecții particulare: România, Japonia, Franța, Italia, Olanda, Germania, India, Mexic, Columbia, Groenlanda, China, Tibet etc. Burse: S.U.A. (New York), Suedia, Italia (Veneția). Distincții: Meritul cultural-gradul I.

- *Ce ispite v-au atras spre mirajul picturii?*

- Destinul. Cred că vii pe lume cu datele necesare spre a depune un mare efort, spre a sta toată viața pe gînduri, spre „a ucide” ori spre a înălța. Probabil că am fost ales spre a mă uimi de forme, de culori, de aura formelor ce ne înconjoară, pentru că este ştiut faptul că cei ce se ocupă de artele vizuale şi sînt practicieni, nu teoreticieni,

văd şi simt mult mai mult decît cei din alte sfere de activitate. Aşa că, o împletire de factori a determinat alegerea spre arta vizuală.

- Ca profesor, spuneți-mi cum este posibilă apariția kitsch-ului, cînd natura ne înconjoară cu imagini armonioase ?

- Cele mai mari dezastre, auzite, citite, văzute de mine, sînt concepute de mintea omului. Kitsch-ul este o boală suportabilă; depărtarea de natură a făcut posibilă apariția kitsch-ului. Ce este de remarcat e faptul că, la ora actuală, granița dintre kitsch şi opera de artă este greu de demarcat. Subliniez: este vorba doar de granița dintre cele două modalități de limbaj. Nimic în natură, începînd de la coloritul păsărilor, culoarea cerului, a fructelor, a peisajului, nu poate fi otrăvitor, pe cînd kitsch-ul poate otrăvi numai spiritele disponibile acestei boli. Uitați-vă în jur şi o să vedeți mult mai mulți oameni fiind atraşi de kitsch, sau în cel mai bun caz, nebăgînd în seamă kitsch-ul. Trebuie să vă spun că există îmbrăcăminte kitsch, alimente kitsch, artă kitsch - chiar dacă o să vă surprindă -, dar şi mod de gîndire kitsch-urist. El înfloreşte în special în marile oraşe ale lumii şi, ca să vă răspund concret la întrebare, se pare că pe mulți dintre noi mintea nu ne mai ajută să facem deosebirea dintre kitsch şi artă, pentru că termenul de aici s-a alimentat, aici a luat naştere, în sfera artistică.

- Ce se întîmplă cu arta şi cu publicul contemporan?

- Arta este pe un drum normal şi are atîta public cît merită.

- Pentru dumneavoastră, lucrurile curg într-un mod natural, firesc sau trebuie să forțați, ca să vă faceți văzut în lumea artei?

- Fiind o minte liberă, dar şi eliberată, nu am forțat niciodată nota. Poate Dumnezeu a vrut să fiu văzut fără a defila şi a face mult zgomot; după cum se ştie, butoaiele goale sună cel mai tare…

- Unde ați expus peste graniță?

- Chiar dacă o să vă mire, am lucrări aproape în toată lumea. Mergînd de zece ori în Statele Unite, mulți colecționari au achiziționat din expozițiile pe care le-am deschis. Trebuie să vă spun că am făcut mii de portrete şi ele au ajuns în aproape toate țările lumii.

- Ce teme abordați în pictura dumneavoastră? Aveți unele predilecte?

- Având la început de carieră profesor care cerea mult desen – desenul fiind baza artelor plastice -, pot aborda orice temă, de la peisaj, compoziție, portret. Este adevărat că, pe perioade lungi de timp, am avut şi teme de care nu m-am despărțit: am făcut mult peisaj; am avut o expoziție dedicată memoriei lui Mircea Eliade, în care tema avea un aer fantastic. Şi ca să nu trec prin tot ce am făcut, actualmente, pornind de la nuvela lui Mircea Eliade, „Ghicitorul în pietre”, lucrez la un ciclu intitulat „Spiritul pietrelor”. Îmi place diversitatea temelor şi profilul de cercetare în domeniul vizual.

- *Despre lumea galeriilor contemporane ce ne puteți spune?*

- Nu lucrez cu gîndul la galerii, muzee, colecții, colecționari. Chiar dacă pare curios, lucrez pentru o cerință interioară, iar destinul lucrării aproape că nu-mi aparține. Nu înțeleg nici acum ce merite are un semn al meu ca să poată ajunge pe cealaltă parte a globului. Într-un cuvînt, e treaba celor care au galerii ori spații pentru expunere. Cred că artiştii interesați de comercializarea lucrărilor sunt mult mai bine informați despre lumea galeriilor.

- *Galeriile virtuale reprezintă o soluție pentru piața de artă, în condițiile în care pictorul român este, să fac o glumă, european?*

- Pictorul român este cu siguranță european, el, de-a lungul timpului, a pictat pe ceramică şi asta s-a numit „Cucuteni”. Aşa cum spune poetul, țăranii şi-au pictat (gravat) anual chipul pe boabe de grîu, de mei, de porumb, care nu ni s-au păstrat. Poate credeți că exagerez, însă există o pictură făcută cu acul pe pînză şi gîndiți-vă la iile noastre, la marame, la picturalitatea frescelor ortodoxe ce împodobesc zidurile mînăstirilor, la icoane, şi atunci poate nu se vor mai face glume la adresa pictorului sau artistului român. Eu nu am simțit că am fost altfel privit, decît european. Iar galeriile „on line*”* sunt foarte bune pentru cine crede în ele şi, probabil, pentru cine vrea neapărat să-şi comercializeze lucrările.

- *Sunteți un artist curajos?*

- Un artist, numai pentru faptul că îmbrățişează o sferă a artei este curajos, şi aici nu mă refer la „executanții” care doar folosesc limbajul artistic. Arta nu ține de cald, nu ține de rece, nu ține de foame, nici de sete, şi trebuie să fii curajos pentru a te apuca de o meserie care, practic, nu slujeşte la nimic. Dar tot eu vă spun că patrimoniul unei țări este format numai din obiecte de artă, adică ceea ce țara nu vinde, fiind neprețuite, şi hrănind spiritul lumii.

- Ce se întîmplă în viața artistică dâmbovițeană şi ce ar trebui să se întîmple?

- Cînd lucrez şi expun, nu mă gîndesc la vreo viață artistică de pe undeva. Nu ştiu pe cine interesează viața artistică de la Poplaca, din Târgovişte, de la Piteşti, de la Paris sau New York, ori de la Malu cu Flori. Artistul adevărat adună în jurul lui atît iubitorii de artă, cît şi comentatorii, criticii şi dezinteresații şi, probabil, aşa ia naştere viața artistică de care pomeniți.

- Artistul plastic mai ocupă (cum se întîmpla pe vremuri) un loc aparte în contemporaneitate?

- Ocupă un loc aparte numai dacă merită. Poate că mulți au pretenția că merită, dar puțini sunt cei aleşi. De curînd un artist plastic, un pictor a fost chemat de Dumnezeu. Îl putem lua ca etalon în discuția noastră. Controversat, apreciat, discutat, minimalizat, Sabin Bălaşa ocupă un loc aparte în contemporaneitate. Vă pot da multe nume şi asta înseamnă că cei care au har, au şi un loc acolo unde trebuie.

- Care este amprenta de excepție după care pot fi recunoscute lucrările dumneavoastră?

- Amprenta nu trebuie să fie de excepție iar uneori lucrările nu le mai recunosc nici eu. Cel care ține la amprentă se poate numi „manierist”. Cercetătorul în domeniul artistic nu are nevoie de amprentă. Cel care caută va fi expus greşelilor dar şi dezvăluirilor artistice. Amprentele sînt în general apanajul criticilor de artă, ei caută, găsesc, inventează amprentele artiştilor.

- Mă interesează cum tratează un profesor de arte plastice sexualitatea ca temă în pictură.

- Nu vă supărați, dar am impresia că în artele plastice eroticul este tema la care vă gîndiți. Sexualitatea se practică, ori o vedem în revistele de specialitate. Nu am cunoscut nici în cei şase ani de facultate şi nici în practica ulterioară lucrări care coboară spiritul artistic spre sexualitate, în afară de kitsch. O lucrare de artă poate avea o temă erotică, de înălțare, pentru că, dacă am lua în discuție minimalizarea, coborârea din sfera artistică, ar trebui să mă întrebați şi ce părere am despre arta pornografică. Cred că numai în mintea obsedaților o artă poate fi coborâtă la nivel sexual ori pornografic. Nudul apare odată cu naşterea artelor vizuale şi este luat drept etalon de maeştrii din toate timpurile. Nu faceți confuzie între perfecțiunea trupului, chiar dacă este reprezentat în diferite ipostaze, şi sexualitate. Dacă vreau sexualitate merg la lucrările coborâte din sfera artistică; mă refer la reviste, imagini ce folosesc tehnica picturii, la filme etc.

- Pe cînd un vernisaj la Piteşti?

-Când va vrea Dumnezeu. Culmea e că la Piteşti am avut lucrările elevilor mei, care au luat numeroase premii la Concursurile Naționale ale Şcolilor de Arte, organizate de un cunoscut şi apreciat sculptor, Director al Şcolii de Arte din Piteşti, domnul Vasile Rizeanu, căruia îi doresc sănătate şi aceeaşi deschidere către artişti şi operele lor, cum a avut-o până acum.

-Despre un eventual proiect, sau e secret?

- Pe cât posibil, să am mintea cu mine şi să pot lucra, şi atunci veți vedea şi proiectele pe care timpul le va onora sau nu. Dar, ca să răspund concret la întrebare, un proiect ce se derulează de nouă ani, cu o audiență mai mult decât onorabilă şi cu o mediatizare de excepție, este „Calea luminii”, un proiect desfăşurat în Săptămâna patimilor, în Joia mare: mii de lumânări sunt puse pe Bulevardul Castanilor din Târgovişte pe o distanță de un kilometru. Este un eveniment unic în țară la care vă invităm să participați. Apreciez atenția dumneavoastră către slujitorii artelor vizuale, având personal impresia că faceți parte din acel public care ştie să aprecieze atât înălțarea, cît şi chinul celor ce trudesc în sfera artistică. Îmi lăsați sentimentul că pe acest tărâm nu suntem singuri.

FLASH
CU
ALEX VÂLCU
SCRIITOR

- *Cum trăiesc scriitorii în România?*

- Foarte puțini trăiesc numai din scris, 5%. Matematic vorbind, pot spune că 10% trăiesc foarte bine, 20% bine, 20% binişor, restul rău.

- *Dar dumneavoastră?*

- Binişor, dar nu din scris.

- *De ce poezii pentru copii?*

- În anul 2004, la târgul de carte *Gaudeamus*, m-am întâlnit cu domnul Alexandru Mironov, preşedintele UNICEF, care mi-a sugerat că ar fi bine să scriu poezie pentru copii. Am început să scriu şi uite că merge. Mă simt în largul meu.

- *Cu ce realizări personale vă mîndriți?*

- Sunt multe, dar voi vorbi numai de scrierile mele din anul 2008. Am reeditat cartea pentru copii „Lunile anului”, am publicat tot o carte pentru copii, „Prietenii mei dragi”, am la editură o altă carte, „Prietenii copilăriei”, care va ieşi pe piață până la 15 septembrie. De asemeni,

am la editură o carte de poezie şi proză, „Paşi”, care sper să apară până în luna octombrie.

- *Cine v-ați dori să fiți pentru o vreme?*

- Mi-aş dori să fiu tot eu, o perioadă la 17 ani şi altă perioadă la 22 de ani. Pentru că la 17 ani iubeam ca un copil, iar la 22 de ani iubeam ca un bărbat.

- *Ce reproşați societății?*

- Societatea este formată din oameni. Conducătorii sunt cei care, cândva, erau în rândurile noastre, gândeau ca noi. Când au ajuns sus, au început să gândească altfel: numai pentru ei. Aleşii să se mai uite în urmă, să vadă cum trăieşte poporul!

Cui i-ați acorda un premiu şi de ce?

- Lui Ion Iliescu, pentru că a ştiut să țină țara unită, şi nu s-a întâmplat ca în fosta Iugoslavie.

- *Maxima dumneavoastră preferată.*

- Fie pâinea cât de rea, tot mai bună e-n țara mea.

- *Ce v-ați cumpăra în acest moment cu mare plăcere?*

- O cameră video cu înregistrare pe hard disc.

- *Ultima carte pe care ați citit-o?*

- Sunt prieten şi mare admirator la lui Pavel Coruț. Am primit de la el două cărți. Am citit cu mare plăcere „Către culmile succeselor” cu subtitlul „Formula fericirii”.

- Numiți o personalitate culturală care v-a impresionat.

- Adrian Păunescu, de departe aste cel mai mare.

- Unde v-ar place să aveți a doua reşedință?

- Muntele este slăbiciunea mea, aşa că la munte.

- Ce vă impulsionează în activitatea dumneavoastră?

- Viața cotidiană, trăirile mele, tot ce dă sens vieții.

- Sunteți bonom?

- Da, da ,da.

- Scriitorul dumneavoastră preferat?

- Dacă e să mă refer la contemporani, am doi, Adrian Păunescu şi Pavel Coruț. Îi apreciez atât de mult, că n-am cuvinte.

- Dacă de azi pe mîine v-ați schimba meseria, ce ați alege să fiți?

- Când eram copil, spuneam că vreau să mă fac aviator. Acum, nu mai sunt copil, dar tot aviator m-aş face.

- Ce proiect social sau politic ați sprijini cu ardoare?

- Dacă ar fi ca eu să hotărăsc pe plan național, aş introduce legea prohibiției la alcool, fără să clipesc. Aş face centre de dezalcoolizare, în care i-aş aduna pe toți. Alcoolul este un drog permis de lege. De ce? Statul câştigă foarte bine.

- Ce se vorbeşte despre dumneavoastră?

- Că sunt zgârcit, dar că ştiu ce vreau. Că sunt corect, punctual, şi că nu accept minciuna.

- Ce nu vă place la dumneavoastră?

- Am prea multă încredere în oameni şi de multe ori mă dezamăgesc.

- Cum e cu muzica?

- Muzica este prima dragoste; a început în 1970. Inițial de plăcere, mai târziu a devenit un mod de viață. Au trecut 38 de ani şi încă o mai iubesc.

- Dacă vi s-ar cere să renunțați la una dintre ele, pe care ați alege?

- Dacă ar fi să renunț la una dintre ele, fără niciun compromis aş renunța la muzică şi aş rămâne cu noua dragoste, mult mai tânără, POEZIA.

GEORGE VOICA

PROFESOR, POET, ESEIST, MEMBRU AL UNIUNII SCRIITORILOR DIN ROMÂNIA

„MIZEZ PE NEAMUL MEU STÂND MEREU ÎN PICIOARE!”

- Dialogurile cer o complicitate de cauză, o alta de apropiere, de cunoaştere între părțile înscrise la vorbă. Aveți cuvîntul! Ce ați scris, ce scrieți, cît, de ce, ce iubiți, ce repudiați, ce ideologii vă înregimentează spiritul? Să nu vă fie teamă de întindere, dacă este argumentată şi captivantă pentru cititor.

- Am iubit „iubirea pură,/ floare roşie pe gură/ şi în inimă arsură”, cum zicea poetul cu pletele-n vântul toamnei arzând, fluturând. Iubirea mea a fost - şi a rămas - pentru locurile copilăriei mele, cu mesteceni înalți şi subțiri, fremătând între stele, legănându-se cu cuiburi şi păsări în amurg de glicină. Am iubit, de asemeni, cişmelele domneşti ale Mariei Brâncoveanu, care venea, vara, aici, la Surpate să-şi clatine şi să-şi domolească dorurile ei de Doamnă a Țării, adânc tulburată, de mamă a unsprezece copii şi de fiică de domn, lăcrimând peste toată istoria acestui neam parcă blestemat de Dumnezeu, dar şi iubit în egală măsură. Am iubit crângurile de fragezi aluni, salcâmii în dulci explozii solare, văile verzi, cu răcoare, cu fluturi şi gâze, râul curgând pe sub sălcii pletoase, aplecându-se peste

caldele unde, peste fremătarea sângelui meu tânăr, năvalnic, chiuind înspre îndepărtate Elade, spre Siberii cu tigri şi galbenă floare, Esenin, spre Macedonii, cu Alexandru cel Mare în ropot de cai spre Asii fierbinți, vijelios trecând ori visând sub leandrii în floare ai lui Cirus, cel dormitând la Pasargarde. Mi-am iubit neamul acesta al meu, de țărani, din care veşnic sevele-mi trag, primenindu-se-n straie de lămâiță în duminici subțiri, peste care adie vânturi sălcii şi amare, dar mai cu seamă mi-am iubit mama, Maria cea cu obraz măsliniu şi cu ochi de fecioară orientală, în pletele-i negre şi-n inima-i caldă privighetoarea cântând. L-am iubit pe tatăl meu, dulgherul Ghoerghe, cel care mă arunca în ceruri, primăvăra râzând, ori sub ninsori, în miezul de iarnă, când auzeam lupii urlând pe dealurile cu fagi şi stejari de deasupra Mânăstirii dintr-un Lemn ori Surpate. Am iubit cireşii aspri, amari şi păunii mânăstireşti, cozile multicolore rotind prin zăvoaie de-arini cu libelule albastre. Am iubit viața şi încă o iubesc cu aceeaşi bucurie mare, feciorelnică, aşa cum poate, doar Panait Istrati şi Gorki - au iubit. Despre locuri şi oameni din Surpate, pe Otăsăul copiăriei mele am scris toate cele douăzeci şi una de cărți, în care am vibrat cu dragoste mare la tot ce înseamă blând şi frumos, mândrie de crini şi de zarzăr în floare, de călăreți tineri, spre seară grăbind înspre tainice locuri cu poieni de argint, ori sub întunecime şi răcoare de pâlcuri de tei. Nu-mi fuse, nici n-o să-mi fie, minciuna pe plac, şi nici lenea, prostia mergând pe catalige prin limpezi izvoare, tulburându-le, cum n-o să-mi fie pe plac omul rău, nemilos, dând cu pietre în cer, ori, azi, rostogolind noianul de vorbe în Parlamentul Țării, fără să-i pese de umerii umiliților, (mereu umiliților!) țărani din care mă trag, încât dreptate îi

dăm Apostolului Pavel, care spunea că *„cineva a umplut văzduhul cu vorbe”.* Iată-mă acum spre margini de rai şi de viață, însingurat şi trist ca o pasăre legănîndu-se pe o creangă subțire, cântând „Elegii în amurg” (ultima carte, ce urmează să apară spre toamnă). Ideologia de care mă reazem este bunul-simț românesc, țărănesc, sfiala dimineților de april revărsându-mi-se-n suflet în şoapte line, tăceri tulburând. Înregimentat în carapace politică nu am fost, n-am să fiu! Iubesc libertatea deplină, zborul majestuos al vulturului peste lume plurtind, ochiul său scrutând depărtările, zările, mările. Poeții nu cântă în cuşti, ei vin de la Termopile, pe sub piersici în floare, râzând. Mă înşurubez ca o spirală albastră-nspre cer, de unde mama cu mâna îmi face, zâmbindu-mi. Mă simt tot țăran, deşi sunt poet, iar mândru sunt de aceasta.

- Mai poate trăi omul de condei contemporan din scriitură ca din pîine?

- Ce-mi pasă că lumile trec, că viață există? Ce-mi pasă că politicienii burtoşi au viața, totuşi, răpciugoasă şi tristă?! Prin poezii şi romane de-a pururi voi fi în Țara aceasta născând păpădii şi copii.

- Trăim „timpul dispreţului”, folosind sintagma unui titlu de carte a lui Malraux. Vă înspăimîntă ziua de azi, ziua care va să vină?

- „Condiția umană” a lui Malraux nu e şi condiția mea socială. N-avem acelaşi „statut”. Eu sunt poet; el e scormonitor în fremătânde gunoaie. Ziua de mâine mă va prinde, poate, în cer, ori tot pe această planetă, dar dor întruna-mi va fi de Surpatele copilăriei mele, de legănări

de mesteceni subțiri sub clipocire de stele. Şi-atunci de ce ar trebui să mă-nspăimâmt, când toate sunt atât de repede trecătoare?! Când între două țărmuri de-ntuneric grăbim după himere şi bocitoare?! Nimic, aşadar, nu mă scoate din albii, din minți, atâta timp cît mă reazem de neamul acesta, de țărani, de părinți! Ziua aceea, când va să vină, mă va găsi ca şi-acum: distilând miresmele florilor într-o dulce lumină.

- Privind raportarea la modern, scriitorul contemporan se află cumva prins în exagerări generate de temporalitatea acaparatoare?

- Sigur că da. Majoritatea scriitorilor şi a artiştilor plastici forțează germinarea firească a semințelor, respectiv a trăirilor şi a pornirilor noastre ancestral-ontologice. Apropae toți doresc să pară „extratereştri”, nedându-şi seama cât de caraghioşi pot fi! Cât de inumani, de groteşti! Amintiți-vă doar de prestația celor de la reprezentanța I.C. R. din New York şi din Berlin. Nu noi, poporul român, suntem „aceia”, ci ei, iluştrii, străluminații şi deratizanții începutului de mileniu. E ca şi cum ai reteza coarnele unii cerb carpatin şi i le-ai pune unui simpatic domn cu şuviță rebelă, zicându-i: „Boncăluieşte prin păduri de fier, măi dragă! Ciutele şi ciufutele vor zbura înspre tine, zbierând”. Cam acelaşi lucru se întîmplă şi cu aşa-zişii scriitori contemporani, care, din vechi milițieni ce scriu, „î-l”, au ajuns, la pensie, „clasici contemporani”; care din zariarişti străvechi au ajuns mesageri ai culturii române, făcând dezacorduri pe posturile TV şi pronunțând la infinit: „Bacaloriatu’, dom`le, era bacaloriatu’ nu ca azi, ori cum era comunistul ăla de activist, care mă punea să refac de zece ori un material

despre Ceauşescu”, recunoscând astfel că, vorba cronicarului, „mielul blând suge la două maice”. Da, mielul în blană de lup! Deschizi televizorul şi-i vezi pe cei ce au fost, sunt şi poate vor fi... veşnici! Doctoranzi în işlic şi-n mahmudele, care au descins în facultățile private, plagiind lucrări publicate în veacul trecut! De aici, de la catafalcul universitar, a sări în curtea Uniunii Scriitorilor din România e o nimica toată! Ei ştiu s-o facă! Au făcut-o şi-n vechiul regim! Ce, s-a schimbat ceva aici, la Porțile Orientului?! Nu cântă aceeaşi privighetoare-n Balcani?! La noi imitarea occidentului se face la modul manelist:

„Să crape ai mei duşmani, / Că am merțan şi am bani...” Restul nu mai contează! Te cununi în catedrala neamului martir românesc, ieşi în sunet de trompete şi țimbale orientale, te duci ceva mai la vale, în corturi albe, eşti şik; poprul salivează văzând mese-ntinse cu kebab şi mici şi miei la proțap. Bucură-te, națiune, sunt, iată, decan şi-mi cîntă şi mie privighetoarea în cap!

- Cum arată spiritul românesc în această mare cumpăna a vremii?

- Ca o mireasă dezvirginată şi alungată apoi, dimineața, în veşmintele-i albe, însângerate, plângând în margini de sat, în margini de rai, dar care încă mai poate să se uite-nspre cer, înspre stele, visând primăveri în explozii florale, părinți luminând, tămâind cimitire inavdate de alb liliac, de cuminte sfială şi tăceri de demult. Spiritul românesc nu moare, desigur, chiar dacă încearcă toți „scenariştii” UE să o facă! Răreşti pădurea de falnicii arbori, dar sevele-n urmă-le prin urmaşi se ridică. Iarăşi blândă racoare ar fi şi privirea-mi curată va

sparge-n bucăți nouri trandafirii, dar de sticlă. Cât în țara aceasta grâul mai creşte şi râurile şopotesc în amurg, sângele-mi tânăr va alerga peste văi şi coline, iar eu tot înspre cer am să curg. Că unii îmi doresc grumazul în jug, chiar de ar fi dn floare de tei, nicicând n-o să-mi ardă pielea pe rug, şi nici lumina ochilor mei!

- Nu dezbinarea oamenilor de condei mă sperie, ci proporțiile ei patologice, faptul că nu se întrevede capătul...

- Atâta timp cât piața cărții e invadată de romane siropoase, psihopatologico-nevricoase, bahice îi intestinale, nu e de mirare de ce majoritatea aşa-zişilor „scriitori” proclamați, după „revoluție”, ca fiind „clasici în viață”, dau lecții de cultură şi de folosofie unei nații întregi, că doar sunt atâtea posturi TV! Aceştia, analiştii politici şi politicienii sunt asemeni paparudelor având drept veşminte nişte brusturi la şold (văzându-li-se goliciunea), care joacă, după o muzică stranie, paranghelii şi hopa-n sus pe... lelii, încât te miri cum de banul public are aplecare-nspre ei, când ei nu ne reprezintă deloc! Va veni însă o vreme (şi poate destul de curând) când locul burtoşilor şi bărboşilor, al bugezilor cu ceafa groasă va fi luat de tinerii care sunt cu adevărat merituoşi, de care sunt mândru că şi ei sunt scârbiți de sicofanții râioşi şi coioți!...

- Invazia de forme fără fond, care sufocă literatură prezentului, îşi va găsi vreodată vocea în cultura română?

- Nu cred! Cunosc mulți tineri foarte talentați, care scriu poezie şi proză de foarete bună calitate dar care nu

au bani să-şi publice cărțile; care nu au loc de burdihane puhave, lălâi ce blochează intrarea spre Calea Lactee a spiritualității româneşti. Ei sut darnici şi decişi să o facă, chiar dacă sunt mereu obstrucționați. Când şuvoaiele se vor limpezi şi vor curge frumos şi năvalnic, toate aceste muhaiele culturale, aceste ilustre ființe gelatinoase club de starețe bătrâne, senile, vor fi date la o parte şi infuzia de sânge proaspăt va face să vedem curcubeele coborând să se adape din mare, iar tinerii, cum spunea Nichita Stănescu, să calce cu tălpile goale pe valuri, dimineața, în răsăritul soarelui, când Walt Whitman îl rostogoleşte râzând.

- Acest interminabil regim tranzitoriu a creat convulsii literaturii, evidente convulsii, iar scriitorul cu multă conştiință nu le poate neglija şi se angajează în luptă împotriva lor, precum Borges împotriva lui Borges cel intens mediatizat. Vă aflați pe baricade? Vă este suficientă muniția din actul de creație?

- Pe baricade am fost din calsa a V-a, de la 12 ani, când, revoltat, am scris prima poezie împotriva uneii viitoare canalii, deşi era de vârsta mea. Oamenii sunt însă ca şi merii: îi cunoşti după primele fructe, respectiv după primele fapte. Cum te naşti , aşa vei curge pe tot parcursul vieții. Când alții ajungeau activişti de partid, trecând pe bulevardul cu tei, cu o mapă, eu cerneam nisipul pe prundul istoriei, scoțând aurul cald din piatră, din apă! Cine în urmă cu ani patruzeci de ani sta de vorbă cu bătrânii despre război şi despre lagăre reci, înfundate-n Vorkuta, Karaganda, Siberia, când imne scriau „clasicii de azi” despre lumini, şantiere, recoltele verii?!

Ar trebui un tsunami în cultura română, să izbească, să lovească himere, creiere de scame, de lână! Aerul proaspăt din codri să vină, mânat de tineri în strai de crudă lumină! Mizeria umană, viclenii, vodevil se lăfăie în cărucior de copil, mimând frăgezimi şi pâine-aburindă, când rânjetul, de fapt, ni se-arată-n oglindă!... V-aş bate cu nuiele şi frânghii, ca blândul Iisus, să ştiu că pentru totdeauna v-ați dus, lingăi şi hulpavi crăcănați, la barul public mereu conectați. V-aş bate cu-o prăjină de sânger, pân-oi vedea cum aripi de înger vor primeni aeru-n Țară; când roua cădea-va iară şi iară peste umeri de tineri cu pletele-n vânt; când pământul acesta fi-va iar sfânt, chiar de-am intrat în şuturi în U.E., cu obraz de suavă gutuie!...

- Poezia mai ajută la ceva? Dacă poezia ar plînge, s-ar mai găsi cineva să-i şteargă lacrimile?

- Poezia am dus-o cu mine în lunge şi verzi limuzine de blând şi sfios rozmarin. Poezia am scufundat-o ades în cel mai roş vin; am legănat-o, în amurg, pe sub stele, pe sub arbori înalți, la cişmele, pe plaiuri cu bujorul de munte şi brazi, aşa cum o ridic adesea şi azi, chiar dacă anii mei se-ndeasă-n amurg; chiar dacă mai cântă cucu-ntr-un burg, chemându-mă-n crâng de elegii antic – eline... Poezia ca pe o cruce o duc în spate cu mine.

- Domnule George Voica, cum vedeți cultura poporului român în raport cu globalismul? Îi va fi ştirbită identitatea.

- „Gloabe” ziceau țăranii-mi la iepe slabe, răpciugoase, valorând două cepe! Globalismul însă-i o hidră-vampiră, încât pe mine, sincer, mă miră gândul de a face în jug ca să pui o gloabă de-aceea cu mintea sâlhui c-un cerb carpatin, amirosind a răşină, izvoare, iar toată această poveste mă intrigă, mă doare, dar încă deloc ea nu mă-spăimântă, cât sângele-mi încă e tânăr şi cântă despre poporul aceste frate cu codrul, cu limpezi izvoare...

Nu, dragă U.E., nu suntem noi ciori şi nici păsări mereu călătoare! Noi fi-vom ce-am fost de când lumea tot este: cea mai frumoasă şi cea mai dulce poveste!

- Topurile, ierarhiile, premiile din literatură română actuală sînt corect întocmite? Sînt de dreapta, de stînga, de pahar, de cumetrie sau de frumoasă preacurvie?

- Am scris douăzeci şi una de cărți. Urmează alta: *„Elegii în amurg”* Eu n-am alergat după premii, ca alții: Ele au alergat după mine (ca fetele) şi poate că vor mai alerga (de vor mai avea vreme!). Cât vinurile se zbat în butoaie; cât kebabul se face din carne de oaie; cât pălinca sughite în prună, ia premii, măi dragă națiune română!

- Modernism, postmodernism, transmodernism, provocări de fațadă? Pe ce curent mizați, pe care pariați?

- Mizeze pe surâsul cald al mamei, pe ochii ei de fecioară orientală, mânând cămilele spre Samarkand şi piersicii înspre Termophile. Mizez pe Dumnezeu să-mi dea zile; să-mi freamăte sângele înspre antici Elade, spre sprâncene mirându-se, în acolade; pe neamul meu de țărani, desigur, mizez, pe macii din grâu, sub

care-nnoptez; pe curcubeul arcuind peste Țară; pe inima bătrână a tatălui meu iubind o rusoaică-ntr-o vară, la Odessa, în port, sub roşii trandafiri... Mizez pe miresele din noi şi pe miri, în sărbători, sub zarzări în floare.... Mizez pe neamul meu stând mereu în picioare!

- Am citit „Faguri de rouă”, una din cărțile bune ale prezentului, şi mă întrebam de unde aplecarea spre esență, spre lucrul de bijutier al inspirației?

- În mine mereu înfloreşte un crin şi se revarsă peste lume-n afară. În mine mereu privighetoarea cântă şi-s mereu... PRIMĂVARĂ!

Surpate, 1 iunie 2009

CUPRINS